

**Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou**

Filip Krásný

Laténské osídlení u Slivínka (okr. Mladá Boleslav)

vedoucí práce: Doc. PhDr. Vladimír Salač, CSc.

2006

Knihovna I a řad	
Sign.	17 155
Inven.	Prin 29/2006

2551119162

Filozofická fakulta
Univerzity Karlovy v Praze

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Mladé Boleslavi dne 15. 1. 2006

Filip Krásný

Handwritten signature of Filip Krásný in black ink, written in a cursive style.

Obsah:

1. Abstrakt.....	str. 3
2. Všeobecné informace.....	3
3. Dějiny výzkumu osídlení laténského osídlení na Mladoboleslavsku.....	3
3. 1. Nejstarší známé nálezy laténské kultury v Dolním Pojizeří (do roku 1918).....	3
3. 2. Historie výzkumu laténského osídlení katastru Slivínka.....	6
3. 3. Shrnutí dějin bádání.....	6
4. Přírodní podmínky lokality Slivínko.....	7
5. Polohy s výskytem laténských nálezů na katastru obce Slivínka.....	9
5. 1. Poloha Slivínko 1.....	9
5. 2. Poloha Slivínko 2.....	9
5. 3. Poloha Slivínko 3.....	9
5. 4. Poloha Slivínko 4.....	9
6. Postup a metodika výzkumu poloh s laténskými nálezy na katastru Slivínka.....	11
6. 1. Poloha Slivínko 1.....	11
6. 2. Poloha Slivínko 2.....	11
6. 3. Poloha Slivínko 3.....	11
6. 4. Poloha Slivínko 4.....	11
7. Popis zkoumaných objektů na lokalitě Slivínko 2.....	12
7. 1. Popis objektu 1 / 02.....	12
7. 2. Popis objektu 2 / 02.....	12
8. Popis nálezů z objektů 1 / 02 a 2 / 02 z polohy Slivínko 2.....	12
8. 1. Popis nálezů z objektu 1 / 02.....	12
8. 2. Popis nálezů z objektu 2 / 02.....	15
9. Povrchové nálezy z poloh Slivínko 1 – 4.....	16
9. 1. Povrchové nálezy z polohy Slivínko 1.....	16
9. 2. Povrchové nálezy z polohy Slivínko 2.....	16
9. 3. Povrchové nálezy z polohy Slivínko 3.....	17
9. 4. Povrchové nálezy z polohy Slivínko 4.....	17
10. Kritika pramenů.....	24
11. Sumární charakteristika keramiky.....	24
11. 1. Kód a komentář k číselnému popisu keramiky.....	31
11. 2. Struktura kódu.....	31
11. 2. 1. Numerický popis keramiky ze Slivínka 2, objektu 1 / 02.....	35
11. 2. 2. Numerický popis keramiky ze Slivínka 2, objektu 2 / 02.....	39
12. Vyhodnocení keramiky.....	43
12. 1. Keramický materiál z objektu 1 / 02.....	43
12. 2. Keramický materiál z objektu 2 / 02.....	44
12. 3. Význam podílu jemné, tenkostěnné, na kruhu vyráběné keramiky ve Slivínku.....	44
12. 4. Tuhová keramika.....	45
12. 5. Miniaturní nádoby.....	45
12. 6. Datování objektů a sídliště Slivínko na základě keramiky.....	46
13. Vyhodnocení nekeramických nálezů.....	47
13. 1. Vyhodnocení skleněných předmětů.....	47
13. 1. 1. Relativní a absolutní datování skleněných předmětů.....	47
13. 1. 2. Socioekonomická interpretace skleněných náramků.....	48
13. 2. Vyhodnocení švartnových kruhů ze Slivínka.....	48
13. 3. Tyčinkovitá profilovaná opasková zápona.....	48
13. 3. 1. Popis předmětu.....	48
13. 3. 2. Typologické určení opaskové zápony, její datace a geografické rozšíření.....	49
13. 3. 3. Problematika provenience exempláře tyčinkovité opaskové zápony.....	49
13. 3. 4. Finální vyhodnocení tyčinkovité zápony.....	49
13. 4. Součást bronzového opasku jako indikátor přítomnosti žen společenské elity.....	50
13. 4. 1. Provenience bronzové součásti opasku ze Slivínka.....	50
13. 5. Prsten a jeho problematika.....	51
13. 6. Interpretace keramického diskovitěho předmětu s otvorem.....	51
13. 7. Fragments rotačních žernovů.....	51
13. 8. Brousky.....	52
13. 9. Mazanice.....	52

13. 10. Výsledky antrakologické analýzy uhlíků ze Slivínka 2, objektu 1 /02.....	52
13. 11. Komentář k analýze osteologického materiálu ze Slivínka 2.....	53
13. 11. 1. Problematika výpovědní hodnoty osteologického materiálu pro stanovení druhu konzumace masité potravy keltské populace ve Slivínku.....	53
13. 11. 2. Otázka podílu lovné zvěře.....	54
13. 11. 4. Závěr k osteologické analýze.....	54
13. 12. Importy v souboru laténských artefaktů ze Slivínka.....	54
14. Vyhodnocení a interpretace objektů.....	56
15. Celkové datování objektů a sídliště Slivínko.....	56
16. Podomácká a specializovaná výroba.....	57
17. Problematika polohy Slivínka na pozemní komunikaci (dopravně-geografická situace).....	57
18. Sumarizace poznatků o laténském sídelním areálu na katastru Slivínka.....	58
19. Identifikace sídel společenské elity ve 3.-1. století v Čechách (podle nálezů skleněných předmětů) a postavení Slivínka v těchto souvislostech.....	58
19. 1. Shrnutí poznatků o předpokládaném vztahu slivíneckého sídliště s tehdejší předpokládanou společenskou elitou.....	59
19. 2. Pokus o definici pojmu „elita“ pro pravěk.....	59
20. Stav výzkumu o malých sídlištních jednotkách - dvorcích (mimo oppida).....	59
20. 1. Konfrontace lokality Slivínko s dosavadními poznatky o laténských dvorcích v Čechách.....	60
20. 2. Konfrontace informací o (hypotetickém) dvorci ve Slivínku s písemnými prameny.....	61
20. 2. 1. Informace o dvorcích v Zápiscích o válce galské G. J. Caesara.....	61
20. 2. 2. Kritika písemného pramene.....	61
21. Závěr.....	61
Poděkování.....	62
Seznam použité literatury.....	63

Seznam vyobrazení:

Obr. 1: Výřez z Mapy krajů ČR (měřítko 1 : 200 000).....	str. 8
Obr. 2: Výřez z mapy ZM 1 : 10 000; 13-11-12 s vyznačenými lokalitami na katastru Slivínka.....	10
Obr. 3: Slivínko 2 – vzájemná dispozice objektů 1/02 a 2/02.	13
Obr. 4: Slivínko 2 – půdorysy a profily objektů 1/02 a 2/02.	14
Obr. 5: Nálezy skleněných náramků a korálků z katastru Slivínka.....	18
Obr. 6: Bronzové předměty z katastru Slivínka.	19
Obr. 7: Zlomky švartnových kruhů, železné předměty a keramický diskovitý předmět.	20
Obr. 8: Zlomky rotačních žernovů.	21
Obr. 9: Kamenné artefakty.	22
Obr. 10: Fragmenty šedé mazanice.	23
Obr. 11: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 1 / 02.	25
Obr. 12: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 1 / 02.	26
Obr. 13: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 2 / 02.	27
Obr. 14: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 2 / 02.	28
Obr. 15: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 2 / 02.	29
Obr. 16: Slivínko 2. Miniaturní nádoby z objektu 2/02.	30
Obr. 17: Numerický kód okrajů.	32
Obr. 18: Numerický popis výzdoby.	33
Obr. 19: Numerický popis výzdoby.	34
Obr. 20: Původ importů v souboru ze Slivínka.	55

Seznam fotografických příloh na konci textu:

- Fotografická příloha č. 1: Letecký pohled na lokalitu od jihu.
- Fotografická příloha č. 2: Pohled na lokalitu Slivínko 2 od jihu.
- Fotografická příloha č. 3: Slivínko 2. Objekt 1/02 po skrytí ornice.
- Fotografická příloha č. 4: Slivínko 2. Objekt 1/02, profil A-B.
- Fotografická příloha č. 5: Slivínko 2. Objekt 2/02 po skrytí ornice.
- Fotografická příloha č. 6: Slivínko 2. Objekt 2/02, detail kúlové jamky.

1. Abstrakt

Cílem práce je zpracování výzkumů laténského osídlení na katastru obce Slivínko (býv. okres Mladá Boleslav), a na základě vyhodnocení výjimečných artefaktů, pocházejících z této lokality, nastínit problém existence dvorců jako pravděpodobných sídel keltské elity.

2. Všeobecné informace

Obec Slivínko, na jejímž katastru se nachází sledované lokality, leží v oblasti dolního Pojizeří, na území okresu Mladá Boleslav, ve středočeském kraji, 8 km západně od Benátek n/J.

Na katastru Slivínka byla do doby před rokem 1960 (zveřejnění odtud pocházejících nálezů J. Zitou; *Zita 1960*) známa pouze jedna poloha s laténským osídlením. Od roku 2002 byly postupně objeveny další tři. Nálezy z těchto poloh pocházejí ve většině z povrchových sběrů, na jedné z nich (Slivínko 2) byl proveden archeologický výzkum J. Waldhauserem (Okresní muzeum Mladá Boleslav, resp. Muzeum Mladobolesavska). Informace získané tímto výzkumem jsou těžištěm předkládané práce. Pozornost je věnována i nálezům ze zbylých tří poloh (polohy Slivínko 1, 3 a 4).

3. Dějiny výzkumu osídlení laténského osídlení na Mladoboleslavsku

(pozn.: ke zpracování této kapitoly byla použita –není-li uvedeno jinak- tato literatura: *Waldhauser 1996/2002* – zde souhrnně, s literaturou; dále *Prskavcová 2005*; další prameny viz kap. Seznam použité literatury)

Na archeologickém bádání v oblasti dolního Pojizeří, která se zhruba kryje s plochou bývalého okresu Mladá Boleslav, se podílelo jednak mnoho amatérů z řad učitelů, kronikářů, architektů, majitelů cihelen a dalších, dnes již většinou anonymních nálezců, a také řada archeologů - profesionálů. Z nich je třeba jmenovat především Jana Axamita, Jana Filipa, Emilii Pleslovou, Evu Soudskou, Rudolfa Turka, Karlu Motykovou, Jana Kavána, Vladimíra Čtveráka a Jiřího Waldhausera. Na Mužském u Mnichova Hradiště působila v meziválečných letech americká expedice, vedená J. W. Fewkesem. V katastru obce Koprník identifikoval laténské sídliště spisovatel a vynikající popularizátor archeologie Eduard Štorch.

V roce 1885 bylo muzejním spolkem založeno muzeum v Mladé Boleslavi, další postupně v Mnichově Hradišti (1894), Bělé pod Bezdězem (1906), v Dobrovici (1929) a v Benátkách nad Jizerou (1935). Do sítě těchto institucí byly deponovány archeologické nálezy z prostoru Dolního Pojizeří. Při některých školách vznikaly též sbírky (např. Horní Stakory, Plazy, Řepov), dnes bohužel z velké části nezvěstné. Pro toto i další období nutno počítat s existencí laténských artefaktů ve sbírkách soukromých. Od roku 1995 jsou terénní aktivity na Mladoboleslavsku sledovány archeologickým oddělením Muzea Mladobolesavska; v posledních letech zde navíc působí několik místních archeologů - amatérů, jejichž povrchové sběry do r. 2004 přinesly množství informací, týkající se mj. také katastru Slivínka (viz níže).

3. 1. Nejstarší známé nálezy laténské kultury v Dolním Pojizeří (do roku 1918)

Nejstarším známým nálezem hmotných památek kultury laténské jsou v rámci Pojizeří

dva kostrové hroby z Rejšic, zjištěné již roku 1842. O nález psal Matyáš Kalina v Pojednání české společnosti věd. Další pohřebiště, zkoumané od roku 1878, objevil ing. Adolf Pecenka (architekt, mj. jeden ze zakladatelů mladoboleslavského muzejního spolku) v cihelně v Horních Stakorách. V roce 1914 bylo narušeno kostrové pohřebiště v Žerčicích.

V návaznosti na rozšiřování těžebních prostor cihelen docházelo k častému opakovanému narušování kostrových hrobů (Bezno (?), Dobrovice, Katusice); ve větší či (bohužel) menší míře pak k záchraně artefaktů z nich. Značný podíl předmětů z hrobových výbav se do muzejních sbírek nedostal vůbec, u většiny předmětů nebyl zaznamenán nálezový kontext, u části byl ztracen nebo zničen.

K sídlištním nálezům buď docházelo zřídka, spíše však jim nebyla (oproti "zajímavějším" nálezům ~~v hrobech~~) věnována patřičná pozornost. Výjimku tvoří dnes již těžko lokalizovatelné sídliště v Dobrovici, odkud pochází mj. zlomek rotačního žernovu, a sídliště v Holendrově cihelně na témže katastru, které publikoval v roce 1907 Albín Stocký. V roce 1908 objevil známý spisovatel a popularizátor archeologie Eduard Štorch laténské sídliště na katastru obce Koprník.

K náhodným nálezům lze počítat železné kopí z katastru Bělé pod Bezdězem, a opět železné kopí z lokality Podzámecký mlýn v Mladé Boleslavi.

Od roku 1922 byl prováděn cílený výzkum na skalním masivu Mužský. J. Axamit v polohách Hrada a Klamorna pokládá sondy a získává z nich laténskou keramiku. Výsledky své práce publikuje v časopise Zlatá Praha. Od roku 1929 je Mužský předmětem výzkumů americké expedice, vedené J. W. Fewkesem.

V roce 1923 provedl Jan Filip, pozdější profesor Univerzity Karlovy, výzkum šesti laténských kostrových hrobů na katastru Chocnějovic. Na témže katastru pak odkryl další žárový hrob o devět let později.

Mezi roky 1926-1940 bylo v intravilánu Dobrovic zachyceno celkem deset kostrových hrobů.

V roce 1934 nachází J. Fiedler ve své cihelně v Jivině zahloubený dům s laténskými keramickými zlomky (dnes nezvěstné). Rok nato zde provádí Jan Filip sondáž. V odpadní jámě lidu lužické kultury zjišťuje intruzi laténské keramiky.

K nálezům z meziválečného období patří také soubor několika hrobových inventářů z intravilánu Řepova, okraj zásobnice z Týnce u Dobrovic, bronzový náramek z Katusic (?) a Krnska, další (dnes nezvěstný) keltský (?) náramek z Hrušova, dále soubor keramiky, získaný R. Turkem v Jizerním Vtelně. Pravděpodobně z narušeného mužského hrobu v Drahelkách v Benátkách nad Jizerou pochází železný meč v pochvě. Další meč, bohužel nezvěstný, pocházel ze Strenic.

Mezi dnes již jen přibližně lokalizovatelná laténská kostrová pohřebiště, objevená mezi světovými válkami, patří pohřebiště na katastru Kosořic a Debře - Josefova Dolu. Informace R. Turka, že v keramickém materiálu z pravěkého hradiště Předlišky lze "najít tu a tam střep, upomínající na latén" (*Turek 1936, str. 218*), je dnes považována za mylnou.

V roce 1936 došlo v Benátkách nad Jizerou v ulici Čeňka Prause k nálezu depotu železných předmětů. Jednalo se o dva meče, závěs kotle, kopí a dláto; soubor je datován do LT D.

Roku 1940 byly na náměstí v Dobrovici zachyceny dva kostrové hroby, orientované S-J. Jediný nález z nich - bronzový náramek - je dnes bohužel nezvěstný.

Zájem o výraznou dominantu Pojizeří - pískovcový hřeben Mužský, neutuchal ani ve válečném období. V roce 1942 zde prozkoumal M. Šolle val lužického hradiště, pod nímž zachytil laténskou polozemnici.

K nálezům s nejasnou lokalizací patří bronzová mladolaténská spona, která snad pochází z pískovny v Chudíři. Kdesi v Sodoměři byl nalezen okraj situly. Dnes nezvěstný železný meč údajně pocházel z Rokytovce.

V poválečné době docházelo k nálezům keltských kostrových hrobů méně než v obdobích předchozích. Vliv na vzniklou situaci mělo mj. snížení těžebních aktivit v cihelnách a pískovnách. K předmětům (pravděpodobně) z hrobů, uloženým v muzeích na mladoboleslavském okrese, bohužel chybí bližší nálezové okolnosti. Týká se to například tuhové situlovité nádoby z Jabkenic, náramku a nánožníku z Kropáčovy Vrutice a dvou bronzových kruhů a nákrčníku z Velkých Všelis. Za sídlištní nález bez souvislosti s hroby je J. Waldhauserem považován objev dislokovaných lidských kostí z Vrátna.

K rozsáhlejším výzkumům s doklady laténského osídlení došlo v letech 1954-55 na Mužském - Hradech pod vedením E. Pleslové. Při výzkumu únětického mohylového pohřebiště v Čejetičkách nachází E. Plesl na povrchu jedné z mohyl zlomky keramiky, datované do LT C-D1. Od roku 1969 s přestávkami do roku 1972 provádí J. Waldhauser výzkum keltského čtvercového ohrazení v Markvarticích.

K výzkumům sídlištních objektů došlo v roce 1959 v Řehnicích, 1970 a 1976 v Katusicích, dále v Hrušově, Bezně (1983). V roce 1964 v Koprníku dokumentuje J. Waldhauser meliorací narušené laténské objekty (celkem 9 včetně metalurgického zařízení) na sídlišti objeveném E. Štorchem v roce 1908. Od roku 1947 byly u Branžeže (poloha „Za školou“) prováděny povrchové sběry; v roce 1970 na téže místě provedl J. Waldhauser a V. Weber sondáž, v roce 1993 zde pak Waldhauser dokumentuje vertikální řez (zachycen mj. zahloubený dům).

K sídlištím, identifikovaným povrchovými sběry, patří polohy na katastrálních územích Dalovic, Vince, Kosmonos, Chotětova, Sušna, Pěčic a Dolního Slivna. V roce 1960 uvádí J. Zita do literatury nález keltské keramiky ze Slivínka (polohy „za ppč. 47“ – dnes Slivínko 1; Zita 1960).

Kdesi na katastru Kováně byl před rokem 1947 získán laténský střep, dnes nezvěstný. Mezi dnes nezvěstné předměty ze školní sbírky v Řepově patří i malý soubor laténské keramiky a fragment rotačního žernovu. Z Bezna měl pocházet soubor laténské keramiky (pravděpodobně intruze do objektů z doby římské). K bližší nespecifikovanému nálezu laténské keramiky a fragmentu železné sekery došlo před rokem 1955 v Hrušově.

V roce 1947 vychází práce z pera Jana Filipa, shrnující dosavadní poznatky o pravěku oblasti Českého ráje (*Filip 1947*). V roce 1977 publikují J. Waldhauser a V. Salač souhrnné poznatky o laténských pohřebištích ve středním Pojizeří (*Waldhauser - Salač 1977*).

V roce 1993 dokumentuje Vladimír Čtverák 10 sídlištních laténských objektů pod logistickým centrem v Řepově. Od téhož roku prováděl P. Jenč menší výzkumy v mladoboleslavské části Českého ráje. V prostoru býv. okresu Mladá Boleslav je třeba zmínit sondáž v abri Portálu pod Mužským a výzkum polohy Mužský – Hrada. V roce 1998 zkoumá Jenč převis Mamučák. V keramickém materiálu z výše jmenovaných výzkumů lze rozeznat nízký podíl laténských střepů.

Oblast Českého ráje je předmětem výzkumů také J. Waldhausera, který od roku 1992 působí na postu okresního archeologa pro Mladoboleslavsko. V letech 1997-8 zkoumal skalní převis Sokolku, pod nímž zjistil vrstvu s laténskými artefakty. V roce 2002 zjišťuje v údolí Plakánku (kat. úz. Dobšín) jeskyni s uloženinami se zlomky laténské mísy. V téže roce nachází P. Jenč laténské (?) střepy pod převisem Kopřivákem (kat. úz. Srbsko).

Laténský materiál byl získán také z nově identifikovaných poloh. Patří sem povrchové sběry z Obrub, Řepova, Sukorad, Nepřevázky, Kolomut, Mladé Boleslavi, Košátek a Sušna. V katastru Hrušova byly sídlištní objekty zjištěny leteckým snímkováním; jejich datace do období latěnu byla prokázána následným povrchovým sběrem. V roce 2002 došlo také k identifikaci sídliště ve Slivínku, které je předmětem této práce.

V roce 2002 byl „znovu objeven“ železný meč z polozapomenuté školní sbírky v Plazích. Nalezen byl před 2. sv. válkou v Žerčicích. V archivu archeologického oddělení Muzea

Mladoboleslavka byla objevena zpráva, která popisuje nález keltského hrobu s mečem v roce 1934 v Bukovně.

K ojedinělým nálezům patří nález rotačního žernovu, pocházejícího z Vrátna, dále fragment nákrčníku s pečetítkovým ukončením z Řepova. Na témže katastru provedl v roce 2004 J. Waldhauser výzkum části laténského sídliště. K nálezům z tohoto výzkumu patří mj. stříbrná seleukovská mince (*Waldhauser 2005*).

V roce 1996 a poté 2002 vychází souhrnná práce J. Waldhausera o laténském osídlení Pojizeří a Českého ráje (*Waldhauser 1996/2002*).

3. 2. Historie výzkumu laténského osídlení katastru Slivínka

Z okolí Slivínka jsou z laténského období známy povrchové nálezy z VVS okraje vsi, u čp. 47. Jedná se o několik keramických zlomků nalezených snad roku 1949, datovaných do LT B2-D1. Získány byly amatérem J. Zitou po roce 1949-1960 a uloženy v depozitáři Muzea Mladoboleslavka (*Waldhauser 2002, 119; č. přír. 40/86*).

Polohu Slivínko 2 identifikoval pan Tomáš Gajdoš z Košátek v roce 2002. Téhož roku zde byl z důvodů předpokládané další destrukce chystanou hlubší orbou proveden záchranný výzkum archeologickým oddělením Muzea Mladoboleslavka pod odborným vedením J. Waldhausera (výzkum proběhl 7. 3. - 9. 4. 2002; *Waldhauser 2002a, 262-263*). TJL

V průběhu prací a i později prováděl pan Gajdoš další povrchové sběry v okolí polohy Slivínko 2. V poloze „U vodoteče“ (poloha Slivínko 3) našel dva keramické zlomky, datované do LT B-D (datace J. Waldhauser; ústní sdělení). Jedná se o okraje mísovitých nádob. (Muzeum Mladoboleslavka; č. přír. 8/2002). Další nález z této polohy představuje zlomek náramku z modrého skla se žlutou klikátkou (*Krásný 2005*). TJL

Následujícího roku identifikoval výše zmíněný nálezce další polohu, pracovně nazvanou Slivínko 4, odkud kromě laténské (LT B2-D1; datace J. Waldhauser, ústní sdělení) keramiky pochází také bronzový prsten a skleněný korálek (do latěnu zařaditelný jen rámcově; Muzeum Mladoboleslavka, č.přír. 294/01; *nepublikováno*).

V okolí Slivínka byla zjištěna další laténská sídliště: dvě polohy u Sušna (700 m J od obce a v Zábrodí, 300 m Z od obce), dále u Krp v poloze Na písku, u Košátek (*cf. Waldhauser 2001a, 273-274, 280, 473*) a v Benátkách n/J.- Obodří (*Waldhauser 2001b*). Pouze menší archeologický výzkum jediného objektu ze zlomu LT A/B1 byl uskutečněn v Krpech (*Waldhauser 2002*).

3. 3. Shrnutí dějin bádání

V závěrečném shrnutí lze k dějinám zkoumání doby laténské na býv. okrese Mladá Boleslav říci, že drtivá většina laténských hrobů byla zjištěna před 2. světovou válkou v prostorách cihelen a pískoven. Vliv na tuto situaci má jistě skutečnost, že nálezy bronzových a dalších předmětů z inventářů hrobů vzbuzovaly větší pozornost nálezců (většinou z řad laické veřejnosti), nežli poměrně „méněcenné“ nálezy ze sídlišť. Nezanedbatelný vliv lze také spatřovat ve skutečnosti, že od války byly těžební práce více mechanizovány, čímž se snížila pravděpodobnost nalézání předmětů z narušených archeologických situací.

Reliktům sídlištních aktivit byla věnována větší pozornost až v dobách pozdějších, což pravděpodobně souvisí se silícím povědomím veřejnosti o pravěké minulosti kraje. Také zavedení hluboké orby v 50. letech, kdy se na povrch dostávalo větší množství artefaktů, ovlivnilo míru objevování pravěkých (a středověkých) lokalit obecně.

Situaci posledních let lze hodnotit jako více méně uspokojivou co se týče zjišťování a zpřesňování informací o nových nebo již známých lokalitách se sídlištními nálezy, na čemž má podíl mj. vytvoření a rozšiřování sítě dobrovolných spolupracovníků Muzea Mladoboleslavska, kteří přispívají k poznání především povrchovými sběry. Kladný vliv působení stálého archeologa pro býv. Mladoboleslavský okres je neoddiskutovatelný. Tm

Jinak se jeví situace ohledně zjišťování laténských hrobů. Od objevení zatím posledního (jistého) keltského hrobu uplynulo 65 let (Dobrovice, 1940), což lze z části „klást za vinu“ nesnadnému rozpoznání světlému zásypu jam laténských hrobů v liniových stavbách a při skrývkách, jež (ve smyslu druhů terénních zásahů a jejich četnosti) na mladoboleslavsku převažují. V tomto směru je záhodno (v rámci bohužel limitovaných možností) zvýšit pečlivost a důslednost archeologických dozorů v terénu. Dluhem zůstává také využití přírodovědných analýz a nedestruktivních archeologických metod, jako např. leteckého snímkování či racionálního využití detektoru kovů. V tomto směru je (v rámci Mladoboleslavska) výzkum lokality Slivínko první vlaštovkou. Tm

4. Přírodní podmínky lokality Slivínko

Region Pojizeří mezi Turnovem a Starou Boleslaví je dosti ostře geograficky ohraničená oblast o rozloze asi 600 km čtverečných. Pánvovitá konfigurace je obklopena od severozápadu Dokskou pahorkatinou, přecházející k jihu v pahorkatinu Kokořínskou. Na jihu se rozprostírají Staroboleslavské lesy, mezi nimi a Kokořínskem klesá terén pod 300 m n.m. a protéká tudy Košátecký potok, odvodňující východní část území do Labe. Od Staré Boleslavi se obloukovitě k severovýchodu táhne široký zvýšený pás lesů směrem k Libáni, oddělující dolní Pojizeří od Nymburska. Na severovýchodě ohraničují region vyvýšeniny u Horního Bousova, které přecházejí v oblast Českého ráje. Jeho nejzápadnější výspa Mužský-Hrada uzavírá celý region od severu. Jizera zde vytvořila zhruba 8 km široký průchod, představující přístup na Turnovsko. Geomorfologicky sledovaná oblast náleží k Dolnojizerské tabuli. N

Geologické podloží mikrorégionu tvoří uloženiny svrchního a středního turonu. (svrchní turon – slínovce a vápnité jílovce, jílovité vápence; střední turon – vápnité, slínité a kaolinitické pískovce, slínité prachovce, písčité slínovce a vápence).

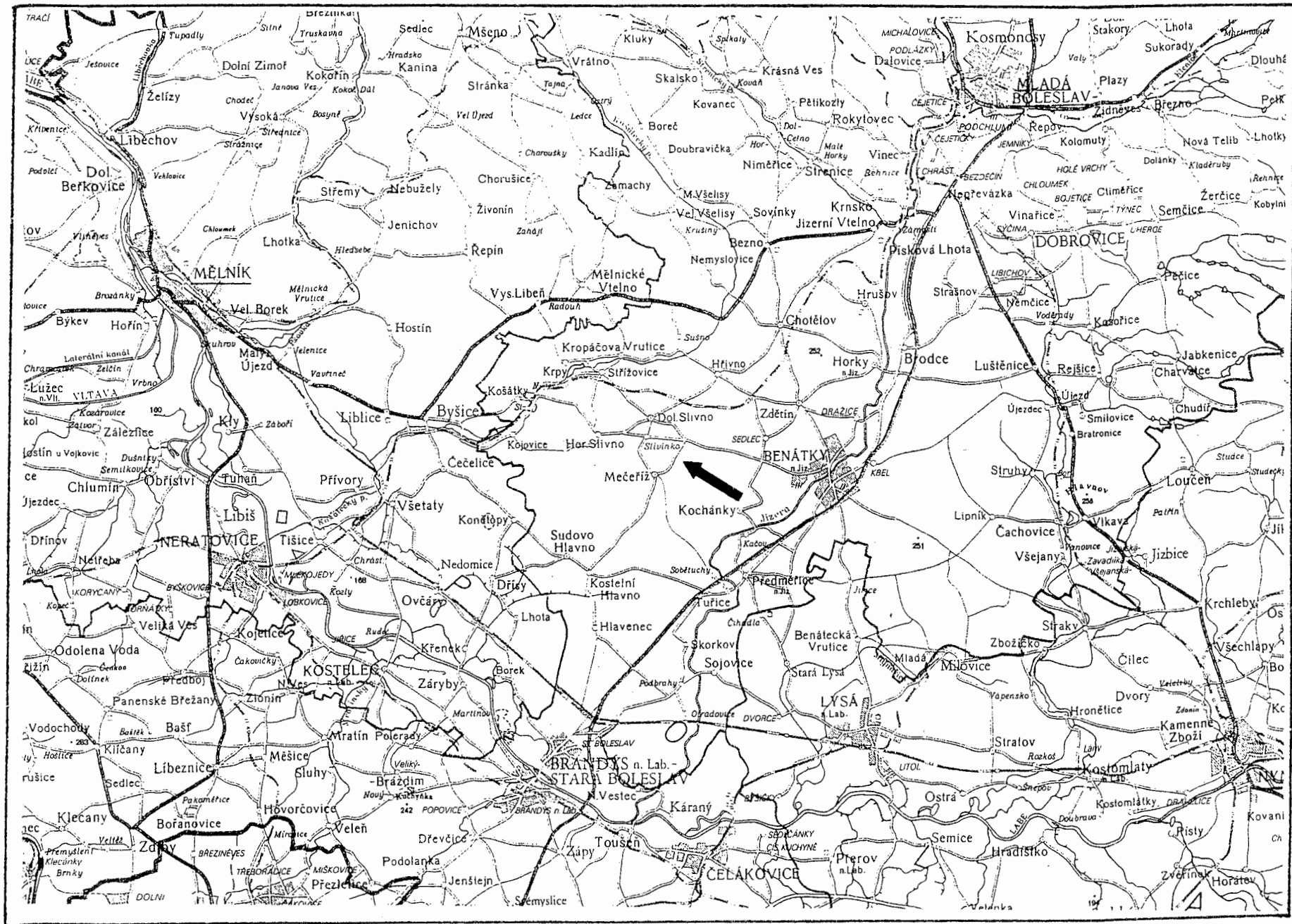
Vodopisně spadá lokalita Slivínko nikoli do povodí Jizery, nýbrž Košáteckého potoka, který ústí u Neratovic do Labe. Ovšem rozvodí k povodí Jizery je od Slivínka vzdáleno přibližně pouhý kilometr severovýchodně (Němec et al 2000, 42-43). Možná, že právě mimořádná poloha mezi rozvodími mohla hrát dopravněgeografickou roli. H.

Pedologické podloží představují především modální hnědozemě, které jsou nejčastějším podložím laténských sídlišť v severní polovině Čech.

Potencionální vegetací sledovaného úseku Pojizeří byly habrové doubravy. Z geobotanické rekonstrukční mapy vyplývá pro radiál bezprostředního okolí lokality Slivínko typ černýšové dubohabřiny –Melampyromemorosi Carpinetum-; náleží po vymýcení k úrodným a dobře obdělávatelným půdám (Neuhauslová et al 2000).

Sledovaný prostor patří k tzv. benátskému bioregionu, uváděnému na klimatické mapě k teplé oblasti s průměrnou roční teplotou 8,0 - 8,5 °C a srážkami až přes 600 mm (shrnující lit. k přírodním podmínkám Němec et al 2000; mapa polohy lokality - obr. 1 na str. 8) H.

Obr. 1: Výřez z Mapy kraje ČR (měřítko 1:200 000).

5. Polohy s výskytem laténských nálezů na katastru obce Slivínka

Polohy s nálezy laténské hmotné kultury byly pracovně označeny dle data jejich objevení jako Slivínko 1 až Slivínko 4 (obr. 2 na str. 10; fotografická příloha č. 1).

5. 1. Poloha Slivínko 1

Tato poloha se nachází na východním okraji intravilánu obce Slivínka, za domem popisné číslo 47. Zde získal povrchovým sběrem, zřejmě v roce 1949, kronikář Zita několik laténských artefaktů (*Zita 1960*). Na mapě ZM 1 : 10 000 č. 13-11-12 má lokalita souřadnice 73 : 202; leží na pravém břehu zaniklé vodoteče, na mírném svahu exponovaném severovýchodně. Nadmořská výška mikropolohy Slivínko 1 je 288 – 284 m n. m. (pozn.: přesná lokalizace této polohy nebyla v terénu ověřována)

5. 2. Poloha Slivínko 2

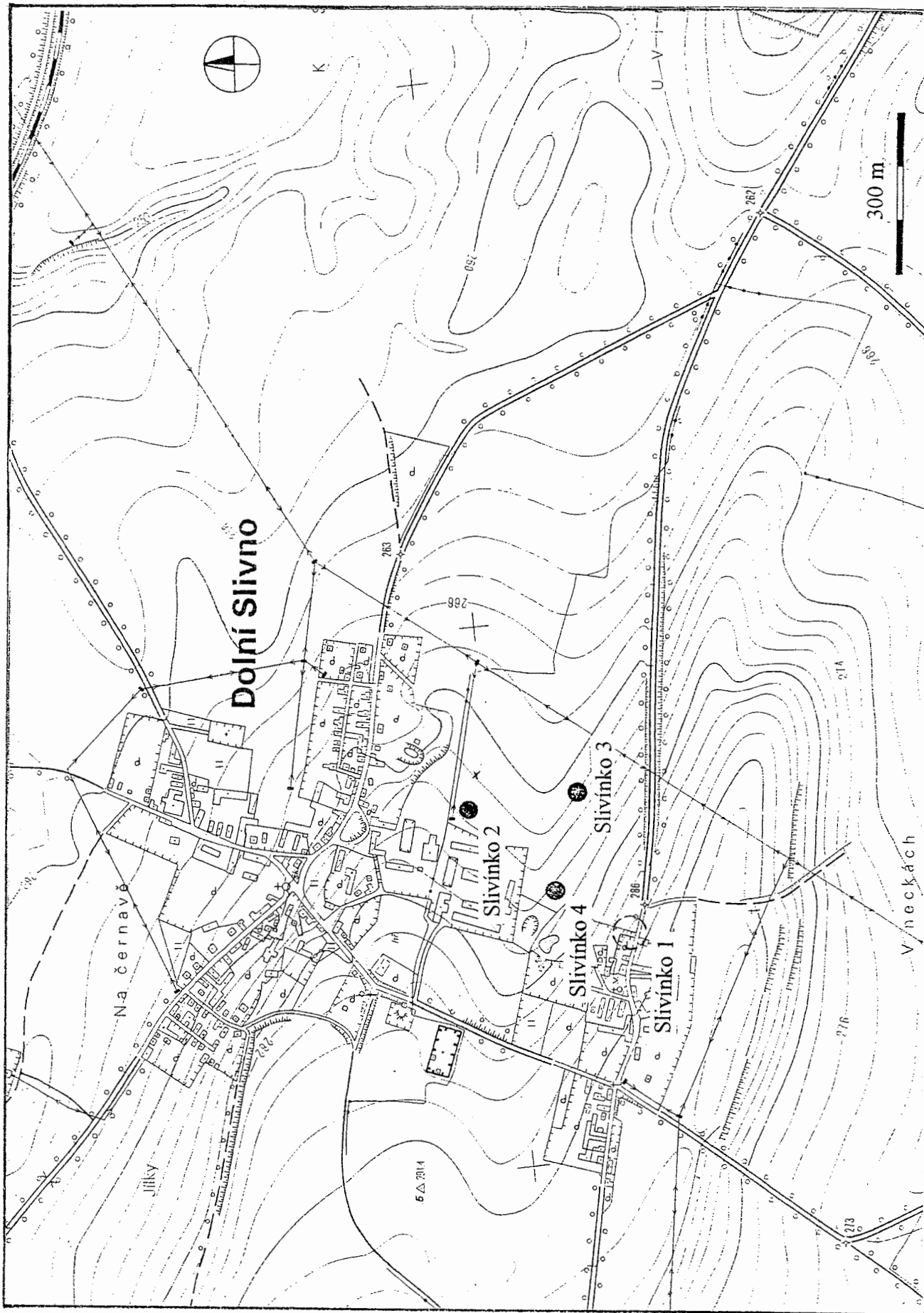
Sídlíště v poloze Slivínko 2 je situováno na SV okraji obce, a to na velmi pozvolna se sklánějícím svahu JV expozice. Vodoteč je vzdálena zhruba 50 m JZ od objektu 1/02. Souřadnice objektu na ZM 1:10 000 číslo 13-11-12 činí 094 : 232, nadmořská výška dosahuje 272 m.

5. 3. Poloha Slivínko 3

Poloha Slivínko 3 leží 300 m východně od východního okraje intravilánu obce Slivínko, na pravém břehu zaniklé vodoteče, na mírném svahu exponovaném severovýchodně. Tato poloha byla pracovně nazvána „U vodoteče“. Na mapě ZM 1 : 10 000 číslo 13-11-12 má souřadnice 100 : 211 a nadmořskou výšku 272 m n. m

5. 4. Poloha Slivínko 4

Poloha Slivínko 4 se nachází severovýchodně od SV okraje intravilánu obce Slivínko, 100 m jižně od J okraje areálu zemědělského družstva, v poloze nazvané pracovně „U kalu“. Nadmořská výška činí 276 m n. m.; mírný svah, na němž se lokalita Slivínko 4 nachází, je exponován severovýchodně. Na mapě ZM 1 : 10 000 číslo 13-11-12 má souřadnice 82 : 215.

Obr. 2: Výřez z mapy ZM 1:10 000; 13-11-12 s vyznačenými lokalitami na katastru Slivínka.

6. Postup a metodika výzkumu poloh s laténskými nálezy na katastru Slivínka

6. 1. Poloha Slivínko 1

Polohu s laténskými nálezy Slivínko 1 objevil povrchovým sběrem někdy před rokem 1960 učitel a kronikář J. Zita (*Zita 1960*). Nálezy jsou dnes deponovány v Muzeu Mladoboleslavsko.

6. 2. Poloha Slivínko 2

Počátkem března roku 2000 bylo zjištěno panem Tomášem Gajdošem ve vzdálenosti 70 m východně od zemědělského družstva narušení dvou objektů hlubokou orbou a příležitostnou hlouběji vyježděnou vozovkou. Šlo o dvě tmavá kruhovitá probarvení o průměru 7-8 m, vzdálená od sebe 10 m. Na těchto plochách bylo sesbíráno větší množství (řádově desítky) latéské keramiky, datované do stupně LT B2-C1 (datace J. Waldhauser; ústní sdělení), dále zlomky skleněných náramků, části žernovu a další artefakty (viz níže). Příměsí jiných pravěkých ani středověkých kultur nebyly (až na dvě výjimky raně středověkého stáří) v souboru identifikovány.

Vzhledem k vážnému ohrožení objektů hlubokou orbou byl v průběhu roku 2002 proveden záchranný výzkum vedený archeologem Muzea Mladoboleslavsko J. Waldhauserem. Po ručním skrytí ornice na ploše vymezené tmavým zbarvením a nejvyšší koncentrací nálezů bylo přistoupeno k začistění plochy a následnému provedení řezů obou objektů. Vyházená zemina byla následně prosívána a zkoumána detektorem kovů (v současné době je Muzeem Mladoboleslavsko předběžně plánováno důkladné prozkoumání oraných ploch na katastru Slivínka pomocí detektoru kovů, mj. z důvodu ohrožení nálezů orbou, příp. nelegálními výkopci). Nálezy jsou deponovány v Muzeu Mladoboleslavsko pod inv.čísly 9/02, 57/02, 5/03 a 35/04. Část získaných artefaktů je t.č. vystavena v expozici pobočky Muzea Mladoboleslavsko v Benátkách nad Jizerou na výstavě J. Waldhausera Hrajeme si na Kelty.

6. 3. Poloha Slivínko 3

Polohu Slivínko 3 identifikoval v roce 2002 pan Tomáš Gajdoš z Košátek několikrát opakovaným povrchovým sběrem (*Krásný 2005*).

6. 4. Poloha Slivínko 4

Výše jmenovaným příznivcem archeologie byla při povrchovém sběru v roce 2003 zjištěna poloha Slivínko 4 (*nepublikováno*).

7. Popis zkoumaných objektů na lokalitě Slivínko 2

(obr. 3 a 4 na str. 13-14)

7. 1. Popis objektu 1/02

Objekt 1/02 se projevoval jako tmavě zbarvený nepravidelný kruh o průměru 8 m. Po skrytí ornice o mocnosti 35 - 40 cm se podařilo zachytit obdélníkový půdorys objektu o rozměrech 3, 8 x 2, 8 m, zapuštěný do hnědožluté sprašovité zeminy do hloubky max. 65 cm od současného povrchu (zbaveného ornice). Objekt byl pracovně rozdělen na západní a východní sektor a zkoumán po mechanických vrstvách 20 cm. Stěny objektu se ve vztahu k podlaze jeví jako téměř kolmé, pouze u S stěny byl zjištěn miniaturní lavicovitý výběžek. Ve středu V strany byla zjištěna kúlová jamka, přičemž přiléhající strana byla nepatrně obloukovitě rozšířena. Dno bylo rovné, žádné úpravy podlahy (kromě velmi mělkého zahloubení s obsahem uhlíkové drtě a popela u JV objektu) nebyly pozorovány. Výplň byla černohnědá, pevné jedolité konzistence, zvrstvení nebylo zjištěno. Místy bylo zjištěno slabé promíšení uhlíky o max. velikosti 0, 5 cm. Nálezy byly rozptýleny plošně i hloubkově po celé výplni objektu, zejména však v jeho J polovině. Zvýšená koncentrace keramiky byla také sledována v SV rohu objektu. Zhruba v geometrickém středu objektu, 8 cm nad dnem byly nalezeny dva zlomky skleněných náramků, část švartnového kruhu, snad náramku, přímo na dně (podlaze) potom kroužek z bronzového drátu.

7. 2. Popis objektu 2/02

Po skrytí ornice se v hnědožluté sprašovité zemině jevil objekt 2/02 jako mírně nepravidelný obdélník o rozměrech 3, 6 x 3, 2. Zjištěná hloubka činila 22 - 25, max. 29 cm. Stěny objektu byly téměř kolmé s výjimkou partií u SZ rohu. Jazykovitý výběžek byl pozorován u S stěny a na protilehlé J straně. Lalokovité zahloubení vybíhající mimo objekt na V straně lze snad připsat aktivitě hlodavců. Na dně objektu se přes důkladné začištění nepodařilo objevit kúlovou jamku, zjištěna zde ovšem byla úprava podlahy vysypáním pískem. V černohnědé jedolité výplni se nálezy koncentrovaly v jižní třetině objektu, hlavně však v oválném mísovitém zahloubení v JZ rohu.

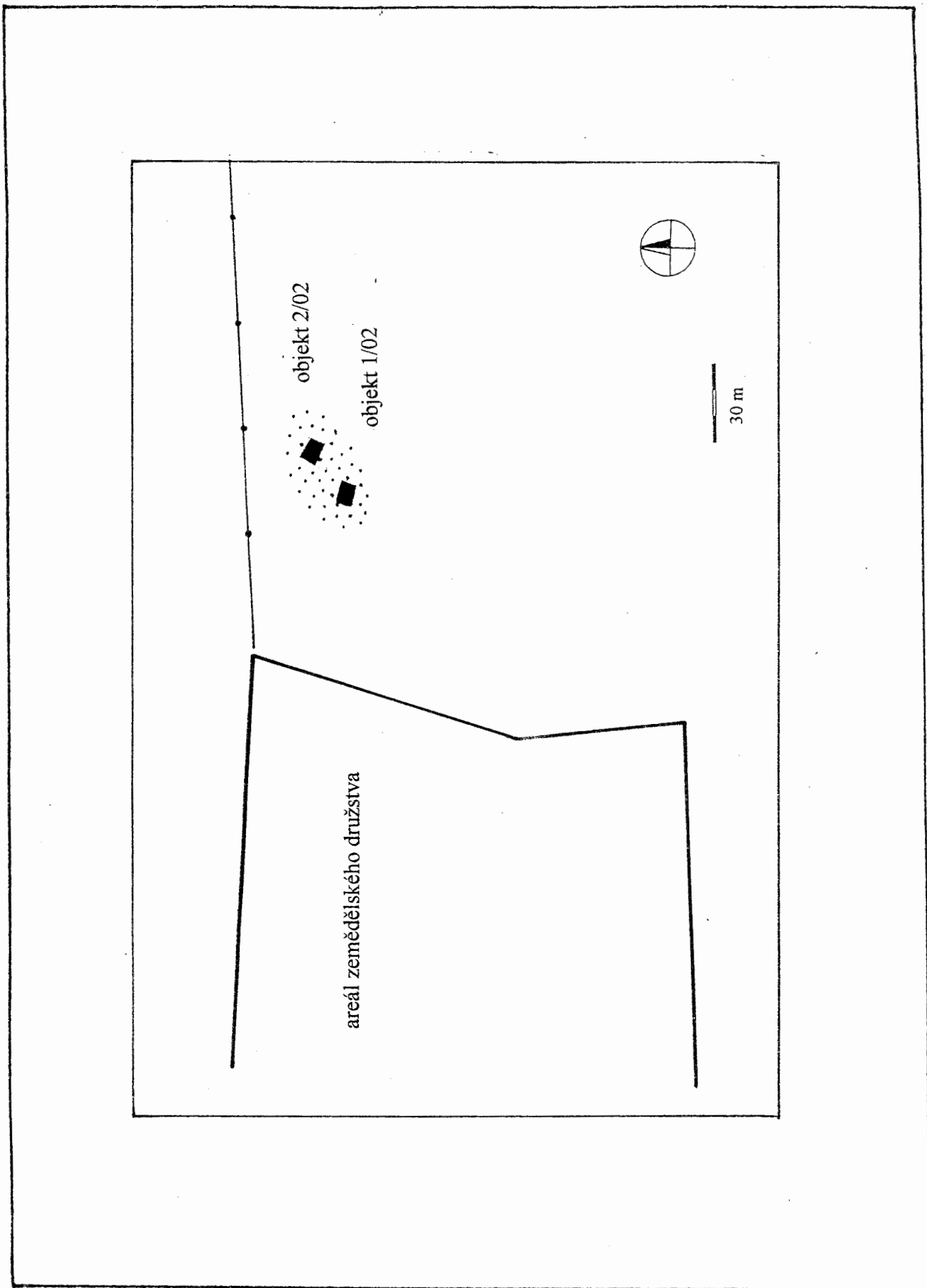
8. Popis nálezů z objektů 1/02 a 2/02 z polohy Slivínko 2

(vyobrazení laténských nálezů -kromě keramiky- z katastru Slivínka na obr. 5 - 10 na str. 18 - 23; k dataci a typologii skleněných předmětů bylo užito práce N. Venclové (Venclová 1990)).

52

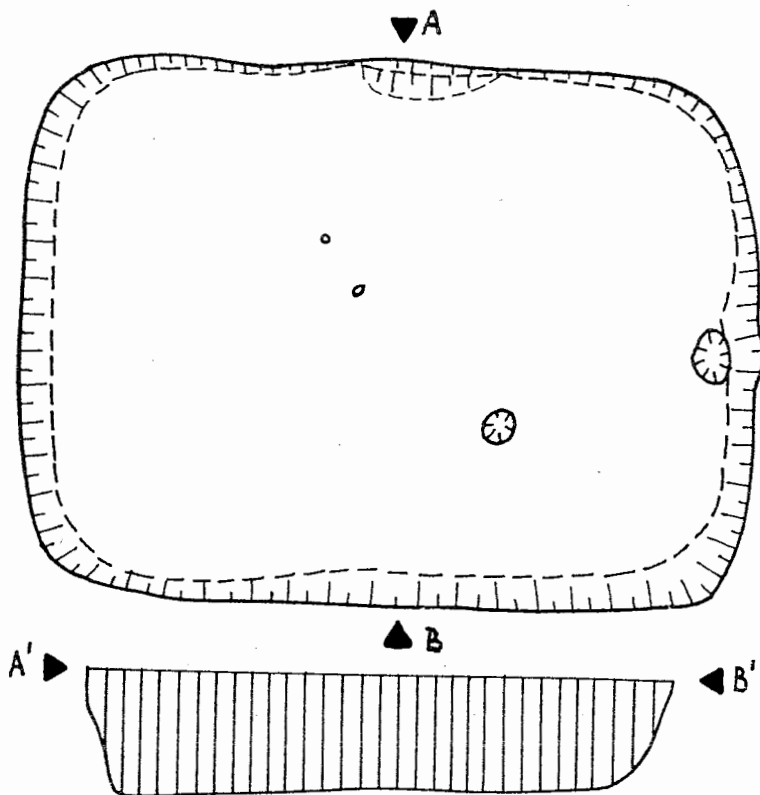
8. 1. Popis nálezů z objektu 1/02

1. Keramika (707 jedinců; viz níže; obr. 11-12 na str. 25-26; numerický popis str. 36-39).
2. Skleněný náramek, zlomek (délka 47 mm, šířka 10 mm, výška 7 mm);
barva: modrá / kobaltová; *typologie:* Venclová –typ 14; *datace:* LT C1a, (obr. 5/9, str. 18).
3. Skleněný náramek, zlomek (délka 41 mm, šířka 12 mm, výška 7 mm);
barva: modrá / kobaltová; *typologie:* Venclová –typ 8a; *datace:* LT C1b (obr. 5/10).
4. Skleněný symetrický korál, zlomek (průměr 9 mm); *barva:* modrá; *typologie:* Venclová – typ 155; *datace:* LT B-C, výjimečně LT D1 (obr. 5/14).

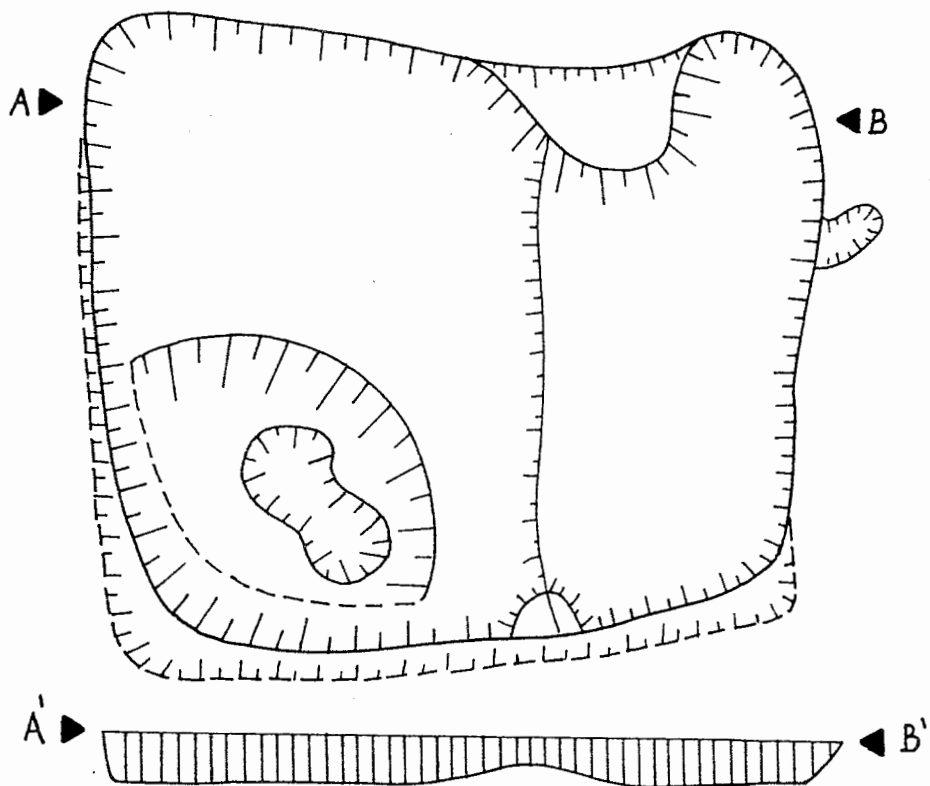

Obr. 3: Slivínko 2 - vzájemná dispozice objektů 1/02 a 2/02.

Slivínko 2 – objekt 1/02

Slivínko 2 – objekt 2/02

Obr. 4: Slivínko 2 - půdorysy a profily objektů 1/02 a 2/02.

5. Švartnový kruh, zlomek (délka 36 mm, výška 7 mm, šířka 5 mm); hráněný kruh trojúhelníkového profilu (Venclová – typ 02; obr. 7/1, str. 20).
6. Zlomek masivního švartnového kruhu trojúhelníkovitého průřezu (max. rozměry 38 x 22 x 20 mm); zda se jedná o fragment náramku je vzhledem k rozměrům sporné (obr. 7/2).
7. Bronzová tyčinka, mírně zohýbaná (délka 34 mm, průřez nepravidelného trojúhelníku až čtverce o rozměrech 3 x 2 mm; obr. 6/6, str. 19).
8. Bronzový otevřený kroužek (průměr 7 mm, výška 2 mm; obr. 6/4).
9. Kuželka se jedním článkem řetízku, bronzová; součást opaskové garnitury kuželkovitého tvaru (max. rozměry 22 x 10 mm; obr. 6/8).
10. Rotační žernov, fragment, nejpravděpodobněji běhoun neurčitelného typu (rozměry 73 mm x 61 mm x 30 mm 26 x 34 x 15 mm a 24 x 18 x 6 mm); nalezen ve V sektoru; materiál: křemenný porfyr typu Oparno – Žernoseky (určení V. Daněček; autopsie; obr. 8/3, str. 21).
11. Brousek kamenný (délka 97 mm, max. tloušťka 30 mm, průřez obdélník); artefakt nalezen ve V sektoru; materiál: křemenec (určení V. Daněček; autopsie; obr. 9/1, str. 22)
12. Několik amorfních hrudek porézni sklovité spečeniny o celkové váze cca 0,7 kg (max. rozměry největšího kusu 135 x 100 x 50 mm); pravděpodobně se jedná o natavené zlomky mazanice, resp. keramiky; nevyobrazeno.
13. Struska, polovina koláčkovitého útvaru (rozměry 5, 6 x 5, 2, v. 2, 9 cm), rzivý charakter železné komponenty, nevyobrazeno.
14. Hrudky mazanice v počtu 9 kusů (rozměry největšího 6 x 5 x 4 cm); na dvou kusech otisky stébel či drobnějších větévek; na některých možno pozorovat nerovnoměrnost výpalu – „čelní“ plocha (s otisky stébel) vypálená do cihlové barvy, plocha protilehlá spíše do šedé barvy; nevyobrazeno.
15. Mazanice, šedavá, zlomky desky (?), 4 kusy (obr. 10/1-4, str. 23).
16. Deskovitý plochý artefakt, brousek (?); rozměry: délka 16, 7; výška 2, 1 cm, pravděpodobné opracování po stranách a na svrchní ploše, event. surovina pro získávání ostřiva se slídou pro keramiku; materiál: rula slídnatá s vyšším podílem muskovitu (určení V. Daneček; autopsie; obr. 9/3, str. 22).
17. Tentýž artefakt - brousek?; rozměry délka 13, 9; výška 1, 1 cm; týž materiál jako č. 17 (určení V. Daněček; autopsie; obr. 9/2).
18. Opracovaná (?) hornina, určena jako opuka (určení V. Daněček; autopsie), půlměsícovitý plochý tvar; rozměry: délka 16, 5 cm; výška 0, 5 cm (obr. 9/4).
19. Malé uhlíky v počtu několika desítek kusů, rozměry největších 0, 7 – 1, 3 cm; přes jejich relativně malé množství a fragmentarizaci byla provedena jejich analýza (viz níže; určení J. Novák, ARÚ AV ČR; Zpráva č. 1/06 v archivu arch. oddělení MM).
20. Osteologický materiál (expertiza z obou objektů na lokalitě Slivínko 2 byla provedena Kristin Koželskou (Plzeň; zpráva 1/05 v archivu archeologického oddělení MM).

8. 2. Popis nálezů z objektu 2/02

1. Keramika (726 jedinců; viz níže; obr. 13-16 na str. 27-29; numerický popis str. 40-43).
2. Diskovitý předmět z keramiky; rozměry: průměr 61 mm a tloušťka 19 mm, průměr otvoru 7 mm, nese stopy po výrobě na hrnčířském kruhu (obr. 7/6, str. 20).
3. Přeslen z hrubě drsněného střepu s příměsí slídy, vypáleného do šeda (max. rozměr 65 mm, průměr otvoru 8 mm; nevyobrazeno).
4. Polovina přeslenu (nezvěstné).

5. Miniaturní nádobka, mísovitý tvar (větší část); rozměry: výška 3, 6 cm, max. průměr 5, 8 cm (obr. 16/1, str. 30).
6. Miniaturní nádobka, mísovitý tvar (menší část); rozměry: výška 4, 4 cm, max. průměr 6, 9 cm (obr. 16/2, str. 30).
7. Miniaturní nádobka, soudkovitý tvar (část), výzdoba hluboce rytými svislými liniemi; rozměry: výška 6 cm, max. průměr 5, 7 cm (obr. 16/3, obr. 30).
8. Železná spona, část s deformovaným lučíkem a zachycovačem zlomek (délka 75 mm, průměr lučíku 3 - 4 mm), další menší zlomek; typ: spona spojené konstrukce (určení J. Waldhauser; ústní sdělení; obr. 7/5, str. 20).
9. Železná tyčinka, obklopená bochníčkovitým vývalkem masivní koroze (délka 35 mm, max. šířka 4 mm); nevyobrazeno.
10. Železná tyčinka tvaru úseče kruhu, možná náramek nebo nápažník, nepravidelný průřez (délka 45 mm), silně zkorodovaná; sběr z vyházeného materiálu; (obr. 7/3, str. 20).
11. Šídlo, tyčinka, silně zkorodovaná, (délka 82 mm, max. průměr 9 mm), mírně esovitě prohnutá, zkorodovaný povrch, na koncích zašpičatělá, průřez nepravidelný (z důvodu koroze?), při jednom konci snad čtverhranný; (obr. 7/4, str. 20).
12. Amorfni zlomky železného předmětu v počtu 5 kusů; nevyobrazeno.
13. Tyčinka železná, rovná (rozměry: délka 59 mm, průměr 5 mm); nevyobrazeno.
14. Struska, amorfni hrudka, povrch silně zkorodovaný (maximální rozměr 19mm); nevyobrazeno.
15. Mazanice, drobné fragmenty 5-10 mm; nevyobrazeno.
16. Osteologický materiál. Analýzu osteologického materiálu provedla K. Koželská (Plzeň; zpráva č. 1/05 v archivu archeologického oddělení MM).

9. Povrchové nálezy z poloh Slivínko 1 - 4

(vyobrazení nekeramických nálezů: obr. 5 - 10 na str. 18 – 23)

9. 1. Povrchové nálezy z polohy Slivínko 1

Sídlíště v poloze Slivínko 1 objevil při povrchovém sběru před rokem 1960 učitel J. Zita (*Zita 1960*). Nálezy z této polohy představují čtyři zlomky keramiky, datované do LT B2-D1, z toho dva okraje, část nožky poháru vyrobeného na kruhu, a jeden zlomek na kruhu točené keramiky s žebry (uloženo v Muzeu Mladoboleslavska, č.přír.40/86; nevyobrazeno).

9. 2. Povrchové nálezy z polohy Slivínko 2

Nálezy na poloze Slivínko 2 byly poprvé zjištěny při povrchovém sběru T. Gajdoše z Košátek v roce 2002, a následně byly sběry v této poloze opakovány výše uvedeným nálezcem a archeologem Muzea Mladoboleslavska J. Waldhauserem.

1. Keramika, zlomky, řádově desítky jedinců, nevyobrazeno.
2. Skleněný náramek (délka 28 mm, šířka 8 mm, výška 4 mm); *barva*: medová / jantarová; *typologie*: Venclová – typ 3a, *datace*: počátek LT D1 (obr. 5/1, str. 18).
3. Skleněný náramek, zlomek (délka 20 mm, šířka 12 mm, výška 5mm); *barva*: modrá / kobaltová, žlutá klikatka; *typologie*: Venclová – typ 7b; *datace*: LT C1b, (obr. 5/2).
4. Zlomek skleněného náramku (délka 23 mm, šířka 11 mm, výška 7 mm); *barva* modrá / kobaltová; *typologie*: Venclová – typ 8a; *datace*: LT C1b (obr. 5/3).
5. Zlomek skleněného náramku (délka 18 mm, šířka 11 mm, výška 5 mm); *barva*: modrá / kobaltová; *typologie*: Venclová – typ 13; *datace*: LT C1b (obr. 5/4).

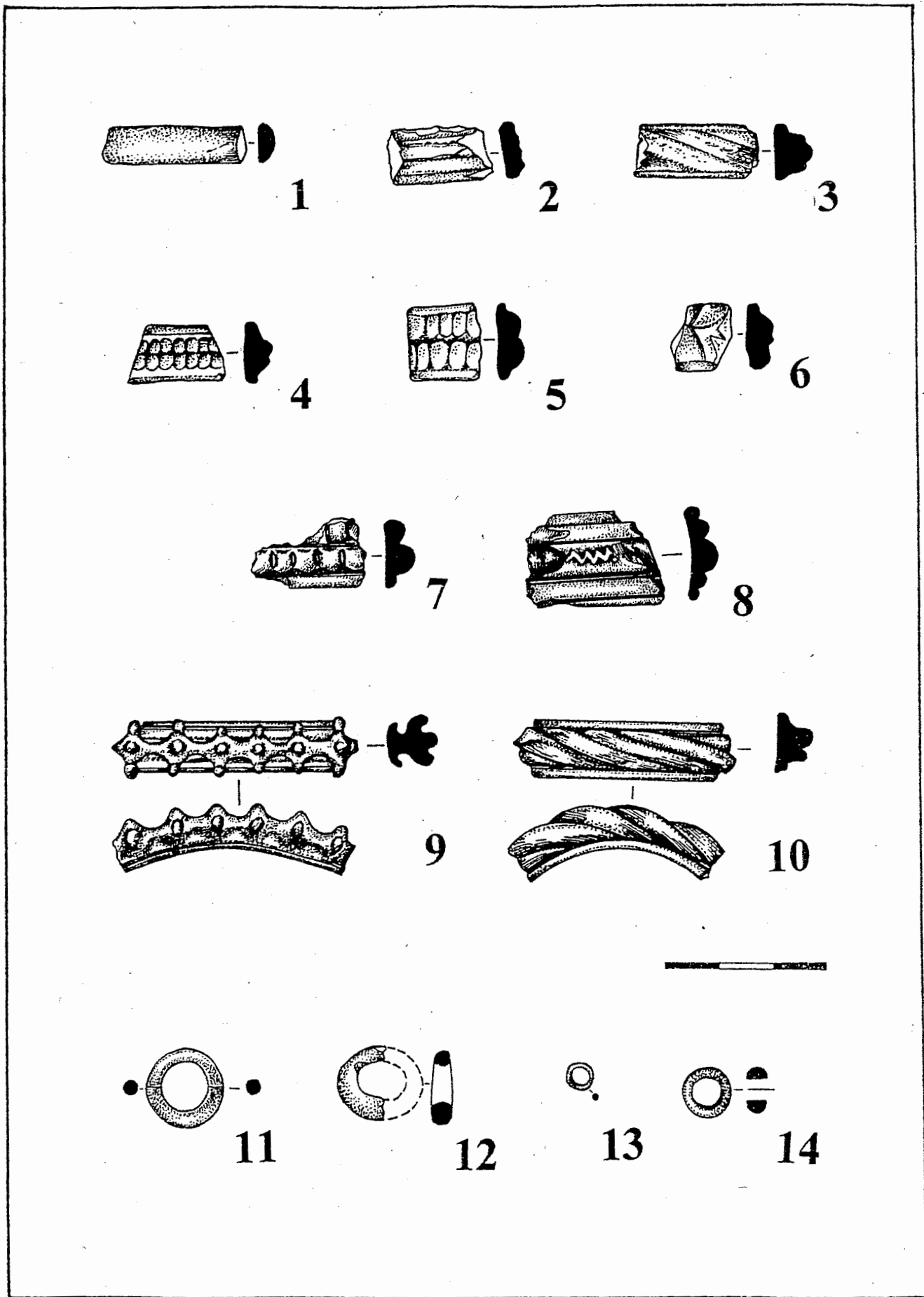
6. Zlomek skleněného náramku (délka 14 mm, šířka 14 mm, výška 4 mm);
barva: modrá / kobaltová; *typologie*: Venclová – typ 13; *datace*: LT C1b (obr. 5/5).
7. Zlomek skleněného náramku (délka 12 mm, šířka 12 mm, výška 5 mm);
barva: modrá / kobaltová; *typologie*: Venclová – typ 13?; *datace*: LT C1b (obr. 5/6).
8. Zlomek skleněného náramku (délka 21 mm, šířka 18 mm, výška 5 mm);
barva: modrá / kobaltová; *typologie*: Venclová – typ 13; *datace*: LT C1b (obr. 5/7).
9. Skleněný korál, symetrický, miniaturní (průměr 13 mm), *barva*: modrá; *typologie*:
Venclová – typ 155; *datace*: LT B-C, výjimečně LT D1 (obr. 5/11).
10. zlomek skleněného korálu (polovina); průměr 14 mm); *barva*: modrá (průhledná);
typologie: Venclová – typ 157; *datace*: LT B-C, výjimečně LT D1 (obr. 5/12).
11. Fragment rotačního žernovu; běhoun typu B2 (zlomek, zhruba 1/6), rekonstruovatelný
průměr 36 cm, výška 13 cm, fragment postrádá otvor pro osu a pohybové zařízení; plochá
lišta násypové výdutě (šířka 2,4 cm), materiál: znělec typu Kunětická hora (určení V. Šrein,
Praha; ústní sdělení); povrchový nález J. Waldhausera na ploše výzkumu v poloze Slivínko 2
(obr. 8/2, str. 21).
12. Fragment rotačního mlýnku, běhoun typu B2 (zlomek, asi čtvrtina), rekonstr. průměr ca
48 cm, výška 13,5 cm, bez dochovaného otvoru pro pohybové zařízení, plochá lišta
násypové výdutě (šířka 3,5 cm), sběr T. Gajdoš 2004, ca 20 m S od obj. 2, uložení: M Ml.
Boleslav 35 / 04; materiál: znělec typu Kunětická hora (určení V. Šrein; ústní sdělení);
literatura: Waldhauser 2005 (obr. 8/1).
13. Tyčinkovitá opasková zápona z bronzu (obr. 6/9, str. 19). *Nálezové okolnosti*: artefakt
získán povrchovým sběrem v poloze Slivínko 2, zhruba 20 m S od zkoumaných objektů
(Slivínko 2, objekty 1/02 a 2/02; T. Gajdoš, 2004, č. přír. 35/04; NZ 35/04).

9. 3. Povrchové nálezy z polohy Slivínko 3

1. Zlomek skleněného náramku (délka 26 mm, šířka 17 mm, výška 5 mm);
barva: modrá / kobaltová, žlutá klikatka; *typologie*: Venclová – typ 7b; *datace*: LT C2
(obr. 5/8, str. 18).

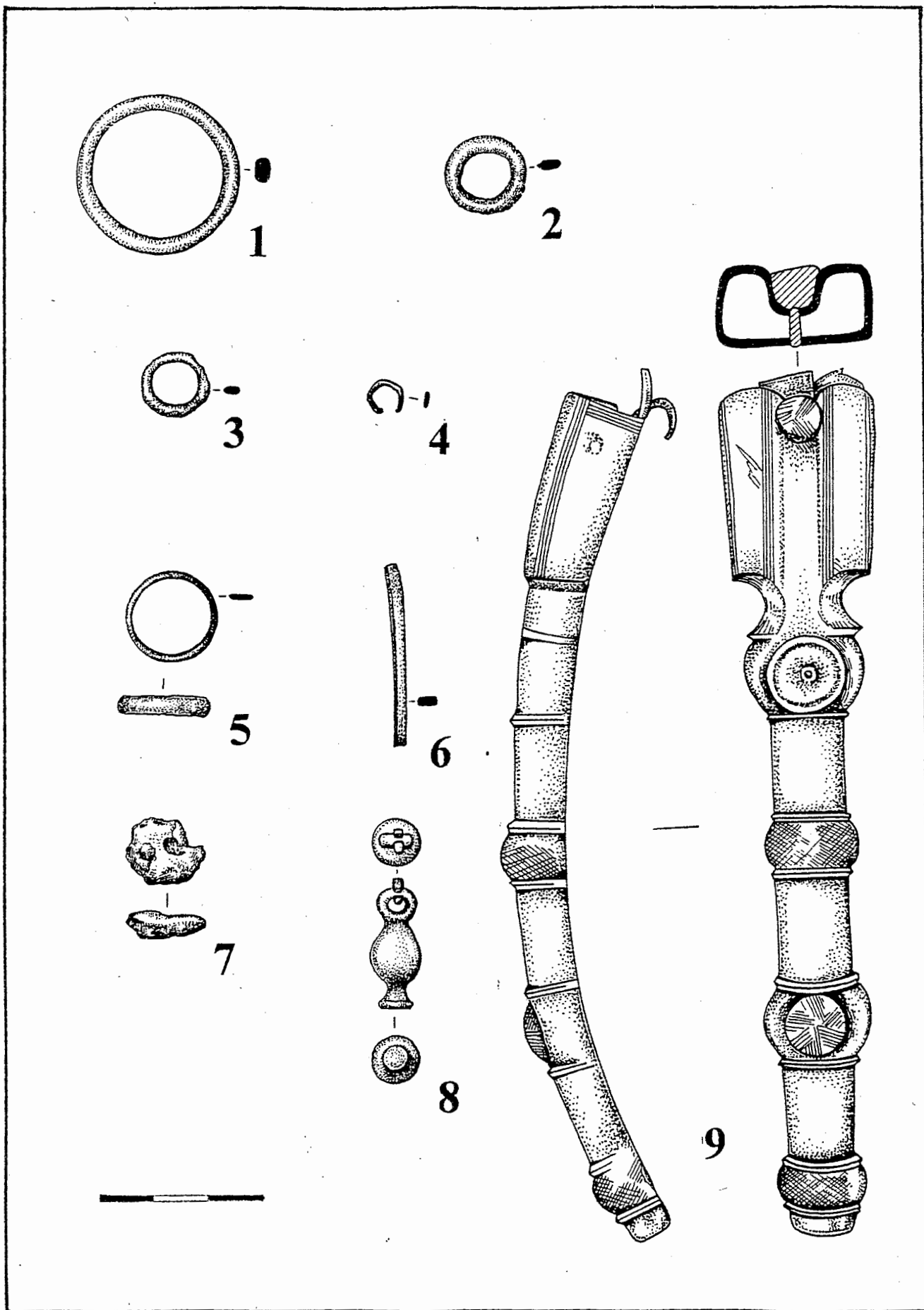
9. 4. Povrchové nálezy z polohy Slivínko 4

1. Keramika (dva zlomky okrajů; Muzeum Mladoboleslavská č. přír. 8 / 02; nevyobrazeno).
2. Skleněný kroužek, průměr 5 mm *barva*: modrá; *typologie*: Venclová – typ 155; *datace*: LT
B - C, výjimečně LT D1 (obr. 5/13, str. 18).
3. Prsten, bronzový, páskový, průměr 17 mm, v. 4 mm (obr. 6/5, str. 19).
4. Kroužek, bronzový, plochý, max. průměr 1, 2 cm, (obr. 6/3).
5. Kroužek, bronzový, plochý, max. průměr 1, 5 cm (obr. 6/2).
6. Kroužek, bronzový, válcovitý, max. průměr 3 cm (obr. 6/1).
7. Slítek bronzu, rozměry: 7, 4 x 1, 2 cm, výška 0, 5 cm (obr. 6/7).

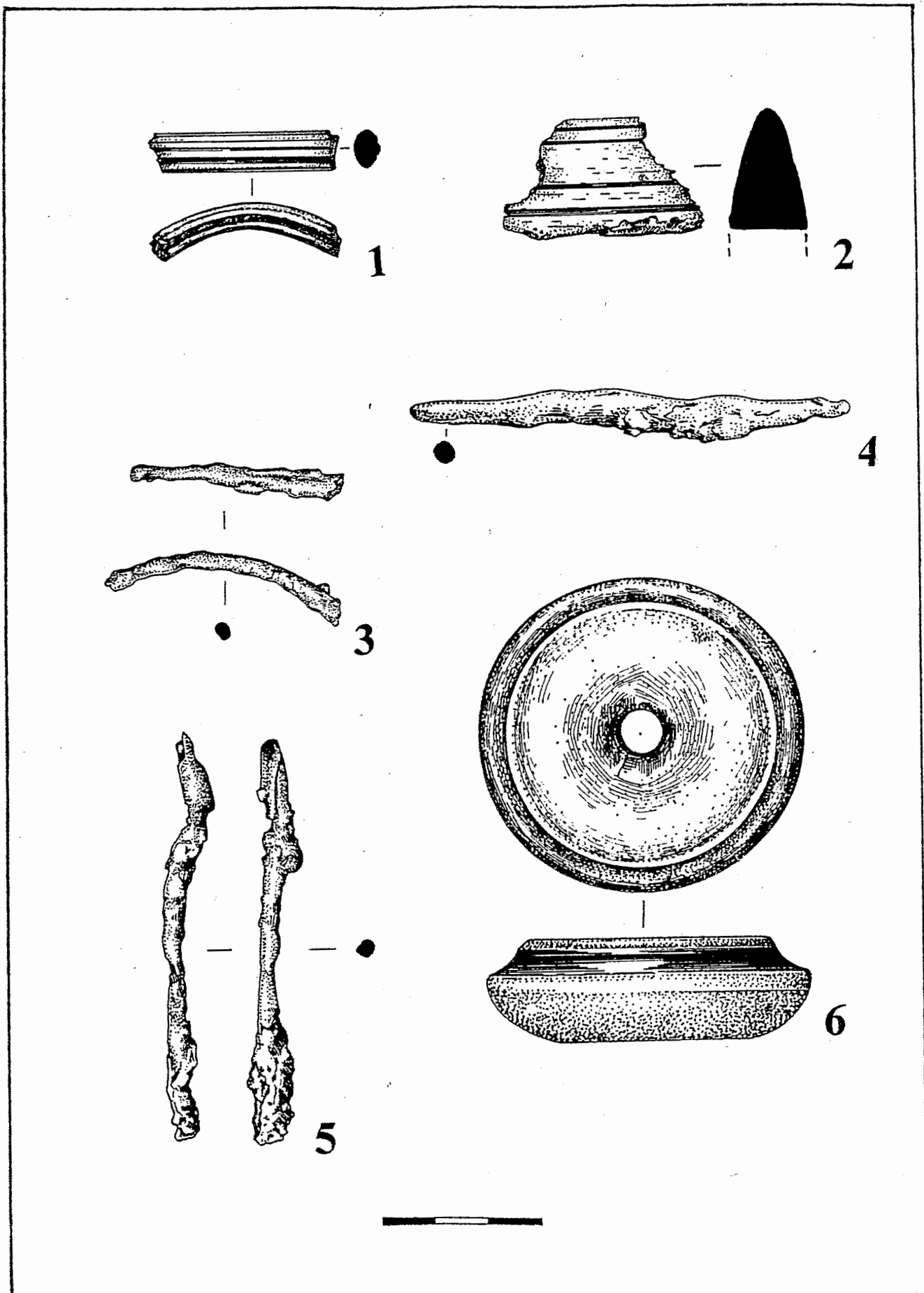
Obr. 5: Nálezy skleněných náramků a korálek z katastru Slivínka.

(č. 1-7, 11-12 Slivínko 2-povrchové nálezy; č. 8 Slivínko 3-povrchový nález; č. 9, 10, 14 Slivínko 2, obj. 1/02; č. 13 Slivínko 4)

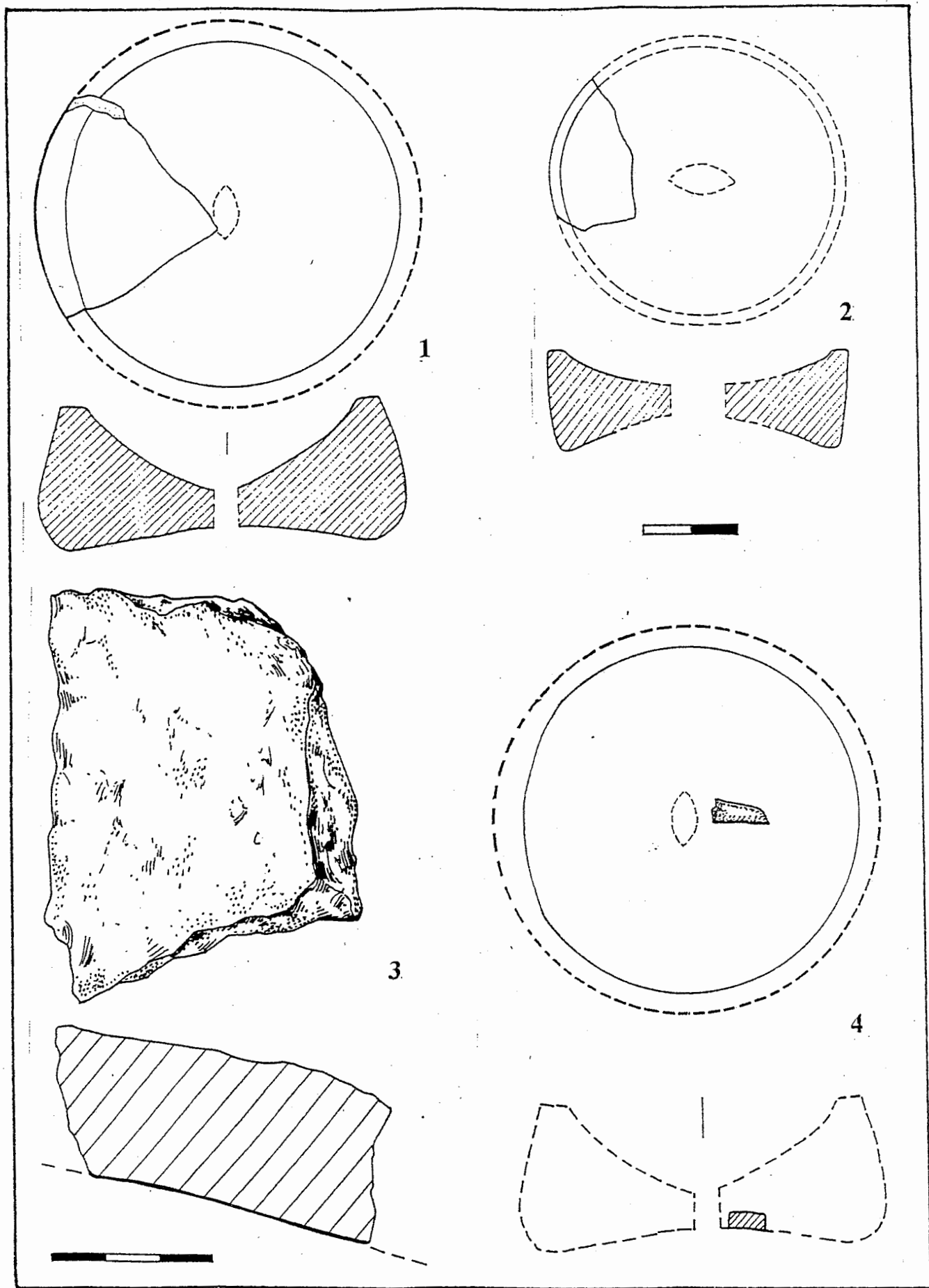

Obr. 6: Bronzové předměty z katastru Slivínka.

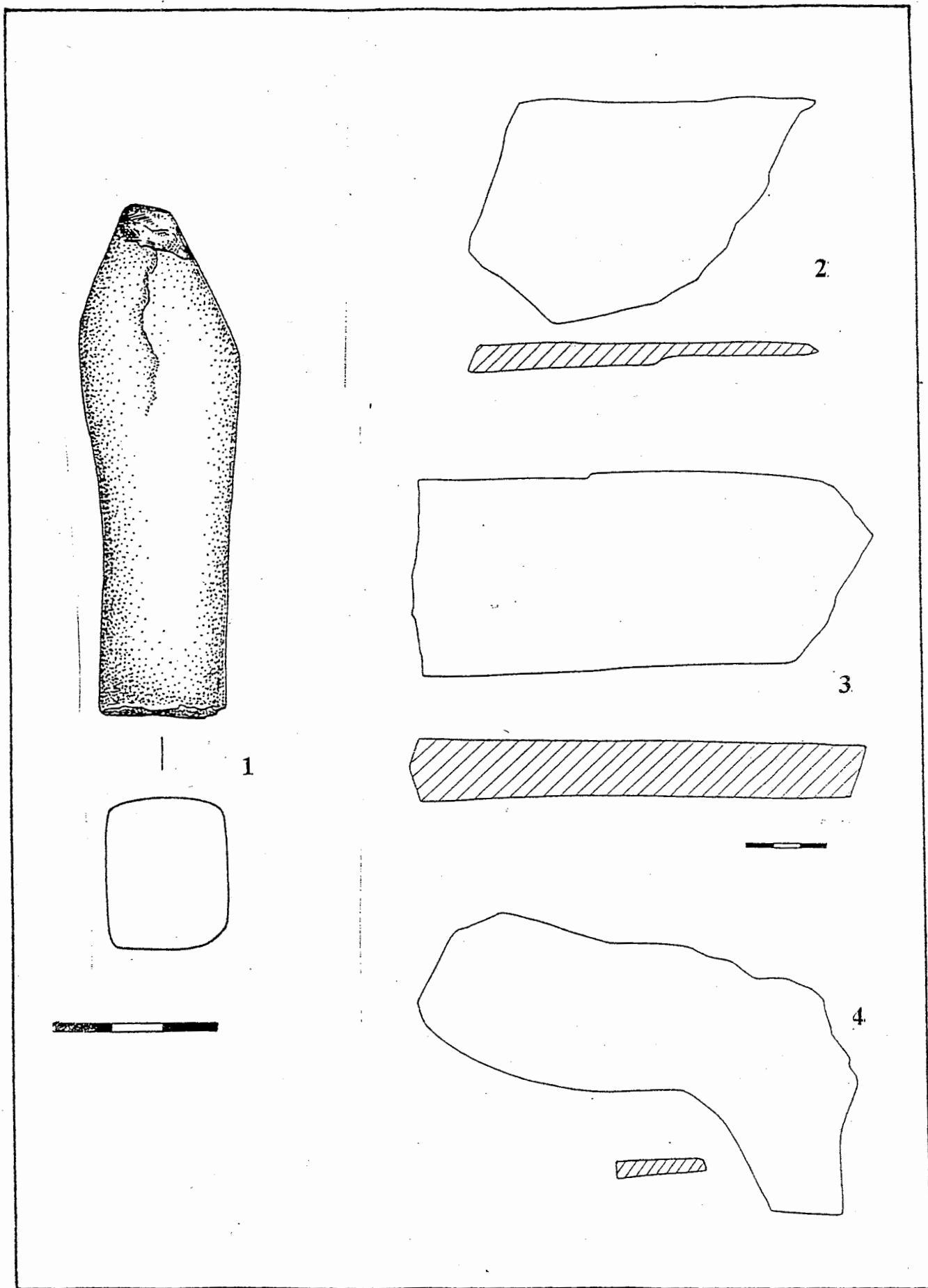
(č. 1-3, 5, 7 Slivínko 4 –povrchové nálezy; č. 4, 6, 8 Slivínko 2-obj. 1/02; č. 9 Slivínko 2-povrchový nález)

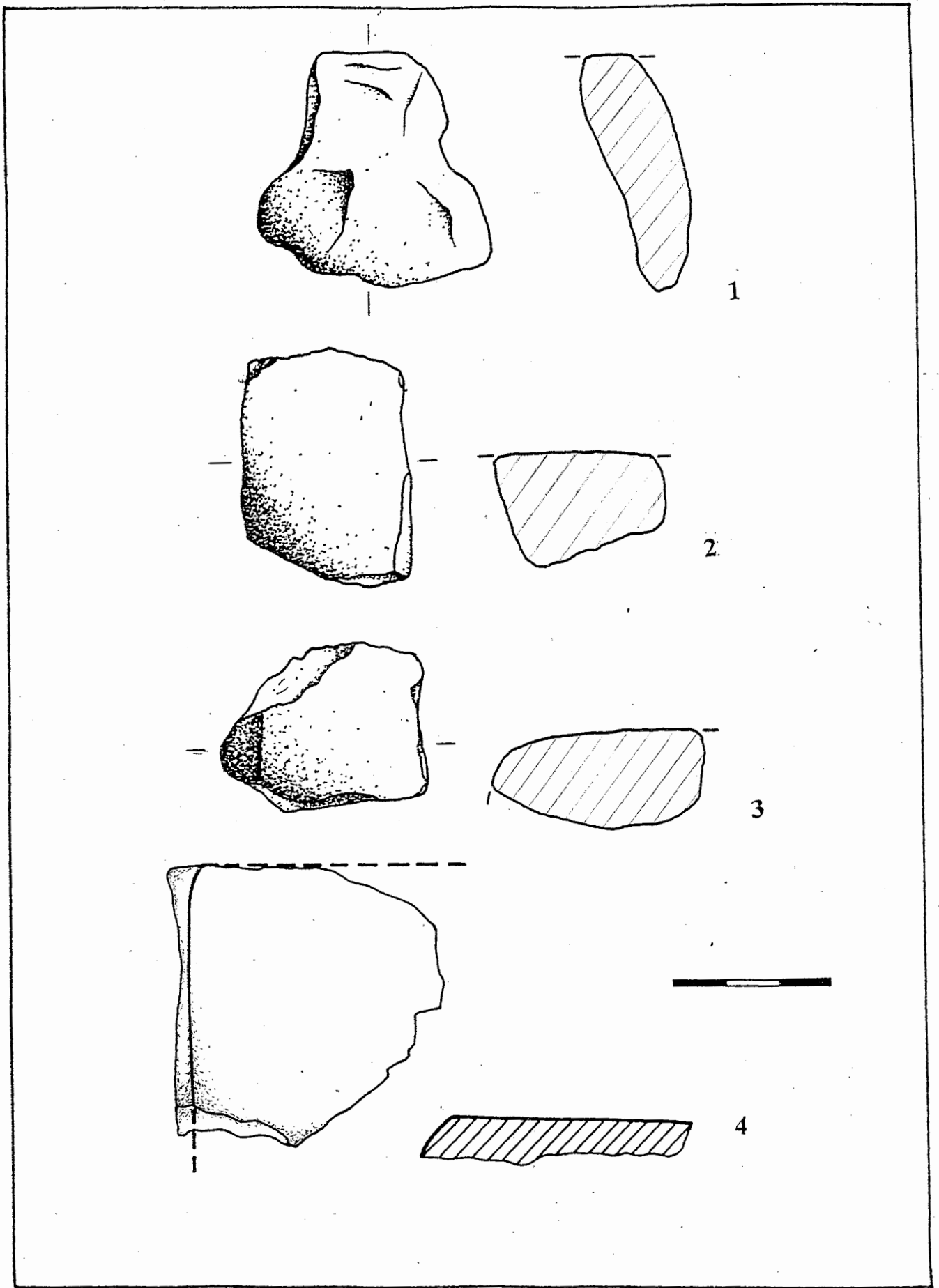
Obr. 7: Zlomky švartnových kruhů, železné předměty a keramický diskovitý předmět
 (Slivínko 2, obj. 1/02, č. 1-2; Slivínko 2, obj. 2/02, č. 3-6)

Obr. 8: Zlomky rotačních žernovů (Slivínko 2, obj. 1/02, č. 3-4; Slivínko 2, povrch. nález, č. 1-2; kresby A. Waldhauserová)

Obr. 9: Kamenné artefakty z polohy Slivínko 2.
(č. 1-4 Slivínko 2-obj. 1/02)

Obr. 10: Fragmentsy šedé mazanice (Slivínko 2, obj. 1/02)

10. Kritika pramenů

Použitelné prameny představují jen nepatrnou část hmotné kultury komunity Keltů ze Slivínka. Artefakty pochází z velké části ze dvou prozkoumaných nálezových celků - obytných objektů. Část souboru, především zlomky skleněných předmětů, byla získána prostřednictvím často opakovaných povrchových sběrů objevitele lokality, amatérského archeologa Tomáše Gajdoše, jež procházel i řadu jiných laténských lokalit Pojizeří, aniž by na podobně „bohatou“ lokalitu narazil. Hodnota této části souboru je svým původem ze sběrů snížena. Tento fakt je nutno brát v úvahu při vyhodnocení jednotlivých poloh.

Procesem archeologizace tak prošla jen menší část původní hmotné náplně objektů. K dispozici pochopitelně nejsou artefakty z organických materiálů (kůže, dřevo). Neobjasněn zůstává okamžik podstatný pro kvalitu i kvantitu dochovaného souboru – totiž moment ukončení užívání objektů a formy jejich následné destrukce. Vliv na konečnou podobu souboru a potažmo celkovou sumu získatelných poznatků má způsob výzkumu, tj. případné použití nedestruktivních metod výzkumu před zahájením vlastních výkopů, zkušenosti vedoucího výzkumu i výkopců, a bohužel také finanční možnosti instituce, provádějící výzkum.

11. Sumární charakteristika keramiky

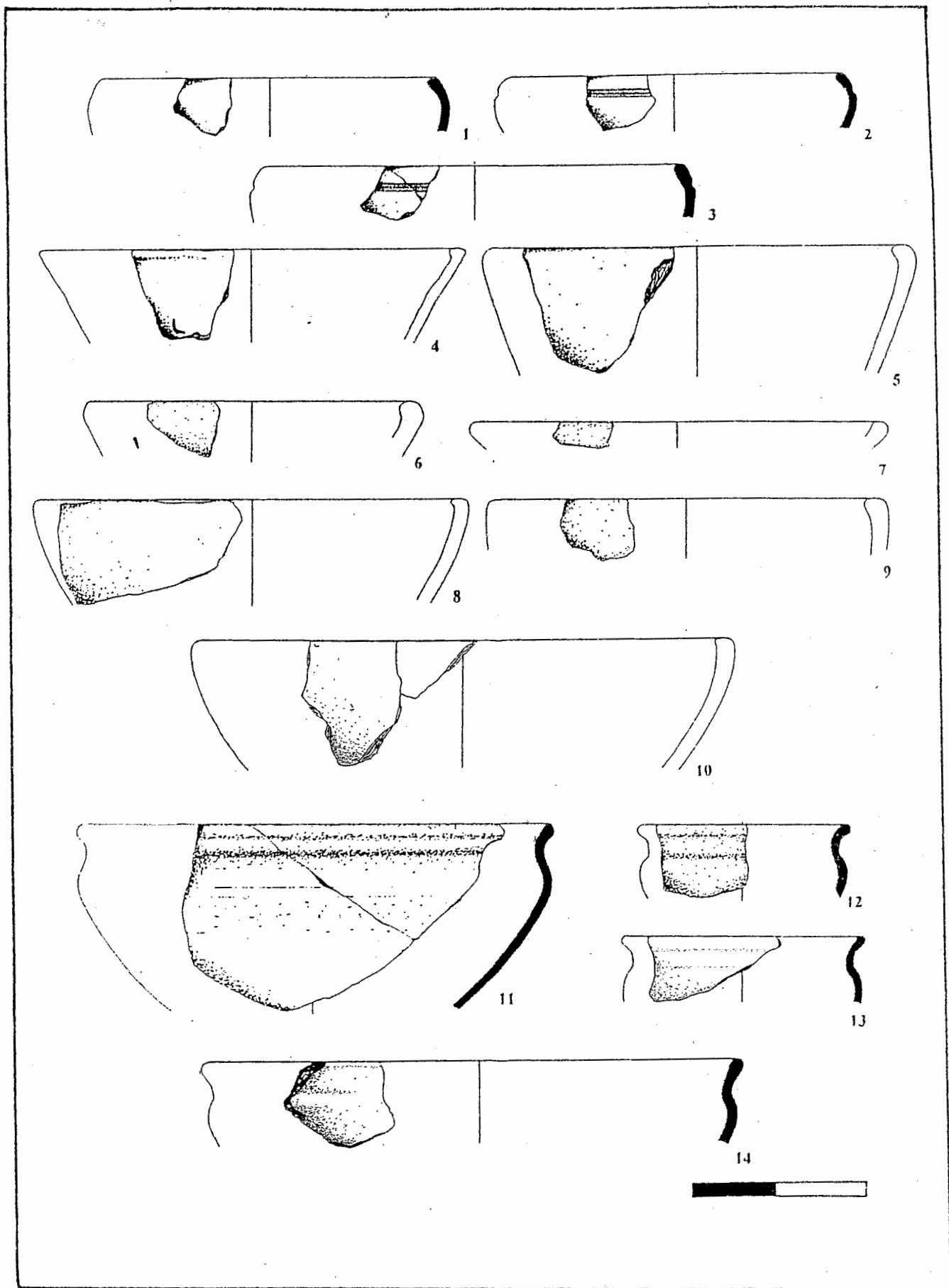
K dispozici pro analýzu je necelých půldruhého tisíce keramických jedinců, z nichž 1433 pochází ze dvou nálezových celků - výplně polozemnic. Co do počtu fragmentů keramiky náleží oba objekty do „středně bohatých“ (Salač 1998), a lze je poměrně spolehlivě vyhodnocovat.

Fragmentarizace keramiky není výrazně vysoká ani nízká. Základní druhová skladba je tvořena tenkostěnnou, na hrncířském kruhu zhotovenou keramikou, a dále nejběžnější užitkovou, „hrubší“ keramikou. Mimo uváděné druhy stojí nepočtená tuhová keramika (obr. 15/1 – 4, str. 29).

Soudkovité i hrncovité tvary byly většinou nezdobené nebo opatřené na výduti pásem prstových (obr. 14/9, 16), nebo nehtových vrypů (obr. 12/6, 9, 11, 12; 15/6-7). Velmi často byly zastoupeny (hrubší) mísy, které bývají považovány za nejčetnější komponentu tvarů nádob. Převažují typy se zataženým okrajem (obr. 11/4 - 10; 13/3 - 11). Výhradně na hrncířském kruhu byly zhotovovány esovité mísy (obr. 11/11-13), dále rovněž kalichovité nádoby (obr. 15/12, 14). Zásobnice tvoří podstatnou souboru.

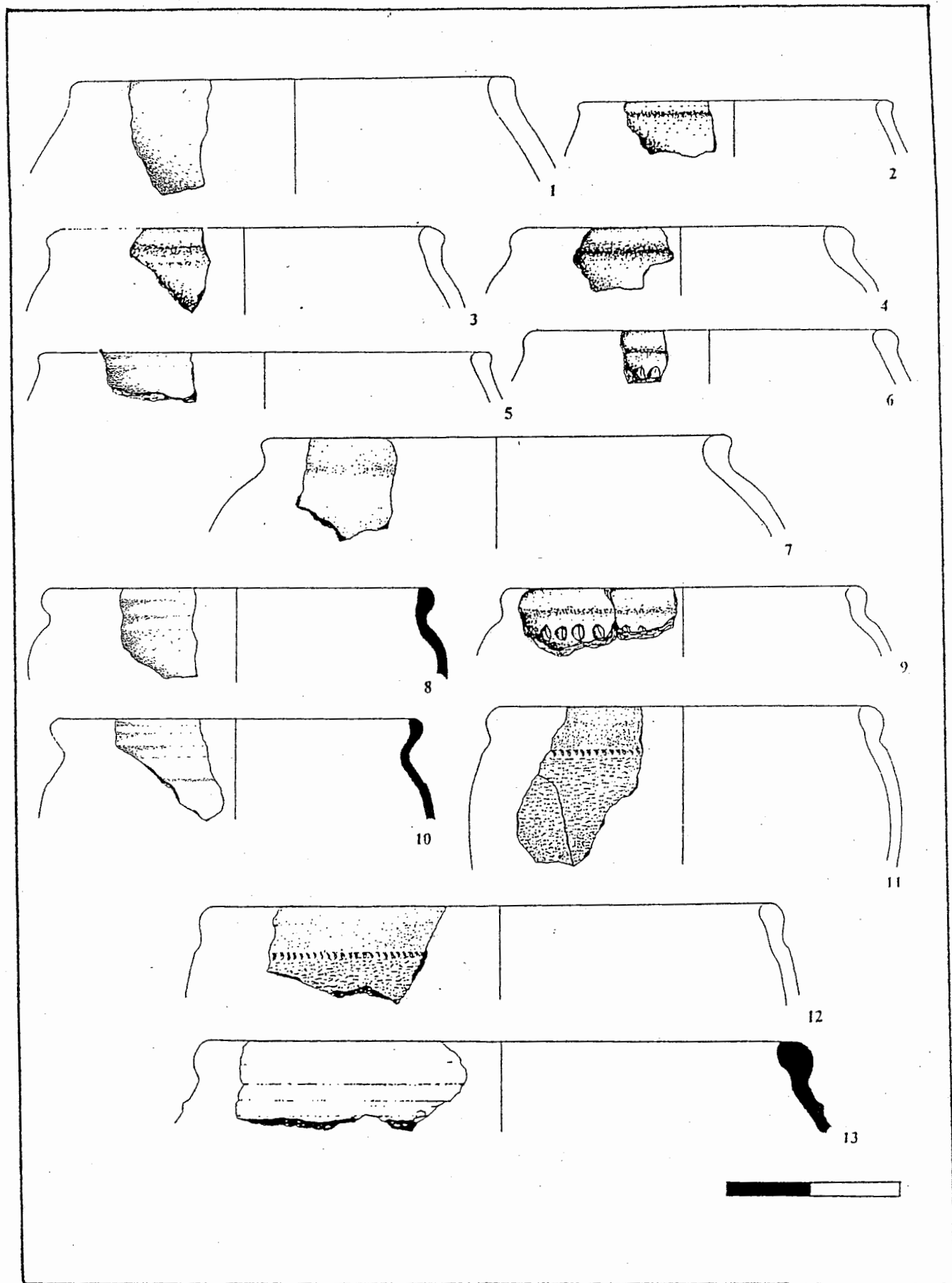
Výzdoba keramiky není častá. Častěji byl zaznamenán pouze oběžný pás vrypů na hrncovitých nádobách skupiny, která na postčasnělaténské keramice Čech vyskytuje poměrně vzácně. Zcela neobvyklá je jejich kombinace s nehtovými vrypy, snad keramický import (obr. 13/2). Naopak běžnou „šípovou“ oběžnou výzdobu bylo třeba v souboru očekávat (obr. 15/10). Byla provedena kolkem a má analogii v blízkých Krpech (Waldhauser 2002b; obr. 3 : 4). Rovněž zcela ojedinělá zůstala klasická kolkovaná výzdoba půlobloučků / girland (obr. 15/9).

Také vhlazovaný dekor oběžných linií se nepočteně vyskytl (obr. 15/11), zatímco ryté oběžné linie náleží k častějšímu druhu výzdoby (obr. 11/2, 3; 14/3). Vzácné zůstalo tradiční svislé rýhování na tuhové keramice (obr. 15/1-2), která je obecně považována za import.

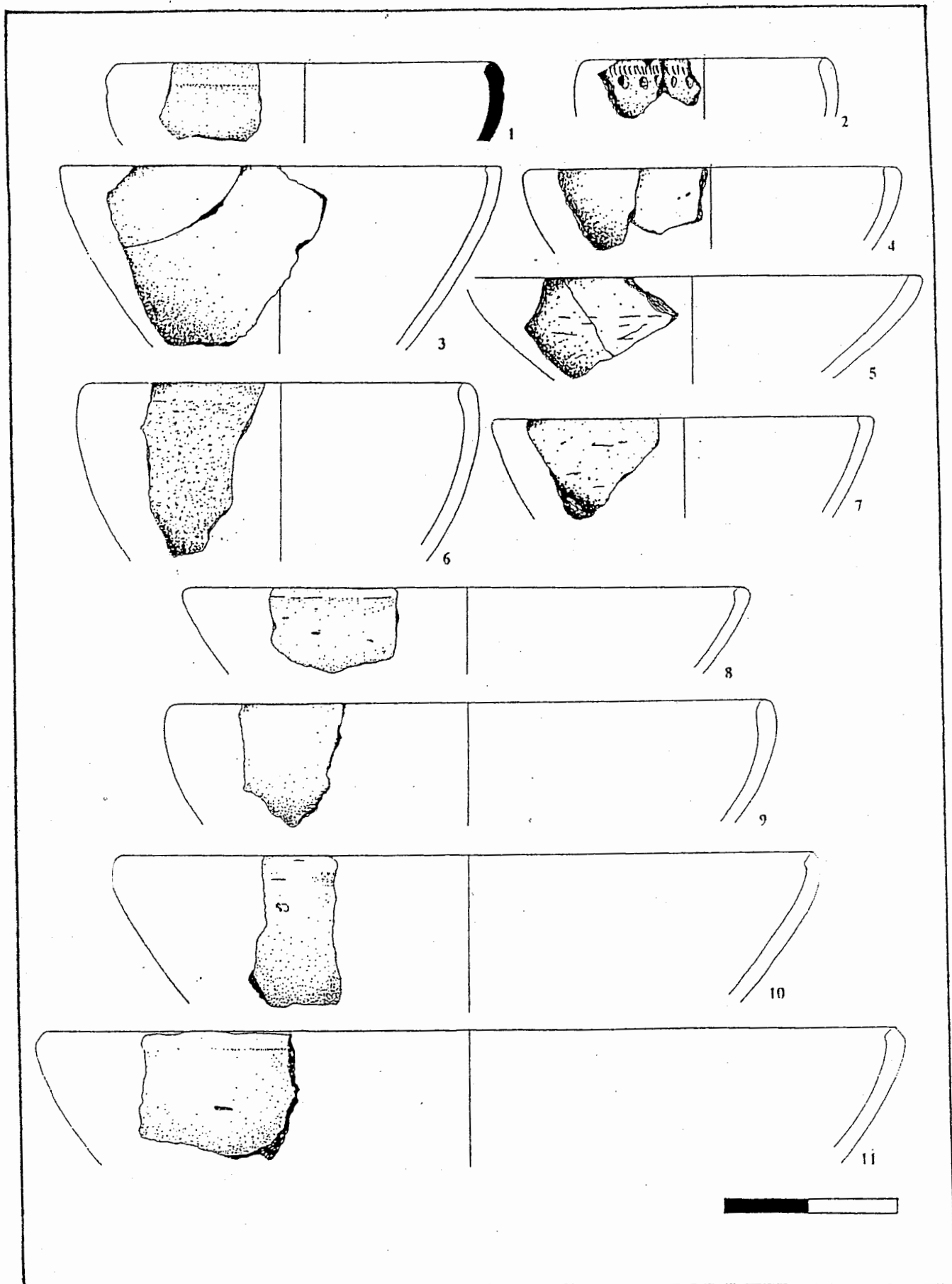
Obr. 11: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 1 / 02.

(černý profil - ker. na kruhu; inventární čísla jednotlivých kusů: 1- 1353; 2- 1358; 3- 1354; 4- 1344; 5- 1228; 6- 1356; 7- 1334; 8- 1227; 9- 1252; 10- 1234-1235; 11- 1400; 12- 1320; 13- 1407; 14- 1323)

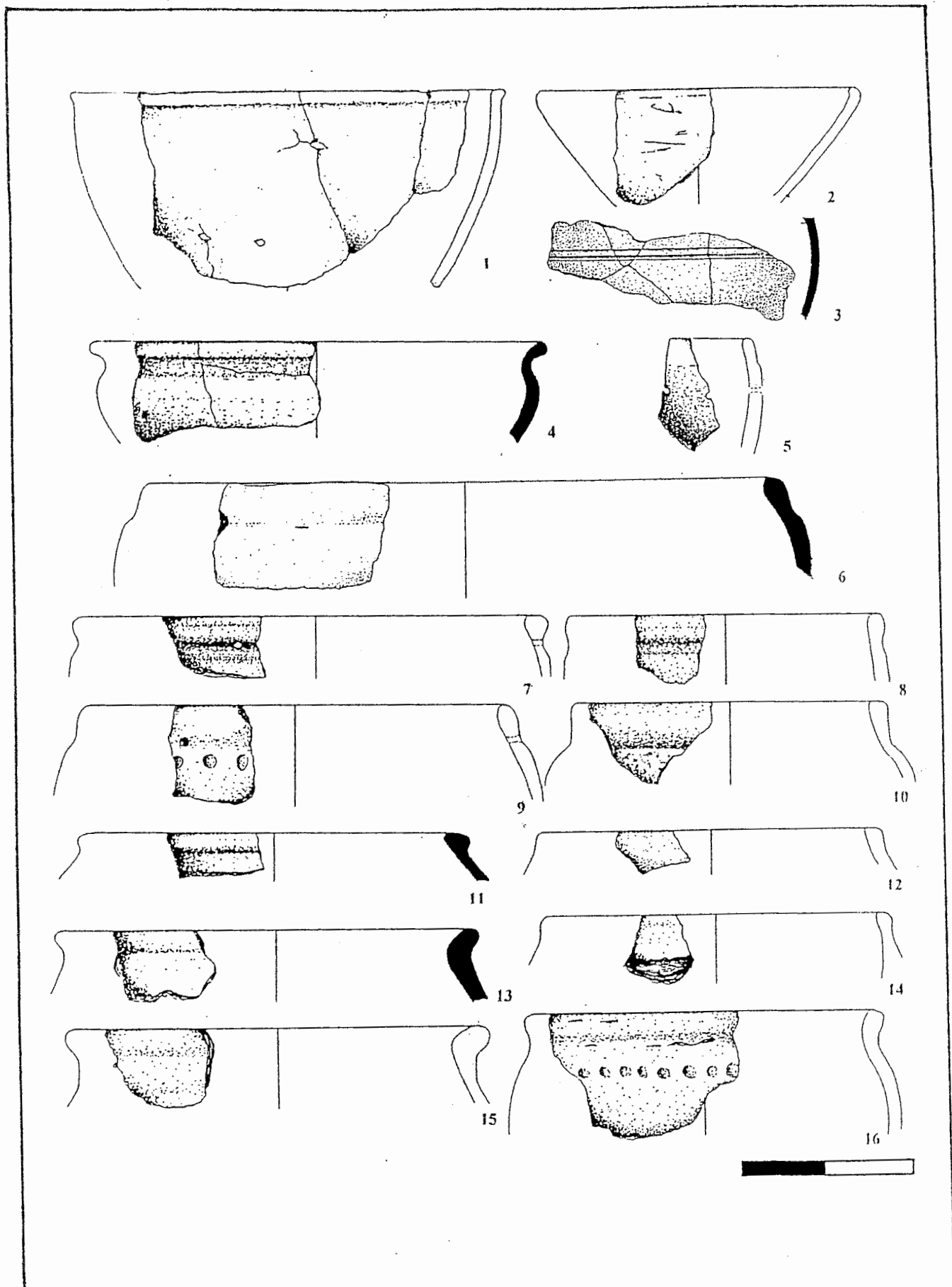
Obr. 12: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 1 / 02.

(černý profil – ker. na kruhu; inventární čísla jednotlivých kusů: 1- 1253; 2- 1259; 3- 1257; 4- 1254; 5- 1264; 6- 1260; 7- 1249; 8- 1329; 9- 1250-1251; 10- 1409; 11- 1317; 12- 1319; 13- 1189)

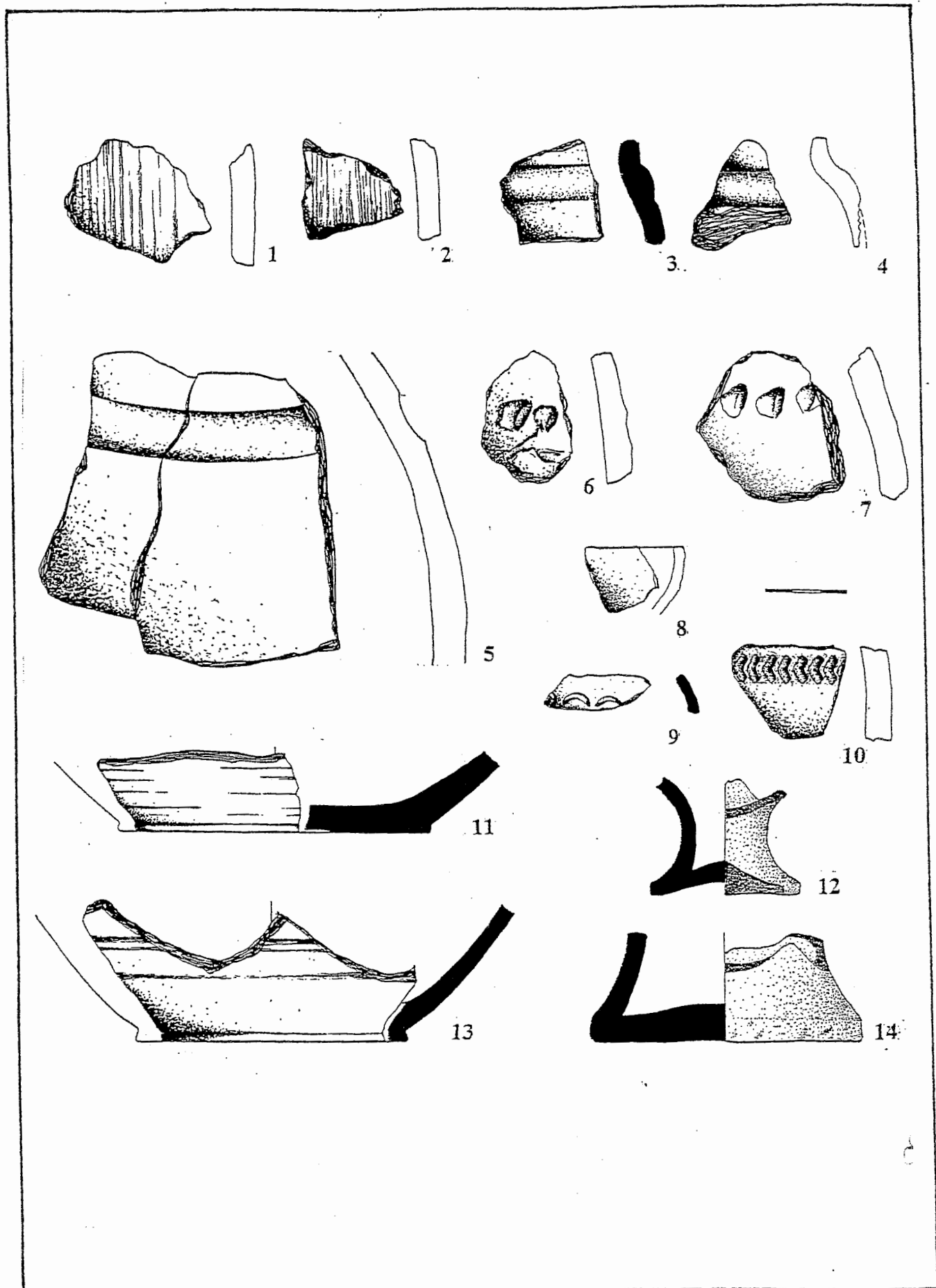
Obr. 13: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 2 / 02.

(černý profil – ker. na kruhu; inventární čísla jednotlivých kusů: 1- 621; 2- 612; 3- 658-659; 4- 653-654; 5- 676-677; 6- 606; 7- 678; 8- 679; 9- 619; 10- 608; 11- 607)

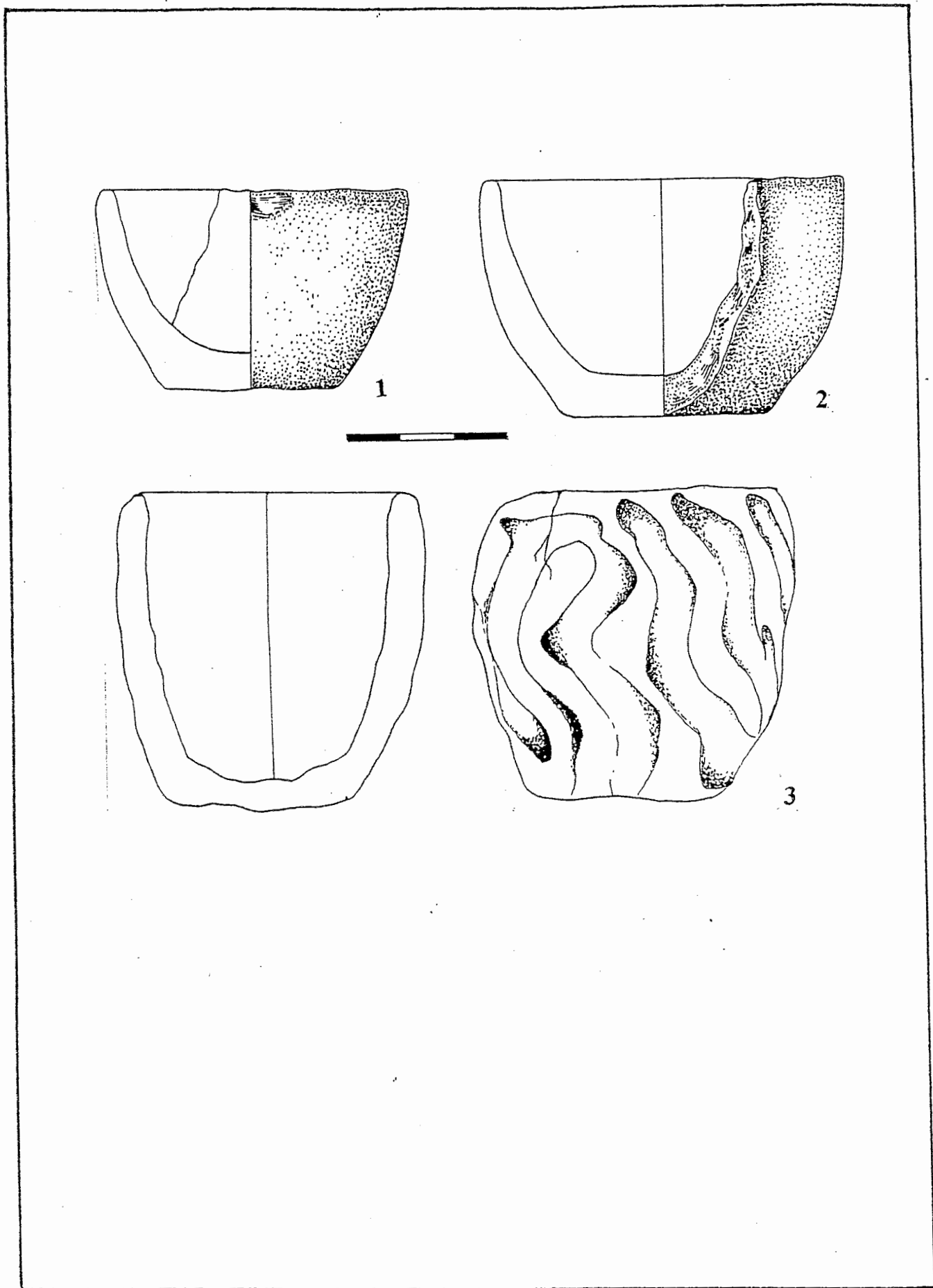
Obr. 14: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 2 / 02.

(černý profil – ker. na kruhu; inventární čísla jednotlivých kusů: 1- 660-662; 2- 686; 3- 6-10; 4- 614-615; 5- 138; 6- 620; 7- 616; 8- 632; 9- 622; 10- 633; 11- 625; 12- 645; 13- 624; 14- 637; 15- 611; 16- 618)

Obr. 15: Slivínko 2. Výběr keramiky z objektu 2 / 02.

(černý profil – ker. na kruhu; inventární čísla jednotlivých kusů: 1- 284; 2- 283; 3- 285; 4- 141; 5- 269; 6- 290; 7- 291; 8- 139; 9- 17; 10- 282; 11- 297; 12- 295; 13- 292; 14- 300)

Obr. 16: Slivínko 2. Miniaturní nádoby z objektu 2/02.

11. 1. Kód a komentář k číselnému popisu keramiky

Nejčastějším nálezem na lokalitě Slivínko byly keramické zlomky. K jejich popisu, nezbytnému pro následnou analýzu nálezového celku, byl použit numerický kód vypracovaný V. Salačem (*Salač 1988*) pro laténské sídlištní keramické soubory ze severozápadních Čech. Kód byl částečně doplněn; tyto doplňky jsou v reprodukováných tabulkách označeny symbolem “*“.

Postup při numerickém popisování keramiky, zvolený autorem předkládané práce, se ukázal být technicky nevhodným. Jednotlivé zlomky keramiky byly totiž opatřeny postupnými (1 - 1433) inventárními čísly před vlastním rozdělením jednotlivých fragmentů do typologicky shodných skupin. Tím bohužel vyvstala nutnost uvádět čísla shodných zlomků v textu pod tabulkami. Navíc laborant, opatřující zlomky keramiky čísly, začal tyto číslovat od objektu 2 / 02. Přechíslování bezmála půl druhého tisíce keramických zlomků a následné přepracování celého numerického kódu stojí mimo autorovy technické možnosti. Tato chyba a nepříjemná komplikace je mi ponaučením pro budoucí práci.

11. 2. Struktura kódu (převzato z: *Salač 1998*)

Tvar nádoby: trojčiferným číslem, první cifra vyjadřuje třídu, druhá typ a třetí variantu. S o u d k y (100), varianty 121-122. M í s y (200), kónické mísy (210), varianty 211-212, mísy se zataženým okrajem (220) – varianty 221-225, mísy esovité profilace (230), varianty 231-234. H r n c e (300), varianty 311-312, 321-322, 331-332.

S í t u l y (400), s neodsazeným hrdlem (410), s odsazeným hrdlem (420). L á h v e (500). P o h á r y (600), varianty 610 a 620. Z á s o b n í c e (700) s s neodsazeným hrdlem (710) – a s odsazeným hrdlem (720) – cf. df. u typu 710. C e d n í k y (800). V případě, že tvar neodpovídal žádné z výše uvedených definic, či byl jeho tvar sporný, je označen číslem 999.

Tvar okraje. Tvar okraje nádoby je vyjádřen trojčiferným číslem. První cifra vyjadřuje třídu tvaru nádoby, druhá a třetí typ a variantu okrajů. Typy okrajů byly vypracovány pro tyto keramické třídy: soudky (100), mísy (200) a hrnce (300).

Úprava povrchu. 1 – makroskopické stopy po užití hrnčířského kruhu, 1.1 – stopy po rychle rotujícím hrnčířském kruhu, 2 – drsnění, 21 – mramorování (do 1 mm), 211 – velmi jemné drsnění (do 0,5 mm), 22 – chuchvalcovité drsnění (1-5 mm), 221 – velmi hrubé chuchvalcovité drsnění (přes 5 mm), 23 – struhadlovité drsnění, 24 – zrnitý povrch, 3 – ostatní, - . 1 – tuhový střep.

Umístění výzdoby. Umístění výzdoby je vyjádřeno trojčiferným číslem. První číslo rozlišuje vnější (100) nebo vnitřní (200) povrch nádoby. Další dvě čísla vycházejí ze členění keramických tvarů, uvedených v práci o moravské malované keramice (Podborský et al. 1977, 32). .01 – okraj, .02 – hrdlo, .03 – nasazení hrdla, .04 – plece (podhrdlí), .05 – výduť (maximální výduť), .06 – spodek, .07 – dno, .08 – nožka, .09 – podstava, .10 – tělo (plece + výduť + spodek).

Výzdoba. R ý h o v á n í (100), V r y p y , v p i c h y (200). P l a s t i c k á v ý z d o b a (300). J e m n á v ý z d o b a (400). K o l k o v a n á v ý z d o b a (500). V h l a z o v a n á v ý z d o b a (600). M a l o v a n á v ý z d o b a (700) – (nevyobrazeno) 710 – černý smolný nátěr; V h l a z o v a n á v ý z d o b a (800) – typy nerozlišeny (nevyobrazeno).

Průměr ústí, počet kusů, odkaz na vyobrazení, Průměr ústí. Počet kusů – každý střep má vlastní pořadové číslo.

O d k a z n a v y o b r a z e n í - poslední sloupec; číslo před lomítkem = číslu obrázku, číslo za lomítkem = číslu fragmentu keramiky na obrázku

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
100 S O U B R Y P L A S S C H E N	110								
	120								
	130								
	140								
200 M I S T Y S C H I S T E L N	210								
	220								
	230								
	240								
	250								
	260								
	270								
300 N R E C E T O P E	310								
	320								
	330								
	340								
	350								
	360								

Obr. 17: Numerický kód okrajů (převzato z *Salač 1988*; doplňky označeny “**”).

400 JEMNÁ VÝZDOBA - FEINE VERZIERUNG									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
410									
420									
430									
440									
450									
460									
500 KOLKOVANÁ VÝZDOBA - STEMPELVERZIERUNG									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
510									
520									
530									
540									
550									
600 VHLAZOVANÁ VÝZDOBA - EINGEGLÄTTETE VERZIERUNG									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
610									
620									
630									
640									
650									
660									

Obr. 18: Numerický popis výzdoby (převzato z *Salač 1988*, doplňky označeny “**”).

100 RYTÁ VÝZDOBA - RILLEN									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
110									
120									
130									
140									
150									
160									
170									
180									
200 VPICHY, VRYPY - STICHE, RITZE									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
210									
220									
230									
240									
300 PLASTICKÁ VÝZDOBA - PLASTISCHE VERZIERUNG									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
310									
320									
330	omfalos								
340	ucho Henkel								

Obr. 19: Numerický popis výzdoby (převzato z *Saláč 1988*, doplňky označeny “**”).

11. 2. 1. Numerický popis keramiky ze Slivínka 2, objektu 1 / 02

Objekt	Inventární číslo	Tvar	Okraj	Dno	Povrch	Umístění výzdoby	Druh výzdoby	Průměr ústí	Počet kusů	Obrázek
1/02	9/02 - viz níže	999			1				8	
1/02	9/02 – viz níže	999			11				46	
1/02	9/02 – viz níže	999			2				157	
1/02	9/02 – viz níže	999			24				28	
1/02	9/02 – viz níže	999			3				244	
1/02	9/02 – viz níže	999			22, 1				6	
1/02	9/02-830	230			22				1	
1/02	9/02-848	999			3, 1, 11	100	122		1	
1/02	9/02-853	999			31, 1				1	
1/02	9/02-854	999			3	100	126		1	
1/02	9/02-909	999			3, 1/11				1	
1/02	9/02-911	999			2	100	126		1	
1/02	9/02-913	999			11	100	126		1	
1/02	9/02-916	999			11				1	
1/02	9/02-924	999			24	100	112		1	
1/02	9/02-951	999			11	104	162		1	
1/02	9/02-959	999			3, 11	100	112		1	
1/02	9/02-976	999			2, 1				1	
1/02	9/02-982	999			24, 1				1	
1/02	9/02-992	999			11	100	127		1	
1/02	9/02-997	999			11	200	634		1	
1/02	9/02-1048	999			22, 11				1	
1/02	9/02-1142	999			11	106/107	127		1	
1/02	9/02-1144	999			11	106	126		1	
1/02	9/02-1146	999			11	100	127		1	
1/02	9/02-1149	999			11	100	126		1	
1/02	9/02-1150	999			11	200	630		1	
1/02	9/02-1152	999			11	100	631		1	
1/02	9/02-1154	999			11	200	634		1	
1/02	9/02-1158	999			11	100	632/127		1	
1/02	9/02-1159	999			11	200	127		1	
1/02	9/02-1160	999			11	100	127		1	
1/02	9/02-1161	999			11	200	632		1	
1/02	9/02-1187	999			211				1	
1/02	9/02-1188	999			211				1	
1/02	9/02-1189	100	127		3, 1	104	421	32	1	12/13
1/02	9/02-1190	221	204		1			26	1	
1/02	9/02-1191	300	999		11			24	1	
1/02	9/02-1192	999	999		1			?	1	
1/02	9/02-1193	230	999		11			18	1	
1/02	9/02-1206	999			1, 2				1	
1/02	9/02-1212	0		0	3 (0)				1	
1/02	9/02-1213	0		0	3 (0)				1	
1/02	9/02-1216	0		0	3 (0)				1	
1/02	9/02-1217	999			22				1	
1/02	9/02-1218	0		0	3 (0)				1	
1/02	9/02-1220	0		0	3	107	126		1	
1/02	9/02-1221	0		0	3 (0)				1	
1/02	9/02-1222	0		0	3 (0)				1	
1/02	9/02-1227	221	257		3			24	1	11/8
1/02	9/02-1228	221	257		3			24	1	11/5
1/02	9/02-1229	212	250		2			14	1	
1/02	9/02-1230	221	256		3			20	1	
1/02	9/02-1231	212	267		3			18	1	

Objekt	Inventární číslo	Tvar	Okraj	Dno	Povrch	Umístění výzdoby	Druh výzdoby	Průměr ústí	Počet kusů	Obrázek
1/02	9/02-1232	212	253		3			26	1	
1/02	9/02-1233	221	265		3			30	1	
1/02	9/02-1234	221	265		3			30	1	11/10
1/02	9/02-1235	221	250		3			30	1	
1/02	9/02-1236	221	257		3			27	1	
1/02	9/02-1237	221	253		3			20	1	
1/02	9/02-1238	212	265		3			33	1	
1/02	9/02-1239	121	124		3			21	1	
1/02	9/02-1240	221	220		3			30	1	
1/02	9/02-1241	221	266		3			23	1	
1/02	9/02-1242	221	252		3			28	1	
1/02	9/02-1243	212	250		3			26	1	
1/02	9/02-1249	312	314		3			27	1	12/7
1/02	9/02-1250	100	120		3	104	235	20	1	12/9
1/02	9/02-1251	100	130		3	104	235	20	1	12/9
1/02	9/02-1252	100	129		3			22	1	11/9
1/02	9/02-1253	122	116		1			25	1	12/1
1/02	9/02-1254	312	130		3			16	1	12/4
1/02	9/02-1255	100	120		24			17	1	
1/02	9/02-1256	100	129		3			19	1	
1/02	9/02-1257	100	133		24			21	1	12/3
1/02	9/02-1258	100	124		3			28	1	
1/02	9/02-1259	100	148		3			17	1	12/2
1/02	9/02-1260	100	130		3	104	235	20	1	12/6
1/02	9/02-1261	100	149		3			?	1	
1/02	9/02-1262	100	149		3			?	1	
1/02	9/02-1263	100	144		1			?	1	
1/02	9/02-1264	100	130		3			25	1	12/5
1/02	9/02-1266	100	122		3			?	1	
1/02	9/02-1267	100	110		3			?	1	
1/02	9/02-1268	100	130		3			?	1	
1/02	9/02-1269	100	110		11			27	1	
1/02	9/02-1270	100	130		11			23	1	
1/02	9/02-1271	230?	999		11			28	1	
1/02	9/02-1272	100	137		3.1			20	1	
1/02	9/02-1273	100	130		11			20	1	
1/02	9/02-1274	100	127		3			19	1	
1/02	9/02-1275	300	310		11			24	1	
1/02	9/02-1277	300	315		1			15	1	
1/02	9/02-1291	221	222		3				1	
1/02	9/02-1292	300	320		221				1	
1/02	9/02-1293	221	222		3				1	
1/02	9/02-1294	999	999		3				1	
1/02	9/02-1295	200	236		11				1	
1/02	9/02-1317	322	137		2	103	233	22	1	12/11
1/02	9/02-1318	322	137		2	103	233	?	1	
1/02	9/02-1319	322	137		2	103	233	32	1	12/12
1/02	9/02-1320	234	233		11			12	1	11/12
1/02	9/02-1321	331	319		3.1,11			22	1	
1/02	9/02-1322	234	233		11			26	1	
1/02	9/02-1323	234	233		11			30	1	11/14
1/02	9/02-1324	230?			3	104	221,127		1	
1/02	9/02-1332	230	235		11			?	1	
1/02	9/02-1333	221	225		3			26	1	
1/02	9/02-1334	212	276		211			24	1	11/7

Objekt	Inventární číslo	Tvar	Okraj	Dno	Povrch	Umístění výzdoby	Druh výzdoby	Průměr ústí	Počet kusů	Obrázek
1/02	9/02-1335	121		110		24		?	1	
1/02	9/02-1336	222		217		3		32	1	
1/02	9/02-1337	221		250		3		20	1	
1/02	9/02-1338	122		128		3		25	1	
1/02	9/02-1339	300		314		21		25	1	
1/02	9/02-1340	221		250		3		13	1	
1/02	9/02-1341	999		999		3		?	1	
1/02	9/02-1342	212		277		3		?	1	
1/02	9/02-1343	230		235		3		?	1	
1/02	9/02-1344	221		225		3		14	1	11/4
1/02	9/02-1346	212		256		3		18	1	
1/02	9/02-1347	212		252		3			1	
1/02	9/02-1348	230		230		3		18	1	
1/02	9/02-1349	212		250		3		24	1	
1/02	9/02-1350	230		236		11		?	1	
1/02	9/02-1353	221		212		11		19	1	11/1
1/02	9/02-1354	221		255		11		24	1	11/3
1/02	9/02-1355	221		255		11		20	1	
1/02	9/02-1356	230		236		3		21	1	11/6
1/02	9/02-1357	230		236		3		23	1	
1/02	9/02-1358	225		212		11		19	1	11/2
1/02	9/02-1360	221		214		3		24	1	
1/02	9/02-1361	230		233		3		19	1	
1/02	9/02-1362	230		233		11		18	1	
1/02	9/02-1363	234		236		3		?	1	
1/02	9/02-1364	212		255		11		21	1	
1/02	9/02-1365	230		233		3		22	1	
1/02	9/02-1366	212		254		3		27	1	
1/02	9/02-1367	230		236		11		25	1	
1/02	9/02-1368	234		236		11		20	1	
1/02	9/02-1369	230		234		11		19	1	
1/02	9/02-1370	230		233		11		17	1	
1/02	9/02-1371	230		236		11		13	1	
1/02	9/02-1372	230		234		11		19	1	
1/02	9/02-1373	211		252		3		20	1	
1/02	9/02-1374	221		253		11		13	1	
1/02	5/03-1375	999				22			1	
1/02	5/03-1392	222		214		11		23	1	
1/02	5/03-1393	0				3			1	
1/02	5/03-1394	0				3			1	
1/02	5/03-1395	0				3			1	
1/02	5/03-1396	0				3			1	
1/02	9/02-1400	234		236		11		27	1	11/11
1/02	9/02-1401	233		236		11			1	
1/02	9/02-1404	233		263		11		25	1	
1/02	9/02-1405	234		233		11		13	1	
1/02	9/02-1407	222		214		11		13	1	11/13
1/02	9/02-1409	233		263		11		13	1	12/10
1/02	9/02-1410	233		336		11		20	1	
1/02	9/02-1411	230?		999		11		?	1	
1/02	9/02-1412	222		214		11		?	1	
1/02	9/02-1413	222		214		11		?	1	
1/02	9/02-1414	233		236		11		?	1	
1/02	9/02-1415	100/200?		138		11		16	1	
1/02	9/02-1418	222		214		1		16	1	

Objekt	Inventární číslo	Tvar	Okraj	Dno	Povrch	Umístění výzdoby	Druh výzdoby	Průměr ústí	Počet kusů	Obrázek
1/02	9/02-1419	200?		0	11				1	
1/02	9/02-1420	122	137		23	104	233	13	1	
1/02	9/02-1421	122	137		23	104	233	18	1	
1/02	9/02-1422	331	324		23			18	1	
1/02	9/02-1423	311	324		3	104	235	15	1	
1/02	9/02-1424	311	324		24			?	1	
1/02	9/02-1425	122	136		2	104	235	20	1	
1/02	9/02-1426	312	314		2	104	311	19	1	
1/02	9/02-1427	311	320		2	104	235	?	1	
1/02	9/02-1428	311	320		2	104	235	14	1	
1/02	9/02-1429	200	223		1			22	1	
1/02	9/02-1430	221	256		3			16	1	
1/02	9/02-1431	332	324		2			14	1	
1/02	9/02-1432	100	130		211			16	1	
1/02	9/02-1433	200	999		3	100	999	5	1	

Objekt 1 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – makroskopické stopy po užití hrnčářského kruhu (1):
9/02 -1002, 1182-1183, 1186, 1286, 1284. 1310, 1381

Objekt 1 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – stopy po rychle rotujícím kruhu (11):
9/02 - 835-839, 867, 873-874, 903, 914, 925, 933, 948-49, 981, 985-986, 1003, 1010, 1018, 1143, 1145, 1147-1148, 1151, 1153, 1155-1157, 1162-1168, 1170-1172, 1174-1175, 1177-1178, 1388-1389, 1403.

Objekt 1 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – chuchvalcovité drsnění (2):
9/02 - 729-730, 745-746, 749-751, 756, 762, 768, 769, 772-775, 779, 784, 785, 786, 788, 790, 791, 796, 797, 801-802, 806, 808, 809, 812, 820, 825, 840,844-846, 849, 856, 859, 859, 863, 876-878, 883-884, 895-896, 898, 907, 919, 922-923, 930-931, 934-937, 941, 943-944, 956, 958, 961, 963, 969-971, 978, 980, 990, 996, 1001, 1004, 1008, 1009, 1011, 1014-1017, 1122-1141, 1036-1040, 1062, 1094-1111, 1204-1205, 1207-1211, 12651289, 1296-1301, 1302-1308, 1314, 1316, 1345, 1376, 1382-1386, 1390.

Objekt 1 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – zrnitý povrch (24):
9/02 - 732, 921, 946, 1035, 1041-1046, 1049-1061, 1071-1072, 1074, 1181, 1276

Objekt 1 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – ostatní / neurč. (3):
9/02 - 736-738, 741-744, 747-748, 752-754, 757-761, 763-767, 770-771, 776-778, 781-783, 787, 789, 792-795, 798, 800, 803-805, 807, 810-811, 813-819, 821-823, 827-827, 831-834, 841-843, 847, 850, 851-852, 855, 857-858, 861-862, 875, 879-882, 885-894, 897, 899-902, 904-906, 908, 910, 912, 915, 917-918, 920, 926-929, 932, 938-940, 942, 945, 947, 950, 952-955, 957, 960, 962, 964-968, 972-975, 977, 979, 983-984, 987-989, 991, 993-995, 998-1000, 1005-1007, 1012-1013, 1019-1021, 1047, 1063-1070, 1073, 1075-1093, 1112-1131, 1169, 1173, 1176, 1179-1180, 1184-1185, 1199-1200, 1278-1279, 1281-1283, 1285-1288, 1290, 1309, 1311-1313, 1315, 1351-1352, 1359, 1377-1380, 1383, 1387, 1391, 1397-1399, 1406, 1408, 1416-1417.

11. 2. 2. Numerický popis keramiky ze Slivínka 2, objekt 2 / 02

Objekt	Inventurní číslo	Tvar	Okraj	Dno	Povrch	Umístění výzdoby	Druh výzdoby	Průměr ústí	Počet kusů	Obrázek
2/02	9/02 – viz níže	999			11				21	
2/02	9/02 – viz níže	999			2				166	
2/02	9/02 – viz níže	999			24				34	
2/02	9/02 – viz níže	999			3				288	
2/02	9/02 – viz níže	999			0	1			7	
2/02	9/02 – viz níže	999			0	2,11			6	
2/02	9/02 – viz níže	999			0	3			21	
2/02	9/02-1-2	600?			11				1	
2/02	9/02-6	200?			11	106/206	633		1	14/3
2/02	9/02-7	200?			11	106/206	633		1	14/3
2/02	9/02-8	200?			11	106/206	633		1	14/3
2/02	9/02-9	200?			11	106/206	633		1	14/3
2/02	9/02-10	200?			11	106/206	633		1	14/3
2/02	9/02-11	999			11	100	126		1	
2/02	9/02-13	200?	999		11			32	1	
2/02	9/02-14	300?	999		11			36	1	
2/02	9/02-15	200?	999		11			18	1	
2/02	9/02-16	230	999		11			12	1	
2/02	9/02-17	999			3	100	226		1	
2/02	9/02-22	230?	999		11				1	
2/02	9/02-30	230	999		11				1	
2/02	9/02-35	200?	999		1				1	
2/02	9/02-36	230?	999		11				1	
2/02	9/02-37	230?	999		11	100	127		1	
2/02	9/02-38	230?	999		1				1	
2/02	9/02-40	200?	999		11				1	
2/02	9/02-42	230?	999		11				1	
2/02	9/02-47	999			3	100	126		1	
2/02	9/02-49	600?	999		11				1	
2/02	9/02-50	200?	999		1				1	
2/02	9/02-54	230?	999		11	203	634		1	
2/02	9/02-56	230?	999		11				1	
2/02	9/02-57-62	230?	999		1				1	
2/02	9/02-64	200?	999		11				1	
2/02	9/02-65	230?	999		11				1	
2/02	9/02-67	221	250		24			24	1	
2/02	9/02-68	221	250		3			?	1	
2/02	9/02-116	121	130		3				1	
2/02	9/02-133	700?	999		3	104	632		1	
2/02	9/02-134	700?	999		3	104	632		1	
2/02	9/02-135	700?	999		3	104	632		1	
2/02	9/02-138	100	124		2			?	1	14/5
2/02	9/02-139	999	999		3			?	1	
2/02	9/02-140	100	123		3			30	1	
2/02	9/02-141	100?	999		3,1				1	
2/02	9/02-142	999	999		11				1	
2/02	9/02-143	200	136		11			22	1	
2/02	9/02-282	999			24	104?	225		1	
2/02	9/02-283	999			3,1	110	111		1	
2/02	9/02-284	999			3,1	110	111		1	
2/02	9/02-285	999			3,1,1	104?	312		1	
2/02	9/02-286	999			3,1				1	
2/02	9/02-287	999			1,2	110			1	
2/02	9/02-288	999			2	110			1	

Objekt	Inventární číslo	Tvar	Okraj	Dno	Povrch	Umístění výzdoby	Druh výzdoby	Průměr ústí	Počet kusů	Obrázek
2/02	9/02-289	999			2	110			1	
2/02	9/02-290	999			221	104?	235		1	
2/02	9/02-291	999			24	104?	235		1	
2/02	9/02-292	999			11	106	127		1	
2/02	9/02-293	0		0	1	106	126		1	
2/02	9/02-297	999			11	106	132		1	
2/02	9/02-299	999			11	106	127		1	
2/02	9/02-300	610?		0	11				1	
2/02	9/02-303	999			1	106	126		1	
2/02	9/02-304	0		0	3	106	126		1	
2/02	9/02-305	0		0	1	106	126		1	
2/02	9/02-394	222	228		1				1	
2/02	9/02-395	221	257		3				1	
2/02	9/02-396	221	156		24				1	
2/02	9/02-592	200	999		3				1	
2/02	9/02-594	999			3.1				1	
2/02	9/02-606	710	999		3			52	1	13/6
2/02	9/02-607	221	219		3			49	1	13/11
2/02	9/02-608	221	219		3			20	1	13/10
2/02	9/02-609	221	219		3			49	1	
2/02	9/02-610	300	324		3	104	235	22	1	
2/02	9/02-611	300	330		3	102	235/212	24	1	14/15
2/02	9/02-612	200	256		24	102	235/212	14	1	13/2
2/02	9/02-613	200	256		24			14	1	
2/02	9/02-614	234	999		11			26	1	14/4
2/02	9/02-615	234	999		11			26	1	14/4
2/02	9/02-616	234	999		11			26	1	14/7
2/02	9/02-617	100	130		24			22	1	
2/02	9/02-618	300	320		3	104	235	20	1	14/16
2/02	9/02-619	200	205		3			34	1	13/9
2/02	9/02-620	100	123		24			18	1	14/6
2/02	9/02-621	200	217		24	103	126	22	1	13/1
2/02	9/02-622	100	123		24	104	236	24	1	14/9
2/02	9/02-624	300	330		3			24	1	14/13
2/02	9/02-625	100	137		11			20	1	14/11
2/02	9/02-626	122	120		2			?	1	
2/02	9/02-627	122	112		3			26	1	
2/02	9/02-628	121	130		3			24	1	
2/02	9/02-629	121	112		2			12	1	
2/02	9/02-630	100	130		24			25	1	
2/02	9/02-631	311	310		24			10	1	
2/02	9/02-632	121	132		24			18	1	14/8
2/02	9/02-633	122	116		24			18	1	14/10
2/02	9/02-634	121	130		24			36	1	
2/02	9/02-635	121	145		3			12?	1	
2/02	9/02-636	200	257		3			999	1	
2/02	9/02-637	121	115		22			20	1	14/14
2/02	9/02-638	100	130		3			28	1	
2/02	9/02-640	221	257		3			20?	1	
2/02	9/02-641	710	999		3			28	1	
2/02	9/02-642	100	130		3			14	1	
2/02	9/02-643	221	259		3			24	1	
2/02	9/02-644	221	259		3			24	1	
2/02	9/02-645	100	116		3			20	1	14/12
2/02	9/02-646	321	332		3			16	1	

Objekt	Inventární číslo	Tvar	Okraj	Dno	Povrch	Umístění výzdoby	Druh výzdoby	Průměr ústí	Počet kusů	Obrázek
2/02	9/02-647	221	257		3			26	1	
2/02	9/02-648	221	253		3			30	1	
2/02	9/02-649	221	233		3			30	1	
2/02	9/02-650	100	120		3			22	1	
2/02	9/02-651	221	253		3			30	1	
2/02	9/02-652	221	253		3			30	1	
2/02	9/02-653	221	217		3			20	1	13/4
2/02	9/02-654	221	217		3			20	1	13/4
2/02	9/02-655	222	210		3			30	1	
2/02	9/02-656	222	210		3			30	1	
2/02	9/02-657	222	210		3			30	1	
2/02	9/02-658	221	257		3			24	1	13/3
2/02	9/02-659	221	257		3			24	1	13/3
2/02	9/02-660	221	229		3			24	1	14/1
2/02	9/02-661	221	229		3			24	1	14/1
2/02	9/02-662	221	229		3			24	1	14/1
2/02	9/02-663	221	250		3			26	1	
2/02	9/02-664	221	250		3			26	1	
2/02	9/02-665	221	253		3			24	1	
2/02	9/02-666	221	253		3			24	1	
2/02	9/02-667	221	253		3			16	1	
2/02	9/02-668	221	253		3			16	1	
2/02	9/02-669	221	250		3			28	1	
2/02	9/02-670	221	250		3			28	1	
2/02	9/02-671	221	250		3			28	1	
2/02	9/02-672	221	256		3			23	1	
2/02	9/02-673	221	120		22			19	1	
2/02	9/02-674	221	252		3			24	1	
2/02	9/02-675	221	269		2			19	1	
2/02	9/02-676	221	252		3			25	1	13/5
2/02	9/02-677	221	252		3			25	1	13/5
2/02	9/02-678	221	257		1			21	1	13/7
2/02	9/02-679	221	268		1			?	1	13/8
2/02	9/02-680	212	250		22			?	1	
2/02	9/02-681	221	252		3			28	1	
2/02	9/02-682	221	252		3			20	1	
2/02	9/02-683	212	256		1			23	1	
2/02	9/02-684	212	252		3			22	1	
2/02	9/02-685	121	125		24			24?	1	
2/02	9/02-686	221	265		3			18	1	14/2
2/02	9/02-687	221	259		3			26?	1	
2/02	9/02-688	221	252		2			?	1	
2/02	9/02-689	212	259		3			18	1	
2/02	9/02-690	212	644		3			?	1	
2/02	9/02-691	212	259		2			?	1	
2/02	9/02-692	221	252		3			?	1	
2/02	9/02-693	121	125		3			24	1	
2/02	9/02-694	221	252		3			18	1	
2/02	9/02-695	222	214		3			22	1	
2/02	9/02-696	221	252		3			26	1	
2/02	9/02-697	221	256		3			27	1	
2/02	9/02-698	221	253		3			?	1	
2/02	9/02-699	221	252		1			?	1	
2/02	9/02-700	121	120		3			28	1	
2/02	9/02-701	212	250		3			?	1	

Objekt	Inventární číslo	Tvar	Okraj	Dno	Povrch	Umístění výzdoby	Druh výzdoby	Průměr ústí	Počet kusů	Obrázek
2/02	9/02-702	212	268			3		24	1	
2/02	9/02-703	121	110			3		14	1	
2/02	9/02-704	122	120			3		22	1	
2/02	9/02-705	221	999			3		?	1	
2/02	9/02-706	121	146			3		28?	1	
2/02	9/02-707	212	252			3		?	1	
2/02	9/02-708	212	252			3		?	1	
2/02	9/02-709	221	252			1		?	1	
2/02	9/02-710	221	252			3		?	1	
2/02	9/02-711	221	259			3		?	1	
2/02	9/02-712	121	120			22		20	1	
2/02	9/02-713	221	252			3		?	1	
2/02	9/02-715	221	250			3			1	
2/02	9/02-716	212	252			3		?	1	
2/02	9/02-717	222	212			3		?	1	
2/02	9/02-718	212	268			3		?	1	
2/02	9/02-719	212	257			3		24	1	
2/02	9/02-720	221	220			3		18	1	
2/02	9/02-721	221	256			3		20	1	
2/02	9/02-722	221	256			3		26	1	
2/02	9/02-723	212	250			3		26	1	
2/02	9/02-725	221?	250			3		?	1	
2/02	9/02-726	999	999			3		?	1	

Objekt 2 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – makroskopické stopy po užití hnčírského kruhu (1):
9 / 02 - 43, 46, 51, 59, 66, 298

Objekt 2 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – stopy po rychle rotujícím kruhu (11):
9 / 02 - 4, 18, 20, 21, 23, 26-29, 31, 33, 34, 44, 45, 48, 58, 296, 492, 596, 600, 601.

Objekt 2 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – chuchvalcovité drsnění (2):
9 / 02 - 84-89, 91, 93, 99, 100, 102, 104, 106-115, 150-162, 164-173, 175- 195, 269, 276-277, 279, 281, 306-309, 312, 314, 316-318, 320-321, 325-326, 328-332, 335-338, 340-341, 343, 345, 348-354, 356, 357-370, 372-386, 388-389, 391-392, 405-407, 409 - 411, 413, 416-417, 421, 424, 427, 432, 434, 443, 453, 456, 459, 463, 464, 469, 473, 477, 478, 480, 487, 514.

Objekt 2 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – zrnitý povrch (24):
9 / 02 - 149, 163, 243, 268, 270-275, 278, 280, 311, 323-324, 334, 347, 397, 400 – 402, 404, 412, 426, 437, 439-441, 444-445, 448, 468, 479, 483.

Objekt 2 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – drsnění, stopy po rychle rotujícím kruhu (2, 11):
755, 780, 799, 824, 826, 829.

Objekt 2 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), *úprava povrchu* – ostatní / neurč. (3):
9 / 02 - 12, 19, 24, 25, 39, 41, 52-53, 55, 61, 63, 72-83, 90, 92, 94-98, 101, 103, 105, 117-132, 144-148, 174, 197-242, 244-267, 302, 310, 313, 315, 319, 322, 327, 333, 339, 342, 344, 346, 355, 371, 387, 390, 398-399, 403, 408, 414, 415, 418-420, 422-423, 425, 428-429, 431, 433, 435-436, 438, 442, 446, 447, 450-452, 455, 457-458, 460-462, 466-467, 470, 474-476, 482, 484-486, 488-491, 493-494, 496-504, 506-513, 515-533, 535, 537-539, 541-554, 556-561, 563-591, 595, 597-599, 602-605, 623, 639, 714.

Objekt 2 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), dno (0), *úprava povrchu* – makroskopické stopy po užití hrnčířského kruhu (1): 9 / 02 - 43, 46, 51, 59, 66, 298, 481.

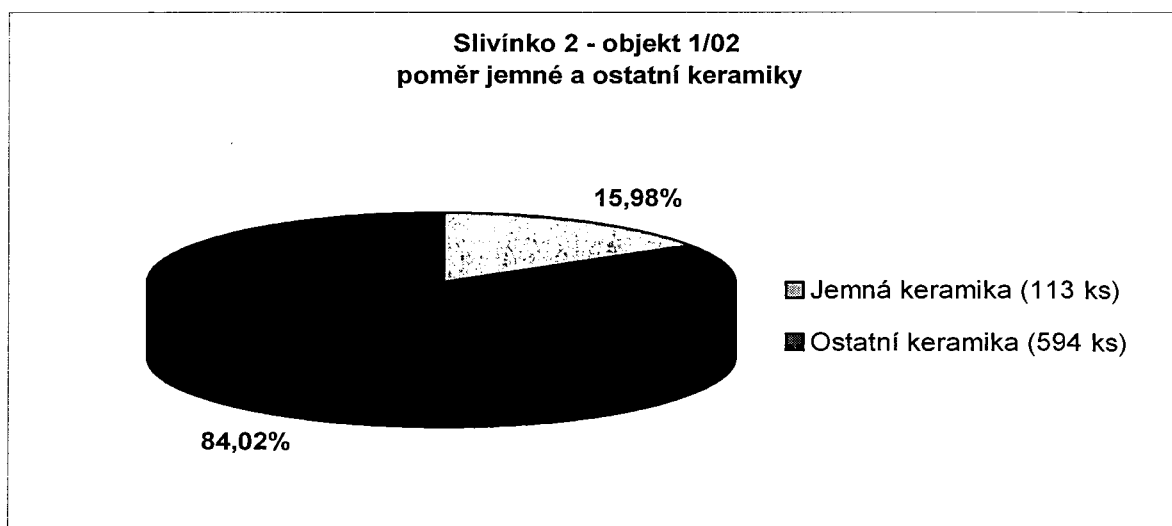
Objekt 2 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), dno (0), *úprava povrchu* – stopy po rychle rotujícím kruhu (11): 9 / 02 - 3, 5, 32, 294, 295, 301.

Objekt 2 / 02 - inventární čísla zlomků keramiky, numericky popsanych jako *tvar* – neurčitelný (999), dno (0), *úprava povrchu* – ostatní / neurč.(3): 9 / 02 - 69-71, 136-137, 196, 393, 430, 449, 454, 465, 471, 472, 495, 505, 534, 536, 540, 555, 562, 724.

12. Vyhodnocení keramiky

12. 1. Keramický materiál z objektu 1/02

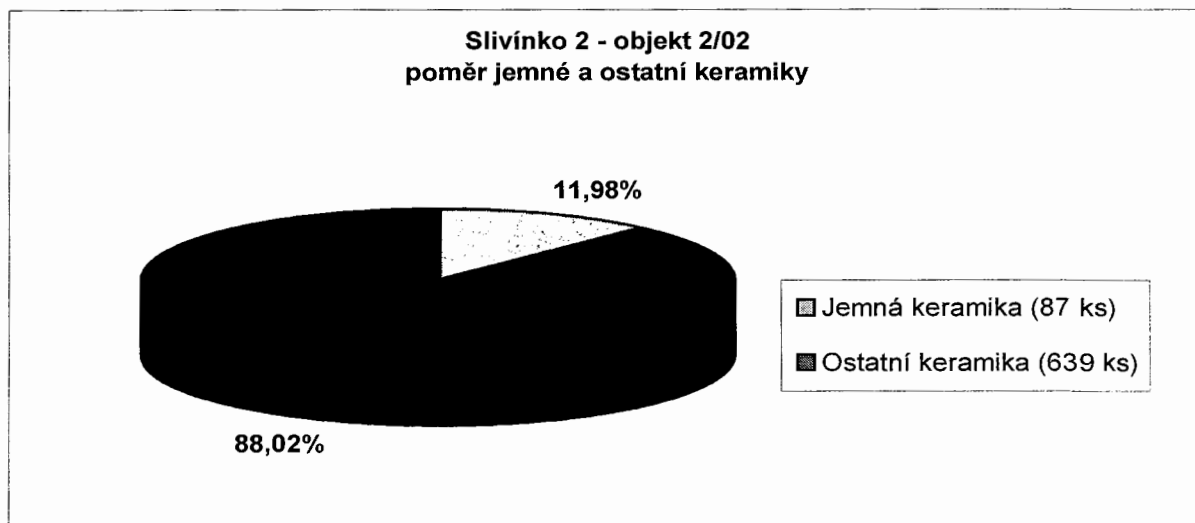
Výrazné zastoupení v souboru z objektu 1 / 02 má jemná, na kruhu zhotovená keramika; nejčastěji se jedná o misky esovité profilace. Z celkového počtu 707 kusů keramiky tvoří jemná keramika 15,98 % (113 ks). Soudky jsou zastoupeny 32 zlomky (25,6 % z rozpoznatelných tvarů, t.j. 4,5 % z celkového počtu keramických zlomků), mísy max. 76 zlomky (60,8 % z rozpoznatelných tvarů, t.j. 10,8 % z celkového počtu) a hrnce 17 fragmenty (13,6 % z rozpoznatelných tvarů, t.j. 13,6 % z celkového počtu). V souboru nebyly rozpoznány situly, láhve, poháry ani zásobnice. Počet neurčitelných tvarů je 582 kusů (82,3 %). Co do počtu fragmentů keramických nádob lze hodnotit soubor jako středně bohatý.

Graf 1: Slivínko 2 - poměr jemné a ostatní keramiky z objektu 1/02.

12. 2. Keramický materiál z objektu 2/02.

Z celkového počtu 726 kusů keramiky je jemná zastoupena 11, 98 % (87 ks). Fragments soudků jsou v souboru zastoupeny 30 kusy (4, 2 % z rozpoznatelných tvarů, tj. 18, 7 % z celkového počtu), mísy 115 kusy (15, 8 % z rozpoznatelných tvarů, tj. 71, 9 % z celkového počtu), hrnce 6 kusy (0, 8 % z rozpoznatelných tvarů, tj. 3, 8 % z celkového počtu), poháry 4 kusy (0, 5 %, tj. 2, 5 % z celkového počtu) a zásobnice 5 kusy (0, 7 %, tj. 3, 1 % z celkového počtu). Rozpoznány nebyly situly a láhve. Neurčitelné fragmenty tvoří 78 % z celého souboru. Zvláštním tvarem je miniaturní nádobka (dochována polovina) s plastickou výzdobou svislými vlnicemi.

Graf 2: Slivínko 2 – poměr jemné a ostatní keramiky z objektu 2/02.

Ačkoli oba nálezové celky ze Slivínka náležejí do stejného horizontu LT B2/C1, daly by se spatřovat indicie k rámcově nepatrně většímu stáří objektu 2/02, a to vzhledem k (byť ojedinělému) výskytu kolkované keramiky (obr. 15/9) a tzv. šípových kolků (obr. 15/10). Tento výzdobný motiv má nejbližší analogii v materiálu z obce Krpý, vzdálené od polohy Slivínko 2 zhruba 4 km vzdušnou čarou na SZ (*Waldhauser-Drápela-Krásný 2004*).

12. 3. Význam podílu jemné, tenkostěnné, na kruhu vyráběné keramiky ve Slivínku

V české literární produkci o době laténské byl kladen důraz na kvantitu zastoupení keramiky na kruhu (např. *Venclová 1998*), z čehož bylo odvozováno na význam jednotlivých druhů keltských sídel, popřípadě usuzováno na vztah k výrobním a distribučním „centrům“ tohoto druhu keramického zboží, aniž by byl vůbec exaktně prokázán import keramiky z nich nebo bylo toto centrum lokalizováno.

Již dříve byl sice všeobecně zjištěn snižující se podíl keramiky zhotovované na kruhu směrem od středu sídelní ekumeny Keltů k okraji, ale uváděné procentuální počty pro potvrzení této hypotézy (*Stöckli 1974*) neplatí jako přesvědčivé.

Pro posouzení podílu keramiky na kruhu, soudě podle výplně objektu 1/02 (15, 98 %) a 2/02 (11, 98 %), je možno vzorek z Čech (1, 2 % - 28 %), popřípadě regionu Pojizeří (3,0 % - 12 %) porovnat s dalšími lokalitami. Podle tabelizace lze považovat kvantitu této keramiky za (mírně) nadprůměrnou v rámci Pojizeří a mírně menší nežli vzorky z areálu čtyřúhelníkových

valů Mšecké Žehrovice a Markvartice. Pouhá 1, 2-1, 9 % na kruhu zhotovené keramiky z rovněž (jako Slivínko) středočeských Říčan a Příšimas zdůrazňuje význam Slivínka v tomto směru. S opatrností by se dalo konstatovat, že pokud její zvýšený podíl signalizuje zvýšenou majetkovou náročnost komunity, mohla Slivínko 2 obývat skutčeně vyšší sociální vrstva obyvatel.

Lokalita	Jemná ker. na kruhu	Tuhová keramika	Jiná "hrubá" keramika	Celkem kusů	Literatura
Slivínko 1/02	15,98%	0,99%	84,02%	707	nepublikováno
Slivínko 2/02	11,98%	0,83%	88,02%	726	nepublikováno
Řehnice 1	12,5%	6,25%	81,25%	80	Motyková 1961
Trosky	5,4-7,2%			111	Waldhauser 2002,
Branžež	6,45%				Waldhauser, 2002
Křinec	8,5 - 27, 0%				Waldhauser 2002,
Chudonice 24	15,8%				Waldhauser 2002
Srbsko – Sokolka	12,29%			876	Waldhauser–Jenč 1998
Markvartice 27	7, 78%	4,25%	87,97%	822	nepublikováno
Markvartice 1	25,6%	1,75%	76,65%	687	Waldhauser 2002
Mš. Žehrovice 20/84	28%	2,2%	32,0 21,5,1%	899	Venclová 2001
Lovosice LT C2-D1	24,8%	0,3%	5,1%	2152	Salač 1990
Počerady 1/68	17,7%	0,1%		787	Koutecký-Venclová 1979

Tab. 1: Zastoupení druhů keramiky na vybraných lokalitách

12. 4. Tuhová keramika

Zastoupení tuhové keramiky v obou objektech ze Slivínka nepřesahuje pouhé procento (0, 89 % a 0, 99 %). Tato kvantita se téměř shoduje s uváděnou „normou“ sousedního Mělnicka a okolí soutoku Ohře s Labem, kde jde o 3. zónu ve vzdálenosti 100 - 175 km od zdrojů grafitu (Waldhauser 1992), nicméně v této zóně na Turnovsku byly zjištěny i vyšší hodnoty (Waldhauser 1976). V řadě objektů však nebyla nalezena žádná keramika z tuhy (Trosky, Řepov 14/04). Tyto okolnosti neukazují na nějakou mimořádnou potenci keltské komunity ze Slivínka v přísunu tohoto druhu keramiky či tuhové suroviny, nicméně poukazují na kontakty s jihem Čech, popřípadě prostorem vzdálených východočeských Železných hor s lokálními zdroji grafitu.

12. 5. Miniaturní nádoby

Obecně bývají rozlišovány dva základní druhy laténských keramických nádobek výrazně malých rozměrů (nejčastěji okolo výšky 5 cm), jednak technické keramiky – tzv. tyglíky se stopami po metalurgickém použití, jednak tzv. miniaturní nádoby bez pyrotechnických stop (pochopitelně nelze stanovit, zda nebyly k jmenované aktivitě zhotoveny, ale nepoužity). Jde o „hrubě hnětené nádoby“ soudkovité, miskovité nebo pohárkovité profilace, které jsou z Čech známy – v počtu až 4 kusů- jednak z laténských zahloubených objektů (např. Soběsuky, polozemnice II.; Streit 1938, 13, Taf. III: 15, 19, 21-23), jednak z hrobů (např. Jenišův Újezd, hrob 90, Waldhauser 1978, 72, Taf. 25:9074; Vitiněves, Waldhauser 1988, 60-61, obr. 5:3), konkrétně mužů se zbraněmi i bez.

Co do kvantity výskytu na laténských sídlišťích Čech se jedná o poměrně ojedinělý předmět, jemuž bývají obecně pro zemědělský pravěk připisovány (nedoložitelně) tyto funkce:

- 1/ dětských hraček (příp. artefaktů dětmi zhotovených),
- 2/ nádobek určených pro uchovávání vzácných sypkých hmot, eventuelně jiných komponent, např. soli nebo sušených bylin,
- 3/ stolní keramiky se zvláštním určením,
- 4/ užití při zvláštních (nedoložitelných) úkonech (např. *Stöckli 1979, 21*).

Tři exempláře miniaturních nádobek ze Slivínka 2 (obr. 16/1 - 3) pocházejí pouze z objektu 2/02. Jedna z nich je (v kontextu Čech) výjimečně zdobena, a to svislými esovitě vedenými hrubými liniemi. Ve výskytu hliněných miniatur na lokalitě lze spatřovat určitou anomálii, možná spojenou s postavením keltských obyvatel sídliště ve Slivínku (poloze 2).

12. 6. Datování objektů a sídliště Slivínko na základě keramiky

Proponovány a více méně definovány byly čtyři všeobecně přijímané vývojové fáze laténské keramiky v Čechách pro období LT A, LT B, LT B2/C1 a LT C2/D(1), a to i přes to, že některé soubory/nálezové celky lze datovat přesněji. Jsou to především ty, jejichž součást tvoří chronologicky citlivé předměty (např. *Venclová 1998*). Naopak nesnáze působí datace patrně kontaminovaných nálezových celků z dlouhodoběji obývaných sídlišť, jejichž součást tvoří nejen fragmenty starší keramiky, ale i mladší intruze.

Oba nálezové celky ze Slivínka 2 bezesporu jeví vysoký stupeň podobnosti se souborem z Řehnic (*Rybová 1968, tab. 35*) a i jinak není pochybnosti o jejich dataci do úseku LT B2-C1.

Na keramice ze Slivínka 2 je možno shledávat několik pro datování významných diagnostických znaků:

1. Výrazné zastoupení mís kónické profilace, jejichž chronologický výskyt poprvé zachytil P. Drda (*1977, 383-384, 389, kombinační tabulka na str. 383*). I když počátek jejich zastoupení v nejstarším horizontu původně datoval do průběhu LT C, nic se nemění na jejich chronologické průkaznosti pro LT B(2)-C1.
2. Absence hloubkově drsněné keramiky z obou objektů ze Slivínka vylučuje dataci do LT C2-D1. Souhrně ve smyslu ad quem by stáří objektu 1/02 ve Slivínku spadalo do LT C1b, tedy do 2. poloviny 3. století.
3. Absence černého (smolného) nátěru naznačuje poněkud vyšší stáří v rámci úseku LT B2-C1.

Analogické celky lze k oběma objektům ze Slivínka 2 uvést také z dalších lokalit v SV Čechách, především z klíčové lokality Nový Bydžov – Chudonice. Jde hlavně o jámy označené jako a, resp. b ze Špatného cihelny. Diagnostické znaky zastupují právě kónické mísy, šípové kolky, varianty hrncovitých nádob a hlavně tenkostěnné esovitě profilované mísy s plynulou profilací (*Rybová 1964, 8, tab. II-III na str. 104-105*; pozn.: datace keramiky byla konzultována s J. Waldhauserem)

13. Vyhodnocení nekeramických nálezů

13. 1. Vyhodnocení skleněných předmětů

Pečlivý moderní výzkum zjišťuje v latěnských osadách přítomnost většího počtu skel, zejména náramků, než se dřív předpokládalo. Tato frekvence vyvolává otázku, zda skleněné náramky nebyly obvyklejším druhem šperku, než se obvykle předpokládá, a zda jejich lokální výroba v Čechách nezačala již v LT C1 (*Špaček - Venclová 2003, 79*). Tato formulace evokuje odpověď v tom smyslu, že skleněné náramky (jako každá výrazná inovace šperku) musely zpočátku – v LT C1 – být vysoce prestižním předmětem osobní výbavy, jako to signalizuje jejich vzácný výskyt v hrobových inventářích. V tom případě jejich výskyt ve Slivínku dokládá zvýšený majetkový potenciál příslušníků tamější komunity.

Vyloučit nelze možnost, že větší počet získaných skleněných náramků je ve Slivínku náhodný.

13. 1. 1. Relativní a absolutní datování skleněných předmětů

Soubor 10 skleněných fragmentů kruhů (a dalších skleněných perel) reprezentuje v rámci Čech šestý nejpočetnější soubor z jedné lokality (po oppidu Stradonice (143 kusů skleněných náramků), Mšec I (20 / 26? kusů; *Venclová 1990*), Mšecké Žehrovice II / Mšec II (14 kusů; *Venclová 1998*), Lovosice (13 kusů; *Venclová – Salač 1990*), Modlešovice (13 kusů; *Michálek – Venclová 1994*), Slivínko (10 kusů; nepublikováno), Třisov (9 kusů; *Břeň 1966*), Radovesice (8 kusů; *Waldhauser 1977a*), Horoušany – V suchých lukách (5 kusů; *Špaček – Venclová 2003*), Horoušany – pískovna (4 kusy; *Špaček 1999*), Závist (4 kusy; *Venclová – Salač 1990*). Tento fakt určuje poměrně spolehlivé zařazení do vypracovaných chronologických systémů sledovaného druhu šperku, a to podle N. Venclové (*1990; 2002*) a R. Gebharda (*1989*).

Typy skleněných náramků patří do LT C1 - D podle N. Venclové (*Venclová 2002*), popřípadě v rámci jemnějšího chronologického systému R. Gebharda (*Gebhard 1989*) do LT C1a a počátku LT D1, tedy do let 260 / 250 – 220 / 210 až těsně po 125 / 115. Nástup nejmladšího typu jednoduchého náramku s D - profilem spadá ke konci 2. století (*Sievers 2004, 73*)

Typy skleněných perel lze jen rámcově datovat do doby laténské, stupňů LT B - C, ale výjimečně se vyskytnou i v pozdním latěnu.

Těžiště souboru ze Slivínka tvoří sklo modré barvy, v rámci Čech co do barevné škály nejhojnější (*Venclová 1990, 155*).

V rámci Pojizeří lze spatřovat naprostou výjimečnost souboru ze Slivínka ve srovnání s pouhými dalšími čtyřmi dalšími skleněnými náramky z Pojizeří (Karlovice - poloha Čertova ruka /2 kusy, typ 7b a 16/, *Filip 1947; Venclová 1990, fig. 27:9-10*; Příšovice /2 kusy, typ 8 a 13/, *Brestovanský – Stará 1998; Waldhauser 2002*). Oba typy z Příšovic jsou rovněž zastoupeny v souboru ze Slivínka, zatímco z jeden ze dvou typů z Karlovic (typ 16) z fialové (výhradně do LT D1 datované) barvy skleněného materiálu ve Slivínku chybí. Ovšem srovnávaný soubor z Pojizeří zahrnuje minimum nálezů. Spíše se jeví nápadný počet pouhých tří lokalit z celého povodí Pojizeří, zvláště ve srovnání se středem, severozápadem i jihem Čech (*Venclová 1990, mapa*).

13. 1. 2. Socioekonomická interpretace skleněných náramků

Výskyt většího množství (zlomků) skleněných náramků na lokalitě byl dosud považován jako:

- existence „výrobního a distribučního centra“ s proponovanou funkcí jejich redistribuce (Venclová – Salač 1990)
- „indikátor prosperity“, pramenící z existence industriální zóny a poloze na komunikaci (Michálek – Venclová 1994, 580)

V případě sledované lokality lze uvažovat spíše o druhé variantě, tedy o vyšší prosperitě společnosti obyvatel Slivínka. O příčinách této prosperity lze pouze spekulovat.

13. 2. Vyhodnocení švartnových kruhů ze Slivínka

Výrobky z dílen na zpracování švartny byly v době latéské žadáným artiklem. Jejich hodnota vyplývala jednak z faktu, že mimo místa jejich výroby šlo o předmět importovaný a tudíž atraktivní, a jednak z patrně symbolického významu černého, většinou lesknoucího se materiálu.

Výchozy tohoto materiálu, konvenčně nazývaného švartnou (ve skutečnosti jde o několik druhů sapropelitu), známé pravděpodobně již v pravěku, nacházíme na území střední Evropy, Francie a Velké Británie. Vzhledem k faktu, že nebyla provedena petrologická analýza dvou sledovaných švartnových zlomků ze Slivínka (Slivínko 2, obj. 1 / 02; obr. 7/1, 2), lze jako nejpravděpodobnější místa jejich výroby pracovně předpokládat dílny v oblasti Novostrašeka.

Ze zhruba dvou stovek švartnových kruhů známých z Čech pochází 172 kusů z hrobů. Zjištění výskytu tohoto druhu šperku na sídlištích je ovlivněno zejména malou nápadností zlomků švartnových předmětů v sídlištních kontextech. Nutno zmínit také fakt, že na moderně zkoumaných sídlištích (Modlešovice; Michálek 1995, Soběsuky; Holodňák 1991) je počet získaných zástupců tohoto druhu nálezů vyšší. Celkový počet nálezů (zlomků) švartnových kruhových šperků na sídlištích činí dnes přes 15 kusů (plus další dva ze Slivínka).

Podle špatně rekonstruovatelného vnitřního průměru prvního zlomku (Slivínko 2, obj. 1 / 02; obr. 7/1), který činí přibližně 7,6 cm, lze tento kus považovat spíše za náramek (tj. za ozdobu nošenou na zápěstí) než za nápažník (nošený nad loktem). U druhého zlomku (Slivínko 2, obj. 1 / 02; obr. 7/2) nelze jeho průměr přesněji stanovit, ovšem zřejmě činil přes 8 cm, což je rozměr považovaný za hraniční mezi náramkem a nápažníkem (Venclová 2001, 98). Vzhledem k faktu, že předpokládaná výška tohoto artefaktu činí téměř 5 cm, je možno spekulovat, zda se skutečně jedná o zlomek nápažníku. Pokud ano, jednalo by se o zřejmě nejvyšší dosud nalezený nápažník ze švartny v rámci Čech. V opačném případě nelze funkci tohoto artefaktu určit.

Typy švartnových kruhů ze Slivínka náleží do rozpětí LT B2(b) – LT C1, tedy do doby mezi roky 330 / 320 – 190 / 175 př. Kr. (Venclová 2002).

13. 3. Tyčinkovitá profilovaná opasková zápona

13. 3. 1. Popis předmětu

Zlomek bronzové opaskové zápony (zachována téměř polovina, jednoznačně typově určitelná), délka 15,8 cm, šířka 1,3 - 2,9 cm, výška 1 - 1,6 cm. Profil písmene D; na konci trapezoidní destička, na spodní části s jednou zachovalou a jednou odlomenou kruhovou

ploškou pro uchycení organické části opasku, nahoře ozdobný nýt a podélné dvojitě linie. Odložené záchytné očko reparováno bronzovým plátkem ve tvaru písmene U, přichyceny bronzovým nýtkem; na těle zápony čtyři uzlíkovitá zesílení, první kruhově tvarované pro ozdobnou vložku (nedochovanou), druhé a čtvrté se síťovým rýhováním („Kerbzier“). Lom recentní; ušlechtilá světle zelená patina.

13. 3. 2. Typologické určení opaskové zápony, její datace a geografické rozšíření

Typologicky je tyčinkovitá profilovaná pásová zápona určitelná jako Traunstein, typ A (shodně podle Voigta (1960, 235), Müllerové (1958, 91-92), Rieckhoffové (1995, 140) a Bockius – Luczkiewicz (2004, 9-15, Abb. 2a: 1-2, Karte 3). Některé výjimečné znaky náleží Voigtovu typu B (střídání kruhovitých a pásových vývalků).

V relativním datování je tento předmět zařazován do stupňů LT D1-D2a / LT D1b (Bockius – Luczkiewicz 2004, 10-12), což odpovídá absolutní dataci 80-50/40 př. Kr. Výskyt typu A, ke kterému je sledovaný artefakt přiřazen, je vázán na Durynsko, oblasti západně od Sály, dále střední a nejjihnější Německo, ojediněle se vyskytuje také v Čechách.

Nejčastěji bývá součástí hrobových výbav žen ze „zámožného okruhu obyvatelstva“ („vermögendes Bevölkerungskreis“; Bockius – Luczkiewicz 2004, 9).

13. 3. 3. Problematika provenience exempláře tyčinkovité opaskové zápony

Profilované tyčinkovité zápony byly považovány za výrobky noricko – raetských dílen na území Severního Rakouska a jižního Bavorska. V devadesátých letech minulého století začaly být považovány za produkt dílen v oblasti Sály v Durynsku ve středním Německu (srv. Müller 1985, 91-92; Rieckhoff 1994, 140).

V položené otázce o původu profilované tyčinkovité zápony typu A ze Slivínka lze považovat za důležité zjištění, že do detailu identické analogie pocházejí výhradně z oblasti povodí Sály (např. Gernsted, Brücken; - Müller 1985, Abb 42:14, Abb. 66:4). Přesnou analogii se nepodařilo zjistit v jižním Bavorsku.

13. 3. 4. Finální vyhodnocení tyčinkovité zápony

Tento prestižní předmět osobní výbavy žen, patřících nepochybně k nejvyšší elitě soudobých komunit ve střední Evropě, lze zařadit do stupně LT D1-D2, snad do doby přibližně po roce 80 př. Kr., stejně jako zlomek neprofilovaného skleněného náramku medové barvy (jejich datace srv. Rieckhoff 2004). Oba artefakty představují nejmladší (známé) datovatelné doklady aktivit ve Slivínku.

Pokud opasek s tyčinkovitou záponou nenáležel ke hmotné kultuře lokální keltské komunity (což není pravděpodobné z důvodu sporadického výskytu těchto zápon v Čechách – Stradonice, Píř 1903, tab. XVI; Lukavec Sklenář 1992, 134-135), je možno opatrně formulovat hypotézu o jejím původu ve středním Německu, v oblasti Sale – Unstrut, kde lze pozorovat jejich koncentrovaný výskyt. Nelze vyloučit souvislost se zánikem, eventuálně s krizovými momenty elity společnosti Keltů sídlících ve Slivínku. V úvahu přicházejí dvě vysvětlení. Buď podíl skupiny migrantů ze středního Německa na zániku keltského sídliště ve Slivínku, nebo interakce mezi nimi. Ty mohly být bezkonfliktního (obchod, dar, sňatek), nebo krizového charakteru (ztráta při likvidaci sídliště, eventuálně odraz jeho ovládnutí imigranty, násilného spoluzití obou komunit). Vzhledem k relativně blízkému geografickému sousedství

nejbližšího pohřebiště nekeltského etnika (ze středního Německa též migrující) kobylské skupiny (Chocnějovice, 30 km vzdušnou čarou), spadajícího chronologicky právě do doby pravděpodobného zániku komunity Keltů, není vyloučen ani její přímý podíl.

Výskyt nečetných prestižních tyčinkovitých zápon typu A či B na východě Francie, hlavně však v jižním Německu (Bavorsko, Mainfranken), bývá pro dobu těsně před zánikem keltské civilizace interpretován migracemi těch komunit, které jsou spojovány (mimo jiné) s Ariovistovými Svěby a jinými Germány. Buď jde o ojedinělé nálezy z „keltského“ prostředí, nebo o předměty z germánského pohřebiště s několika málo hroby či o stejně tak germánská sídliště.

Analogie z Čech známe pouze ze stradonického oppida (*Pič 1903, tab. XVI*) a z pohřebiště v Lukavci (*Sklenář 1992, 134 – 135*).

13. 4. Součást bronzového opasku jako indikátor přítomnosti žen společenské elity

Závěsek v podobě bronzové profilované kuželky s otvorem ze Slivínka (obr. 6/8) pochází z typu řetězového opasku buď s destičkovitými nebo tyčinkovitými či „řetízkovými“, ev. osmičkovitými články, jak tyto čtyři varianty pregnantně definoval J. Filip (*1956, 171-173*). Podle jeho názoru tyto opasky z „nejskvělejších slévačských a emailérských dílen... tvořily součást výstroje žen, hlavně (podle nálezových souvislostí) žen z určitých výše postavených vrstev“. Co do relativní a absolutní chronologie spadaly řetězové opasky do Filipova horizontu spon spojené konstrukce, který byl později pro Čechy rozčleněn do fází LT B2b, LT C1a a LT C1b (*Waldhauser 1978, 1986 – 37*), v současné absolutní chronologii do 2. poloviny 3. století a přelomu 3. / 2. století. (např. *Rieckhoff – Biel 2001, 12*).

V následujícím období oppid sice bývají registrovány ojedinělé bronzové kuželky (spíše vázičkovitého výrazně profilovaného tvaru (*Pič 1903, tab. XXI:3*; Hrazany, *Jansová 1965*), vždy se závěsným kroužkem. V těchto případech jejich funkce jako závěsků nebo také segmentů opasků nebyla prokázána.

V Čechách se řetězové opasky s kuželkami výrazně koncentrují v hrobech Poohří v makroregionu SZ Čech (více než tři čtvrtiny lokalit), podstatně méně ve středních Čechách a prakticky vůbec v dalších v LT B2-C1 osídlených regionech (cf. soupis *Filip 1956*).

Závěrem kapitoly nutno jmenovat lokality s nálezy kuželek: Lovosice (*Zápotocký 1973*), Libčeves (*Filip 1956*), České Kopisty (*Zápotocký 1975*), Telce (*Filip 1956*), Tvršice (*Filip 1956*), Libočany (*Filip 1956*), Lenešice (*Filip 1956*), Jenišův Újezd (*Filip 1956*), Dolní Chabry (*Bureš 1987*), Letky (*Waldhauser 1987*) a Křinec (*Sedláčková – Waldhauser 1987*).

13. 4. 1. Provenience bronzové součásti opasku ze Slivínka

V otázce pravděpodobné provenience kuželky ze Slivínka není možno určit místo výroby (dílny), nýbrž jenom se spokojit s konstatováním, že nejvíce exemplářů bylo nalezeno na několika pohřebištích v prostoru Lovosic ve vzdálenosti 55 km (cf. *Zápotocký 1973*) od Slivínka. Vyloučena proto nemůže být výroba řetězových opasků právě v lovosické sídelní aglomeraci. Do Podkrušnohoří kladli dílny na výrobu náročných šperků z plochých hrobů také J. Filip (*1956*) a V. Kruta (*1975*). Nicméně tvarově nejpodobnější kuželku exempláři ze Slivínka 2 pochází z Dolních Chaber (*Bureš 1987, tab. XIX : 5*), ve vzdálenosti 30 km vzdušnou linií od Slivínka, což nepochybně ani existenci dílny na území středních Čech.

Opasky s kuželkami náležely na plochých pohřebištích Čech tzv. bohatým ženám, vždy byly doprovázeny nadprůměrnou, event. mimořádnou výbavou, na čemž nemění nic ani někdy v letech 1928 – 1932 prokopaný hrob 14 z Lovosic s botkou kopí -typickou pro hroby mužů –

bojovníků (*Zápotocký 1973, obr. 8:18-23*), kde snad došlo k pozdější muzejní záměně nebo k narušení dalšího (dvoj)hrobu. Ne vždy se jednalo o celokovové opasky, které spadají výhradně až do LT C1 (LT C1b), nýbrž již v LT B2b s horizontem švartnových kruhů se objevují kuželky na opascích z převážně organickém materiálu, doplněné bronzovou záponou a kroužkem (*Waldhauser 1987, 103, Taf. 16: 1-10*).

Nutno také upozornit na nepochybný zvukový efekt „chrastění“ kuželek při pohybu – např. chůzi- nositelek opasků s kuželkami. Podobný lze předpokládat v případě závěsků růžicových spon nebo modelů vozíků ze sklonky doby bronzové.

Významné se jeví, že již z větší vzdálenosti viditelný mimořádně hodnotný prestižní opasek zlatavé barvy, který (soudě podle obvodu 124 cm exempláře z Libčevse -*Filip, 1956, 172*) spíše musel být nošen na svrchním oděvu, soustředil také zvuk pozornost na přítomnost ženy ze sociálně vyššího prostředí společnosti Keltů. Okolnost, že opasky s kuželkami se i na větších plochých pohřebištích o desítkách hrobů objevují (až na Lovosice) výjimečně v jediném hrobě (např. Jenišův Újezd) naznačuje, že jejich nositelky patřily i v rámci agrárních komunity dvorců / vesnic k té nejvyšší špičce společnosti Keltů ve 3. století.

13. 5. Prsten a jeho problematika

Tzv. „snubní“ prsten ze Slivínka (obr. 6/5, str. 19) náleží typu 410, který je datován do rozpětí LT A2 – LT B2/C1 s těžištěm v LT B. Podle průměru 1,7 cm se shoduje s kulminací tohoto rozměru, jež tvoří téměř výhradně ženské prsteny (*Waldhauser 1998, Abb. 5, tab. 2*). Prsteny z laténských plochých hrobů Čech jsou známy většinou z hrobů žen, a to poměrně vzácně. Jejich význam pro sociální strukturu se nepodařilo jednoznačně objasnit až na moment jejich výskytu ve hrobech „bohatěji“ vybavených jedinců.

13. 6. Interpretace keramického diskovitého předmětu s otvorem

Výjimečný nálezy v kontextu laténských sídlišť představuje artefakt tvaru přeslenu, který se však od kategorie těchto předmětů odlišuje technologií výroby na hrnčířském kruhu a obzvláště kvalitním vyhlazením povrchu (Slivínko 2, objekt 2/02; obr. 7/6, str. 20). Pokud se nejedná o mimořádně velký závěsek / amulet, používaný pro „šperkovou“ dekoraci, mohlo by jít o přeslen, které byly výjimečně zhotovovány i z jiného atraktivního materiálu než keramiky, a sice ze švartny (*Venclová 2001, 101-102, obr. 62*). Švartnový přeslen ze Žatce (*Břeň 1955, 35; Venclová 2001, 386, obr. 62 : 6*) se i svým průměrem 6 cm rozměrově přibližuje artefaktu ze Slivínka 2 s průměrem 6,1 cm. Buď máme co do činění s kategorií předmětů označovaných jako curiosa, nebo jde o nadprůměrně kvalitní výrobky určené k užití ve vyšších sociálních vrstvách. Hypoteticky nelze vyloučit ani možnost využití ke kultovním účelům, v tomto případě ovšem velice těžko doložitelným.

13. 7. Fragменты rotačních žernovů

Všechny fragmenty rotačních mlýnků (obr. 8) pocházejí z tehdejších nejvýznamnějších produkčních center. Dva z výrobních center pod Kunětickou horou na Pardubicku na východě Čech, další dva z lovosického „výrobní a distribučního centra v SZ Čechách“. Byla prokázána „majetková potence“ některých keltských sídlišť v Čechách pro dovoz těchto nejkvalitnějších rotačních mlýnků, zatímco jinde se museli (zčásti) spokojit s méně kvalitnějšími lokálními surovinami a výrobky (*Fröhlich – Waldhauser 1989, 45-46, obr. 10*). V případě Slivínka

překvapuje dovoz z obou nejvýznamnějších center výroby, snad proto, že lokalita leží zhruba na polovině vzdálenosti mezi nimi.

13. 8. Brousky

Brousek (Slivínko 2, objekt 1/02, obr. 9/1, str. 22) zastupuje druh artefaktů běžně užívaný na laténských sídlištích (např. Mšecké Žehrovice; *Venclová 1998, fig. 79:7*), dokonce i použitý materiál –křemenec- náleží k nejběžnějším (např. Radovesice - 81,8 % všech určených brousků; *Waldhauser et al. 1993, 197-198*). Ve stupnici tvrdosti dosahují stupně 7. Jako místa možného původu suroviny brousku ze Slivínka 2 lze pokládat další dosud známé české, v laténu využívané zdroje křemence v Podkrušnohoří; jednak v prostoru Most – Podbořany – Louny (*Venclová 1998, 268-269*), jednak mezi Lahoští a Hudcovem (*Waldhauser et al. 1993*) dále ve středních Čechách (Berounsko, *Venclová 1998, 379*; okolí Nehvizd, *Waldhauser 2001, 158*).

Pouze prostřednictvím důkladné petrografické expertizy brousku ze Slivínka 2 by pravděpodobně bylo možno provenienci suroviny upřesnit, nicméně podle publikovaných informací (mléčně monotónní vzhled) se makroskopicky jeví nejpotencionálnějším zdrojem buď okolí Lahoště v Podkrušnohoří, nebo sběr valounu z teras větších řek v severní polovině Čech.

Další deskovité artefakty (Slivínko 2, objekt 1/02; obr. 2-4) pocházejí z středočeského krystalinika, nejpravděpodobněji z Říčanska, Černokostelecka nebo Kutnohorska. Typologické analogie mají na středočeském laténském sídlišti Borek u Jílové a pravděpodobně i jinde (*Venclová 2001; Waldhauser 2001, 158*). Mohly sloužit buď jako brousky, nebo také jako surovina (třením se získá silně obohacený muskovit pro ostřívo tzv. slídnaté keramiky -cf. *Čížmář 1989*).

13. 9. Mazanice

Čtyři zlomky šedavé mazanice pocházejí pravděpodobně z interiéru nadzemního domu, jak to bylo prokázáno na jiných sídlištích i oppidech (cf. *Waldhauser et al 1993*). Nejpravděpodobněji byly součástí stěn obytných objektů, ovšem vyloučen není ani jejich původ z pláště pece nejasného účelu, umístěného mimo vnitřní prostor polozemnice.

13. 10. Výsledky antrakologické analýzy uhlíků ze Slivínka 2, objektu 1/02

Antrakologická analýza uhlíků ze Slivínka (lokalita Slivínko 2, objekt 1/02) byla provedena mgr. Janem Novákem (zpráva č. 1/06 v archivu archeologického oddělení Muzea Mladoboleslavska), který dostal k dispozici všechny zlomky spálených dřev, získané při výzkumu. Autor analýzy určil 63 uhlíků z celkového počtu 79 kusů.

Výsledky analýzy lze shrnout takto: v souboru se podařilo rozpoznat přítomnost celkem čtyř druhů dřev, a sice dubu (*Quercus*; zastoupen 76 %), slivoně (*Prunus*; 10 %), borovice (*Pinus*, pravděpodobně *Pinus sylvestris*; 6 %) a tis červený (*Taxus baccata*; 8 %).

Soubor uhlíků je možno interpretovat jako palivové dříví (mj. zastoupení zuhelnatělých větvíček). Přítomnost tisu červeného pokládá mgr. Novák za doklad přítomnosti odřezků z výroby zbraní v palivovém dříví, případně přímo jako zuhelnatělé zbytky luku či oštěpu. Použití dřeva tisu jako ideálního materiálu pro výrobu luku je doloženo i experimentálně (*Malina – Malinová 1982*). Pravděpodobné použití luku ve Slivínku by mohla nepřímo potvrzovat také osteologická analýza (kap. 13. 11. 3. Otázka podílu lovné zvěře na str. 54).

Za etymologickou zajímavost lze považovat druhé nejpočetnější zastoupení slivoně na laténské lokalitě v obci, nesoucí jméno Slivínko (nejstarší písemná zmínka o Slivínku je z roku 1223; *kol. aut. 1926, str. 254*).

Ačkoliv skladba získaných uhlíků byla ovlivněna mnoha faktory (např. větší rozpad uhlíků u dubu, znamenající jeho následné větší procentuální zastoupení v souboru, pečlivost výkopců, nepoužití plavení výplní objektů v případě sledované lokality), poskytl studovaný materiál cenné informace o skladbě uhlíků v objektu 1 / 02. Přesto nelze, mj. z důvodu nízkého počtu analyzovatelných uhlíků, považovat soubor ze Slivínka za reprezentativní.

13. 11. Komentář k analýze osteologického materiálu ze Slivínka 2

13. 11. 1. Problematika výpovědní hodnoty osteologického materiálu pro stanovení druhu konzumace masité potravy keltské populace ve Slivínku

Osteologickou analýzu K. Koželské (*Koželská 2005*) ve stanoveném směru nutno považovat za obsahově pouze orientační, neboť dosud nebylo v české archeologii Keltů prokázáno, jaký charakter konzumace zvířat, event. jejich částí (popřípadě výběr chovaných nebo lovených zvířat) by měl být specifický pro elitu společnosti, a naopak jaký pro méně významné vrstvy. Ani se dosud nepodařilo určit tyto rozdíly mezi protourbánním prostředím (oppidy) a neopevňenými agrárními sídlišti, popřípadě čtyřúhelníkovými valy. Mezi českými oppidy byly zachyceny rozdíly, a to v „nadprůměrném“ zastoupení ovcí / koz a snad i koní na oppidu Závisti ve srovnání s Hrazany a Stradonicemi.

Poznatky archeologie středověku zatím mluví pouze o nadprahovém podílu lovné zvěře na některých hradech.

V případě sídelní jednotky Slivínko 2 omezuje výpovědní hodnotu menší kvantita osteologického souboru. Neměla by však zásadním způsobem ovlivňovat analýzu. Nicméně nutno konstatovat, že z tohoto souboru nevyplývá proporcionalita obvyklé normy laténských rovinných sídlišť, kde v kvantitativním zastoupení se vyskytuje nejhojněji tur, méně ovce / kozy a na dalším, třetím místě prase (*Zikmundová 1972, 41; Peške 1993; Venclová 2001, 65-66*), zatímco kůň bývá na 4. místě s tím, že na některých rovinných sídlištích nebyl v osteologických souborech zjištěn vůbec (*cf. Zikmundová 1972, 41*)

Lokalita	Bos taurus	Sus scrota	Ovis / Capra	Equus	Celkem určeno
Slivínko – obj. 1/02	18 32, 14%	18 32,14%	10 17,86%	3 5,36%	56 ks
Slivínko – obj. 2/02	37 43,53%	24 28,24%	12 14,1%	2 2,35%	85 ks
Hostomice	42,27%	20,06%	28,32%	4,29%	932 ks
Bílina	74 41,81%	47 26,55%	54 30,51%	/	177 ks
Radovesice I-III	1035 42,2%	620 25,3%	554+34+12 24,5%	84 3,4%	2500 ks
Radovesice IV-V	578 49,6%	170 14,6%	283+2+4 24,8%	67 5,8%	1173 ks
Pohlody 3	56 43%	39 30%	15 12%	11 9,1%	129 ks
Pohlody 4	38 31,6%	38 31,6%	37 30,8%	3 2,5%	121 ks
Pohlody 5	28 73,7%	4 10,5%	2 5,3%	4 10,5%	38 ks
Mš. Žehrovice	357 58,9%	164 27,1%	69 11,4%	15 2,5%	605 ks

Tab. 2.: Srovnání podílu domestikovaných zvířat ve Slivínku 2 s vybranými lokalitami doby laténské v Čechách (lit. k tabulce: Slivínko – *Zpráva K. Koželské č. 1/05 v archivu arch. oddělení Muzea Mladoboleslava*; Hostomice – *Budinský 1988*; Bílina – *Waldhauser – Holodňák 1984*; Radovesice – *Waldhauser 1977a*; Pohlody – *Vlčková 1994*; Mš. Žehrovice – *Venclová 1998*).

Oproti průměrům v procentuálních zastoupeních jednotlivých druhů zvířat z jiných lokalit lze ve Slivínku 2 pozorovat rovnovážné zastoupení tura a prasete v objektu 1/02, nadprůměrné zastoupení koně v obou objektech, a vyšší podíl lovné zvěře.

13. 11. 2. Otázka podílu lovné zvěře

Současný stav teoretického výzkumu živočišné výroby na sídlišťích Keltů v Čechách mluví jednoznačně jenom v odpovědi na badatelskou otázku podílu lovených a domestikovaných zvířat. Podíl obou složek se ustálil v poměru do 5 : 95 v neprospěch lovených zvířat (Peške 1993; cf. Zikmundová 1972; např. v Neštěmicích 97, 9% domácí, 2, 1% lovné, Waldhauser 1976, 60, ale v blízkém Střekově 37 %; Kyselý 2002). Pokud jde o aritmetický propočítaný poměr k zastoupení počtu jejich určitelných kostí k divoce žijícím živočichům, což pochopitelně nemusí odpovídat tehdejšímu kvantu získané biomasy obou komponent. V tomto smyslu však může být upozorněno na indicii zvýšeného podílu divokých zvířat z materiálového fondu na lokalitě Slivínko 2. Ten činí v případě objektu 1/01 značných 7, 14%. Tam zastoupené druhy divokých zvířat (NISP): jelen (1 ks), srnec (4 ks), zajíc (2 ks), popř. liška (1 ks) však nevybočují z (procentuálních) zastoupení na jiných keltských sídlišťích Čech. (Zikmundová 1972). Ve Slivínku 2 chybí např. bobr, medvěd a drobní hlodavci.

Zvýšený podíl lovné zvěře ve Slivínku 2, pokud není náhodný, by mohl signalizovat buď zájem tamějších Keltů o lov jako takový (podobně tomu bylo u šlechty ve středověku) nebo by se snad mohlo jednat o projev kultovních praktik, zejména v případě zajíce jako „totémového zvířete a jeho spojení s kultem matky země, s měsíčním kultem, kultem plodnosti a jara“ (Pleinerová 1973, 290-291), jak je znám z ikonografie na halštatských a laténských bronzových a hliněných nádobách, a dále uložení v hrobech i depotech (např. Rvenice, Libkovice, Radovesice; Pleinerová 1973; Waldhauser 1981; 2001).

13. 11. 4. Závěr k osteologické analýze

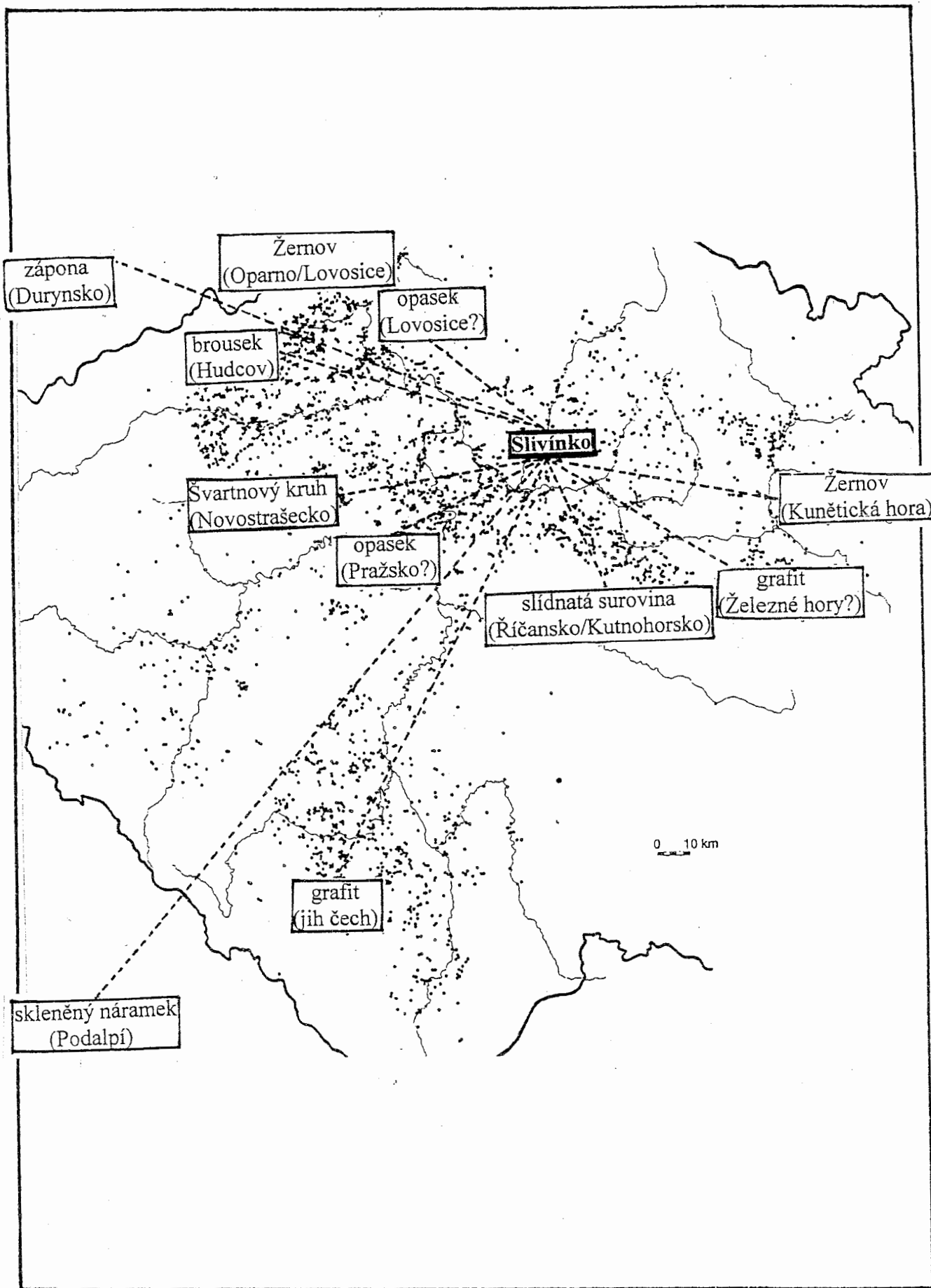
Závěr K. Koželské, že skladba zvířecích druhů na lokalitě Slivínko 2 náleží „spíš k horšímu“ v rámci sídel doby laténské nekoresponduje s těmito argumenty, vyplývajícími z analýzy:

- vysoký podíl domácích zvířat, které nesou minimum svalové hmoty,
- rámcová shoda druhů a kvantitativní zastoupení kostí ze Slivínka s jinými (vybranými) laténskými sídlišťi Čech, ale hlavně Moravy.

K. Koželská konfrontovala soubor ze Slivínka 2 pouze s rovinnými sídlišťi, většinou datovanými do LT A, výjimečně se sídlišťi LT C. Po dodatečném srovnání souboru ze Slivínka 2 s dalšími lokalitami (tab. 2) lze shledat zvýšený podíl konzumace prasat a lovné zvěře ve slivínecké komunitě Keltů. Nutno bez komentáře připomenout, že zastoupení praseta jako nejčastěji konzumovaného domácího zvířete je uváděno z nejprestižnějších lokalit středoevropského keltského osídlení, z Manchingu (Sievers 2004, 59) a Heuneburku (Čtverák 2005, 647).

13. 12. Importy v souboru laténských artefaktů ze Slivínka

Výraznou část v souboru tvoří předměty šperky či osobní potřeby (nárámky, spony, opasek), importované z větší či menší vzdálenosti. Původ švartnových kruhů lze předpokládat v oblasti Novostražicka, skleněné výrobky pocházejí zřejmě z prostoru mimo Čechy (Podalpí;

Obr. 20: Původ importů v souboru ze Slivínka.

cf. *Venclová 1990*), stejně jako bronzová opasková zápona (Durynsko). Bronzová kuželka byla odlita v oblasti Pražska či Lovosicka.

Grafit tuhových nádob byl získán v Železných horách nebo na jihu Čech, slídnaté ostřivo pak na Kutnohorsku či Říčansku. Žernovy byly vyrobeny v dílnách pod Kunětickou horou a na Lovosicku. Surovina brousku pochází z Hudcova na Teplicku (obr. 20, str. 55).

14. Vyhodnocení a interpretace objektů

Jediné známé nemovité archeologické objekty na Slivínku 2 zastupují dvě polozemnice, které jak svým tvarem, tak nálezy plně spadají do standardu laténských sídlišť Čech (cf. *Waldhauser et al 1993; Salač 1998, 48*). Co do stavební charakteristiky náleží objekt 1/02 typu 120 a objekt 2/02 typu 160, dále konstrukčním typům B a E (*Waldhauser et al 1993, Abb. 12; 164*). Délkami 3, 8 a 3, 6 m (variace 2, 75 - 7, 8 m) náleží ke standardu, spíše patří k menším, což platí i pro jejich hloubky 0, 65 a 0, 29 m (variace 0, 10-1, 1 m; cf. *Salač 1998, 48*). Plochou okolo 10 čtverečných metrů spadají obě polozemnice ze Slivínka do (nejmenší) skupiny (variace 5 - 21 čtverečných metrů; *Waldhauser et al 1993, 348*). Počtem získaných fragmentů keramiky (o něco málo nad 700 jedinců na každou) se slivínecké polozemnice zařazují mírně nad průměr, činící 456 kusů (*Salač 1998*).

Obecně nebyla funkce polozemnic vyřešena, což vyplývá z faktu, že dosud bylo formulováno minimálně 18 (někdy diametrálně odlišných) hypotéz (*Waldhauser et al 1993, 355-357*). Nicméně většinou se předpokládá jejich obytné nebo / také výrobní využívání (*Salač 1984*).

V případě obou polozemnic z lokality Slivínko 2 neznáme (kromě indikátorů částečně podomácké výroby keramiky) žádné doklady (např. pece), signalizující výrobu. Naopak, část materiálu v nich získaného se do objektů dostala zřejmě z okolí až po skončení funkce těchto objektů.

Funkci obou polozemnic lze definovat jako obytnou, příp. kombinovanou s občasným (?) využitím výrobním. V žádném směru nebyla pozorována mimořádná specifika slivíneckých polozemnic, jež jsou běžně zastoupena na laténských sídlištích, méně na oppidech.

15. Celkové datování objektů a sídliště Slivínko

Objekty 1/02 a 2/02 by bylo možno datovat podle prakticky identických tvarů a výzdoby keramické náplně spíše do sklonku / přelomu LT B2 než do LT C1, jak to signalizuje datace obou typů skleněných náramků a především podélně rýhovaný švartnový kruh.

Objekt 1/02 by však mohl být datován také zlomky dvou skleněných náramků ve smyslu ante quem (před počátkem výskytu) a post quem do LT C1a a LT C1b, dále fragmentem švartnového kruhu s podélným rýhováním nejspíše do LT C1b, přičemž další švartnový kruh je zařaditelný do rozpětí LT B2b-C1, stejně jako bronzová kuželka z řetězového opasku.

Oba žernovy s plochou lištou z materiálu Kunětické hory náleží ve smyslu post quem do LT C1 (cf. *Waldhauser 2005 s lit.*). Tomu neodporuje časové určení (bohužel jenom fragmentu) deformované spony spojené konstrukce s doloženým výskytem od LT B2b, nejčastěji v LT C, méně až do konce doby laténské.

Diskutovat by tedy bylo možno o disproporcii mezi datováním („starší“) keramiky z mladšího LT B2 či přelomu LT B2/C1 a („mladších“) skleněných, kovových a kamenných předmětů z LT C1(b). Nejpravděpodobnější se zdá hypotéza o dlouhodobějším erozním procesu zaplňování objektů nebo o sekundárním porušení objektů nerozeznatelnými zásahy.

Nekeramické nálezy je pak možno považovat za pozdější intruzi. Ani vzájemná dispozice objektů nevyklučuje jejich (zčásti) současnou existenci.

16. Podomácká a specializovaná výroba

Získaný laténský soubor ze Slivínka sice poskytuje informace o výrobě na lokalitě, ale pouze z mikropolohy Slivínko 2. Aktivita podomácké výroby, běžné na každém sídlišti, zastupují přesleny jako doklady tkalcovství, rotační mlýnky jako indikátory semílání zrnin na mouku a brousky jako univerzální nástroje s multifunkčním určením, především však určené pro ostření železných čepelí a hrotů. Taktéž nalezené železné šídlo náleží k všeobecně často užívaným nástrojům.

Aktivita specializované výroby jsou prokazatelně indikovány pouze výjimečným nálezem několika hrudek strusky, jejíž oxidovaný rzivý charakter makroskopicky ukazuje na výraznou komponentu železa. Pouze v jednom případě se jedná o zhruba polovinu koláčkovitého tvaru, což by podle tohoto výrazného druhu strusky dávalo oprávnění uvažovat o kovářské výrobě, ať již byla v rámci laténské komunity trvalá, nebo pouze občasná. Přítomnost (občasnou?) kováře na lokalitě lze sotva zpochybnit.

Problematický nález bronzové tyčinky (obr. 6/6, str. 19) a přepálených hrudek mazanice, kterou lze spíše ztotožnit s armaturou stěn polozemnic nežli s pláštěm pece, není možno kvalifikovaně hodnotit.

Vzhledem k omezenému rozsahu výzkumů na lokalitě nemusí být absence četnějších dokladů podomácké a specializované výroby rozhodující pro úvahy o mimořádném postavení této komunity Keltů.

17. Problematika polohy Slivínka na pozemní komunikaci (dopravně-geografická situace)

K aktuálnímu trendu archeologie patří (pokusná) analýza možného postavení lokality Slivínko na pravěké (laténské) stezce, ať již mohla být regionální nebo / také dálková. Predestinace potencionální stezky je sice dána polohou v prostoru rozvodí (a zároveň navazujících údolí) mezi dvěma většími vodotečemi; jednak bezejmenným potokem, tekoucím od Slivínka na východ a ústícím u Benátek n/J do Jizery, jednak rovněž bezejmenným potokem, vedoucím přímo z katastru Slivínka (a dělicího laténské sídliště na dvě poloviny) na severozápad, a ústícím pod obcí Kropy do Košáteckého potoka. Existovalo tak dopravně - geografické propojení mezi komunitou Keltů u Slivínka a Jizerou, a zároveň i přes Košátecký potok s Labem. Jizera a Košátecký potok zastupují dva větší vodní toky II. řádu, které ústí do Labe.

Slivínkem mohla tedy probíhat regionální, méně významná pozemní komunikace mezi dvěma regiony keltského osídlení: (dolním) Pojizeřím (na Mladoboleslavsku) a středním Labi (Mělnicko; cf. *Waldhauser 2001*, 42-43). Oproti této teorii stojí poznatek R. Květa (*Květ 1998*), který ve větší či menší vzdálenosti od Slivínka nelokalizoval žádnou pravěkou stezku.

Do tohoto prostoru však byla kladena „slovanská“ stezka mezi kmenovými území Charvátů a Pšovanů (*Strnad 1947*, 23). Za málo pravděpodobnou lze předpokládat polohu Slivínka na nějaké nadregionální (dálkové) trase, takové, jaké jsou známy z vrcholného středověku (a daleko mimo sledovanou lokalitu běžící tzv. Žitavská, popř. Nisko-jizerská / boleslavská stezka (*Květ 1997*, 23, obr. 50). V Benátkách n/J, popřípadě v sousedních Brodcích měl navazovat brod přes Jizeru (*Strnad 1947*, 23).

Umístění Slivínka na nějaké pravěké komunikační tepně lokálního rázu není tedy možno vyloučit, ale ani jednoznačně prokázat.

18. Sumarizace poznatků o laténském sídelním areálu na katastru Slivínka

Podle výsledků povrchových sběrů a terénních výzkumů byly artefakty laténské kultury zjištěny na celkové ploše 8 - 10 hektarů. V rámci nich však nevystupovaly v bezprostředním okolí vodoteče a na zatravněných místech včetně staveb na V okraji intravilánu obce. Rozpoznány byly čtyři pravděpodobné koncentrace nálezů na plochách 0, 7 - 1, 5 hektaru a označeny jako polohy Slivínko 1, 2, 3 a 4. Z dosavadního studia sídelních komponent (sídlišť) patří zjištěná struktura Slivínko do skupiny 3: velká, nikoli dlouhodobě (po celou dobu laténskou) obývaná sídliště na ploše nejčastěji 7 - 8 ha (*Waldhauser et al.* 1993, 271-272, Abb. 136).

19. Identifikace sídel společenské elity ve 3.-1. století v Čechách (podle nálezů skleněných předmětů) a postavení Slivínka v těchto souvislostech

Jedno z východisek pro hledání sídel společenské elity v době laténské představují mimořádné nálezy „bohaté“ hmotné kultury, v první řadě pak atributů, které obvykle bývají považovány za specifické pro vyšší vrstvy společnosti Keltů.

Názor N. Venclové a V. Salače (*Venclová – Salač 1990, 655*), že vyšší podíl („množství“) skla (skleněných náramků) „naznačuje významné postavení lokality jako bohaté obchodní stanice, jejíž osazenstvo mělo možnost získávat určité luxusní předměty pro sebe a případně další distribuci“ nelze (ani pro Lovosice, označené P. Drdou a A. Rybovou (1998) jako „obchodní emporium“) bez výhrad přijímat. Totiž nízký počet skleněných náramků - ačkoli tam probíhaly plošně rozsáhlé terénní výzkumy - z takových oppid jako Závist, Hrazany, Třísov, České Lhotice (jež hrály významnou úlohu v „obchodě“,) dokonce menší nežli ze Slivínka, znemožňuje generalizaci příčin výskytu tohoto druhu skleněného šperku. Na oppidech ovšem mohly být neupotřebitelné zlomky skleněných náramků recyklovány pro nové výrobky.

Sídliště Mšec I (20 ks) a Mšecké Žehrovice II (14 ks) byla mimo jiné podle „nadprůměrného množství“ počtu nalezených zlomků skleněných náramků interpretována jako sídlo „místní elity“, další zmíněné konsekventně jako „elity duchovní“ (*Venclová 2001, 211*). Přijmeme-li tento názor, mohlo by být laténské osídlení na katastru Slivínka interpretováno jako sídlo (společenské) elity Keltů.

Pokud by byla položena otázka, kde v rámci (obytného) areálu lokality Slivínko (1-4) mohly nalézat vlastní domy (usedlosti) elity, bude vyznívat mluva archeologických pramenů jednoznačně. Podle (dosavadních) nálezů skla pouze v poloze Slivínko 2 a 3 by byla jako sídlo elity indikována pouze plocha téměř výhradně na sever od vodoteče, a to asi na čtvrtině plochy z předpokládaných 7 - 8 ha rozlohy celého (archeologicky známého) sídliště.

Tzv. industriální zóny, resp. výrobní a distribuční centra, popřípadě obchodní emporia a některé větší sídliště (*villages* v termínu ostrovní archeologie) by se měly archeologicky projevat jako významnější nežli okolní osady – velikostí a sortimentem nálezů, vlastní výrobou (popřípadě ve více výrobních odvětvích), a podílem na nadregionálním obchodu (*Venclová 2001, 212*), což v tomto směru nelze vztáhnout k lokalitě Slivínko. Taktéž hraniční poloha určitých sídlišť na okraji regionů i makroregionů, či mezi nimi, by mohla být vzata v úvahu, zda právě tím usnadněná kontrola (např. toku komodit) mohla být zdrojem určitého množství nadstandardní hmotné kultury.

19. 1. Shrnutí poznatků o předpokládaném vztahu slivíneckého sídliště s tehdejší předpokládanou společenskou elitou

Elita společnosti Keltů musela (alespoň ve 3. a počátkem 2. století, kdy jí přibývalo (Rieckhoff – Biel 2002, 214; tj. v době existence sídliště ve Slivínku) žít na tehdy běžném sídlišti – dvorci nebo části vesnice. I když pro Čechy platí, že „o elitě, jejich sídlech a sféře vlivu v této době nejsou téměř žádné informace“ (Venclová 2001, 12), lze předpokládat, že příslušníci tehdejší společenské elity žili také na sledované lokalitě.

19. 2. Pokus o definici pojmu „elita“ pro pravěk

V archeologické literatuře (a této práci) používaný, z francouzštiny přejatý termín „elita“ není pro pravěká období nijak definován. Obecně je přijímán názor, že (společenskou) elitu představuje vládnoucí vrstva, jejíž existenci v archeologických pramenech dokládají její (předpokládaná sídla) a předměty vysoké hodnoty.

Jako nejhodnější obecná definice termínu „elita“ se jeví definice uvedená v Ottově slovníku naučném (kol. autorů 1984), kterou si dovoluji mírně modifikovat: Elitu (pravěké) společnosti tvoří osoby, vynikající nadáním duševním, vzděláním, mravy; zejména ale rodem a bohatstvím, a z něj pak plynoucí mocí.

20. Stav výzkumu o malých sídlištních jednotkách - dvorcích (mimo oppida)

Jako dvorce dosud byly v české literární produkci o době laténské označovány různé typy nemovitých nálezů:

- skupiny staveb na laténských sídlištních, tzv. „dvorcové komplexy“ (Pleiner et al 1978, 628)
- plošně omezená koncentrace laténských objektů, krátkodobě osídlených (Waldhauser – Holodňák 1984)
- palisádou ohražený areál,
- čtyřúhelníkové valy, tzv. Viereckschanzen (Venclová 2000).

Až během rozvoje plošných archeologických výzkumů, od 50. let minulého století, docházeli čeští archeologové k formulaci závěrů o zkoumaných sídlištních strukturách. Dařilo se jim to hlavně na těch lokalitách, kde bylo zachyceno krátkodobější osídlení a chronologicky citlivý datovací materiál, a kde tudíž nedocházelo k překrývání fází osídlení (např. Praha 9 - Hloubětín, Soudský 1955; Bílina, Waldhauser - Holodňák 1984; Lužice, Salač – Smrč 1989; Strakonice, Michálek 1990).

Zároveň se začal užívat pojem „dvorec“ i mimo oppida, ať již na základě teoretického nebo (zároveň) terenního výzkumu (Rybová 1967-69; Waldhauser – Holodňák 1984; Waldhauser 2001). Tento terminus technicus byl definován poměrně široce, a nebyl konfrontován s výsledky archeologie doby laténské ve Francii a Anglii. V české literární produkci (Waldhauser – Holodňák 1984; Venclová 2001) došlo ke konkretizaci pojmu laténského dvorce mimo oppida na základě těchto znaků:

1. Plošně omezená rozloha výskytu sídlištních objektů (na ploše zhruba 50 x 50 m)

2. Zastoupení několika typů objektů v několika málo případech (polozemnice, zásobnice/sila, nadzemní (kúlové) stavby, hliník apod.)

3. Výrazný agrární charakter osídlení, výjimečně se specializací na (podomáckou?) výrobu

Hmotná kultura z agrárních sídlišť krátkodobějšího charakteru, tak jak byla v Čechách poznána během minulých padesáti let, vykazuje mnohé podobné znaky. Běžná je keramika včetně dokonalejšího tenkostěnného charakteru, zhotovená na rychle rotujícím hrnčířském kruhu, z něhož pocházejí nejčastěji esovité profilované mísy. Výjimkou nejsou ani zásobnicovité tvary, téměř chybí luxusní malovaná keramika, typická pro prostředí oppid. Z nástrojů jsou zastoupeny především nože a důležitá součást vybavení – drtidla / zrnotěrky a (později) rotační mlýny. Rovněž brousek (k ostření nožů, srpů, seker a vzácně také zbraní) náležel k běžnému sortimentu, čímž se dostáváme k dalším předmětům hmotné kultury. Osobní výbavu zastupuje především kruhový šperk (náramky, nánožníky), dále segmenty opasek a spona. Švartnové (do LT C2 datované), později skleněné náramky byly zpočátku (v LT C1) určitým módním luxusem, ale po čase (od LT C2) se mohly skleněné šperky včetně korálek stát běžnou ozdobou.

Výjimkou zůstávají doklady specializované výroby – kovářství, ale hlavně zpracování barevných kovů. Běžným nálezem je přeslen, výjimečně však v dokonalejším zpracování na hrnčířském kruhu, jako exemplář ze Slivínka.

Konzumaci běžných druhů masité potravy dokládá početný osteologický materiál. Prozatím se nepodařilo určit rozdíly mezi druhy agrárních sídlišť navzájem a oppidy, zůstává možnost, že ani neexistovaly. Dluhem zůstává poznání rostlinné výroby, neboť chybí paleobotanické expertizy včetně určení druhů obilnin.

Dosud česká archeologie nepřistoupila ke studiu sídlišť dvorcového charakteru doby laténské (což neplatí pro keramiku, kde bylo dosaženo výrazných výsledků; např. *Salač 1988*). Především chybí souborná kritika pramenů a úplná publikace materiálové základny. Proto zůstávají následující úvahy o lokalitě Slivínko (2) pouze předběžným pokusem.

20. 1. Konfrontace lokality Slivínko s dosavadními poznatky o laténských dvorcích v Čechách

I když rozsah terénního výzkumu ve Slivínku 2 byl limitován, můžeme na základě povrchových sběrů velmi pravděpodobně konstatovat, že severně od vodoteče zachycená koncentrace osídlení (poloha Slivínko 2) koresponduje s dosavadními poznatky o charakteru laténských dvorců v Čechách. Pochopitelně Slivínko 2 reprezentuje pouze jednu sídelní komponentu z několika. Předpokládané komponenty Slivínko 1, 3 a 4 buď zastupují vývoj dvorce v několika fázích doby laténské, nebo „vyšší“ útvar v hierarchii neopevněných agrárních sídlišť (vesnice). Opět narážíme na limity pramenů, i když pracovní hypotéza, že mohlo jít o dvorec „elity“ tehdejší společnosti, není teoreticky zpochybnitelná. Možná, že právě poloha komponenty Slivínko 2 na okraji sběry a nálezy v intravilánu nyní (!) známého ohraničení osídlení by byla možná interpretovat jako specifická pro tu část komunity Keltů, která se chtěla/musela vyčlenit z běžného sídelního areálu.

Pochopitelně nelze ztotožňovat Caesarovi „gallské“ aeditiva privata (viz níže) s termínem „dvorec“ v prostředí českých Keltů. Chybí totiž společné entity k oběma termínům. Proto užívají francouzští archeologové termín „aristokratické rezidence“, definované archeologickými znaky elity – luxusními a prestižními předměty (*Brunaux J-L., Méniel P. 1997*).

20. 2. Konfrontace informací o (hypotetickém) dvorci ve Slivínku s písemnými prameny

Pro oblast střední Evropy a dobu, kdy byla obývána keltskými kmeny, nemáme k dispozici mnoho písemných pramenů. Pro sledované období existence předpokládaného dvorce ve Slivínku 2, tedy zhruba v letech 300 – 200 př. Kr., lze (mj. také s přihlédnutím k hledaným informacím) s velkými výhradami použít pouze díla G. J. Caesara Zápisky o válce galské.

20. 2. 1. Informace o dvorcích v Zápiscích o válce galské G. J. Caesara

Termín *aedificium privatum* - překládaném podle běžných slovníků výrazy v češtině dvorec, stavení - zmiňuje Caesar zřídka, takže nelze jednoznačně stanovit jejich stavební vzhled ani místo v hierarchii sídlišť. Uvádí je v souvislosti s vesnicemi (*vici*) a oppidy, zřejmě jako nejmenší druh sídel Gallů. O sociálním postavení obyvatel tohoto druhu sídlišť se Caesar bohužel nezmiňuje.

Uvedené příklady použití termínu „dvorec“ najdeme v souvislosti s pleněním („*I dal Caesar zpustošit všechna pole nepřátel, vypálit jejich vsi i osamělé dvorce...* (III / 29)“, dále II / 7, III / 29, IV / 19, IV / 35, VI / 6)). Poznámka o osamělosti dvorců koresponduje s asi nejobsáhlejším popisem dvorce: „*dvorec byl obklopen lesem, jak už bývají skoro vždy příbytky Gallů, kteří proti vedru vyhledávají obyčejně blízkost lesů a vod* (VI/30)“. Dále se dozvídáme, že v přímořských krajích Británie je dvorců „*galským skoro úplně podobných velmi husto* (V/12)“.

Na uskladňování obilí na dvorcích snad ukazuje následující pasáž: „*...obsadili všechny jejich dvorce a žili zbytek zimy z jejich zásob* (IV/4)“. Jak vyplývá již z latinského výrazu pro dvorec *aedificia privata*, jednalo se o víceméně soukromé (?) sídelní jednotky, snad opevněná sídliště.

20. 2. 2. Kritika písemného pramene

Aplikace informací z Caesarových „Zápisů“ na hypotetický dvorec ve Slivínku (poloze 2) naráží na řadu úskalí. V první řadě je to časový (zhruba 150 – 250 let) a geografický rozdíl. Caesarovy údaje lze proto použít pro sledovanou problematiku jen s velkými výhradami. Dále Caesar, jehož cílem bylo zachytit hlavně hrdinské činy své a činy římské armády, nevěnoval nevojenským záležitostem prakticky žádnou pozornost. Dále je nasnadě, že zaznamenal zejména významné nebo něčím (pro něj) neobvyklé, a pomínil tak jevy každodenního života. Sporná zůstává často také míra pravdivosti jeho informací. Nutno mít též na paměti že Caesar zachycuje válečný stav, tedy ne standardní situaci. V neposlední řadě má vliv na konečnou podobu sledovaného textu jeho překlad z latinského originálu.

21. Závěr

Cílem předkládané práce se stalo bližší poznání struktury agrárního osídlení v době laténské. Výzkum (byť nijak rozsáhlý) lokality Slivínko, a opakované povrchové sběry přinesly soubor nálezů kvantitou i kvalitou výjimečné nejenom v rámci Mladoboleslavska, ale vůbec z celého Pojizeří. Aktuální zjištění naorání objektů a jejich následný průzkum snad zabránil další fragmentarizaci nálezového souboru, popřípadě i pozdějšímu totálnímu zničení. Otevřenou zůstává otázka umístění pohřebiště, které snad lze předpokládat na terénní vlně SV od polohy Slivínko 2.

Ideální podmínky vymezení plochy výskytu objektů naoráním objektů poskytují pouze orientační představu o velikosti sídelní jednotky Slivínko 2. Zkoumané objekty jsou zřejmě dokladem jednofázového osídlení ve stupních LT C1 (3. století), i když osídlení v sídelním areálu Slivínko 1, 3 a 4 trvalo od 4./3. až do (počátku) LT D1, tedy ve 4.-2/1. století.

(1) Výsledky intenzivních povrchových sběrů a leteckého průzkumu ukazují, že jde o plošně omezený areál, který je snad reliktem nejmenší sídlištní jednotky - dvorce. Ty jsou považovány za sídla sociálně vyšší skupiny, někdy nazývané elitou. Na tuto skutečnost ukazuje i výrazná koncentrace artefaktů, které obecně svým malým zastoupením v nálezových fondech zejména z pohřebišť, ale také sídlišť, bývají považovány za atributy movitější skupiny obyvatelstva. Ačkoliv je výpovědní hodnota části těchto nálezů ze Slivínka z povrchových sběrů snížena chybějícím nálezovým kontextem, dá se předpokládat, že jejich výskyt je vázán na existenci dvorce.

(2) Z ekonomického hlediska zůstává nevyjasněna příčina majetkové potence obyvatel dvorce, situovaného víceméně na okraji makroregionu, mimo a ložiska využitelných surovin. Ani existence obchodní či jiné stezky mezi oblastí soutoku Labe a Vltavy (Mělnicko) a Pojizeřím (Mladoboleslavsko) nemůže být apriorně vyloučena, což právě mohlo souviset s importem prestižních předmětů do Slivínka. Prosperita zkoumaného dvorce může jednak souviset s archeologicky nedoloženým druhem výroby nebo směny, jednak – a to se zdá být nepravděpodobnější – z kontroly / vlastnictví nad ornou půdou (cf. *Rieckhoff – Biel 2002, 213*). Spekulovat tak lze také o blíže nespecifikovatelném vládnoucím postavení zdejších obyvatel; potom by jejich majetnost mohla vyplývat z „daní“ či podobné formě odvádění neznámého druhu dávek podřízeným obyvatelstvem

(3) Zánik keltského sídliště u Slivínka nemohl být jednoznačně objasněn. Snad jen náhodný povrchový nález prestižní opaskové zápony, známé z Čech pouze ve třech exemplářích, pokládá otázku, zda se může se jednat také o součást výbavy rozoraného hrobu, nebo jde o svědectví přítomnosti Germánů v 1. století na ještě existujícím (?) keltském sídlišti.

Lokalita i její širší okolí zasluhuje další průběžný důkladný vícefázový průzkum povrchovými sběry, doplněný racionálním využitím detektoru kovů a perspektivně také maximálně pečlivý výzkum s odebráním vzorků pro následné analýzy.

Poděkování

Závěrem by autor rád poděkoval vedoucímu práce doc. PhDr. Vladimíru Salačovi, CSc., PhDr. J. Waldhauserovi, CSc. za podnětné připomínky a zapůjčení hůře dostupné literatury, PhDr. Eduardu Droberžarovi za konzultaci ohledně opaskové zápony, Kristin Koželské za analýzu osteologického materiálu, Vladimíru Daněčkovi za určení materiálu žernovů a brousků, mgr. Janu Novákovi za antrakologickou analýzu a Tomáši Gajdošovi za ochotnou pomoc při práci v terénu.

Seznam použité literatury:

- Bockius, R. – Łuczkiwicz, P. 2004:* Kelten und Germanen im 2.-1. Jahrhundert vor Christus. Archäologische Bausteine zu einer historischen Frage. Mainz (RGZM Monografien Band 58).
- Brestovanský, P. – Stará, M. 1998:* Archeologie v Příšovicích (okres Liberec). In: Archeologie Libereckého kraje 1, 167-174.
- Brunaux, J.-L., Méniel, P. 1997:* La résidence aristocratique de Montmartin (Oise). Paris.
- Břeň, J. 1955:* Černé (švartnové) náramky v českém latěnu. In: Sborník Národního muzea 9 (řada A), s. 3-42.
- Budinský, P. 1988:* Libkovice (Mariánské řadčice, Jenišův Újezd, Hostomice, významná naleziště doby laténské v Podkrušnohoří. Část III-2 - Hostomice, vyhodnocení naleziště a závěr. Teplice.
- Bureš, M. 1987:* Plochá kostrová pohřebiště doby laténské v Praze. In: Archaeologica Pragensia 8, 5-123.
- Čižmář, M. 1989:* Pozdně laténské osídlení na předhradí Závisti. In: Památky archeologické 80, 59-122.
- Diviš – Čisteký, V. 1893:* Starobylá dílna na mlýnské kameny na Hoře Kunětické. In: Český lid 1, 708-711.
- Drda, P. 1977:* Laténská osada Vikletice I. In: Archeologické rozhledy 29, 366-393.
- Filip, J. 1932:* K problémům kultury laténské v Čechách. In: Památky archeologické 38, 25-32.
- Filip, J. 1947:* Dějinné počátky Českého ráje. Praha.
- Filip, J. 1956:* Keltové ve střední Evropě. Praha.
- Fröhlich, J. – Waldhauser, J. 1989:* Příspěvky k ekonomice Keltů v Čechách (kamenictví a distribuce rotačních mlýnů). In: Archeologické rozhledy 41, 16-58.
- Gebhard, R. 1989:* Glasschmuck aus dem Oppidum von Manching. Stuttgart.
- Holodňák, P. 1991:* Záchraný archeologický výzkum v Soběsukách (okres Chomutov) v letech 1985 – 1988: předběžná zpráva. In: Archeologické rozhledy 43, 423-435.
- Jansová, L. 1965:* Hrazany. Keltské oppidum ve středních Čechách. Praha.
- Krásný, F. 2005:* Archeologické výzkumy Muzea Mladoboleslavska v roce 2004. In: Středočeský vlastivědný sborník, sv. 23, 140-143.
- Kruta, V. 1975:* L'art celtique en Bohême. Paris.
- Kuna, M. 1994:* Archeologický průřez povrchovými sběry. In: Zprávy ČAS – supplément 23. Praha.
- Květ, R. 1997:* Staré stezky v České republice. Brno.
- Květ, R. 1998:* Keltské osídlení České republiky v závislosti na predispozici stezek. In: Archaeologica historica 22, 215-222.
- Kyselý, R. 2002:* Laténské zvířecí kosti ze Střekova. In: Sborník D. Kouteckému (ed. P. Čech – Z. Smrž), 93-96. Most.
- Michálek, J. 1990:* Pozdně laténská sídlištní objekt u Strakonice. In: Archeologické výzkumy v jižních Čechách 7, 7-50.
- Michálek, J. 1995:* Siedlung (Gehöft), Gräber und Flußgoldgewinnung der Latènezeit (LT B2/C1-2) in Modlešovice bei Strakonice (Südböhmen). In: Neue Grabungen und Ergebnisse. Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West- und Südböhmen, 95-106, Espelkamp.
- Michálek, J. – Venclová, N. 1994:* Laténské sklo ze Strakonicka. In: Archeologické rozhledy 46, 558-583.
- Motyková – Šneidrová K. 1961:* Sídlíště z doby laténské v Řehnicích (okr. Mladá Boleslav). In: Archeologické rozhledy 13, 259-260.
- Müller, R. 1985:* Die Grabfunde der Jastorf- und Latènezeit an unterer Saale und

Mittellelbe. Berlin.

- Neustupný, E. – Venclová, N. 1996:* Využití prostoru v laténu. In: Archeologické rozhledy 48, 615-642. 42
- Němec, J. a kol. 2000:* Příroda Mladoboleslavská. Praha. 42
- Pavlu, I. 1977:* K metodice analýzy sídlišť s lineární keramikou. In: Památky archeologické 68, 5-55. 42
- Peške, L. 1993:* Hunting specialisation during La Tène D period. In: Actes du XIIe Congrès UISPP (ed. J. Pavúk), 213-217. Bratislava. F 12 F2
- Pič, J. L. 1903:* Hradiště u Stradonic jako historické Marobudum. In: Starožitnosti země České/Praha. 42
- Pleiner, R. et al 1978:* Pravěké dějiny Čech. Praha. 42
- Pleslová – Štiková, E. 1958:* Nález laténské chaty s hromadným pohřbem na Hradech, okr. Mnichovo Hradiště. In: Památky archeologické 59, 143-158. 42
- Podborský, V.- Kazdová, E.- Koštuřík, P. – Weber, Z. 1977:* Numerický kód moravské malované keramiky. Brno. 42
- Rieckhoff, S. 1995:* Süddeutschland im Spannungsfeld von Kelten, Germanen und Römern. Studien zur Chronologie der Spätlatènezeit im südlichen Mitteleuropa. Trier. 42
- Rybová, A. 1964:* Pozdně laténské a časně římské sídliště v Novém Bydžově-Chudonicích (Výzkum 1960-1961). In: Práce muzea v Hradci Králové VII. 42
- Rybová, A. 1967-69:* Hospodářský charakter osad z doby laténské a časně doby římské ve východních Čechách. In: Acta musei Reginaehradecensis (řada B) 11, 71-79. 42
- Rybová, A. 1968:* Laténská sídliště ve východních Čechách a přilehlé oblasti středočeské. Hradec Králové. 42
- Salač, V. 1984:* Laténské sídliště u Břešťan, okr. Teplice. In: Archeologické rozhledy 36, 261-278. 42
- Salač, V. 1988a:* Archeologické výzkumy v Lovosicích v letech 1980-1985. In: Litoměřicko 23, 17-34. 42
- Salač, V. 1988c:* Laténská keramika v Českém středohoří (I. část). Metodika práce - systematický popis keramiky. In: Litoměřicko 24, 31-54. 42
- Salač, V. 1998:* Standardní soubor laténské sídlištní keramiky. In: Archeologické rozhledy 50, 43-76. 42
- Salač, V. – Rulf, J. 1995:* Zpráva o laténské keramice SZ Čech. In: Archeologické rozhledy 47, 373-417. 42
- Salač, V. – Smrž, Z. 1989:* Laténské sídliště u Lužice v SZ Čechách. In: Archeologické rozhledy 41, 549-576. 42
- Sklenář, K. 1992:* Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870. Praha. 42
- Soudský, B. 1955:* Halštatská průmyslová osada v Praze – Hloubětín. In: Archeologické rozhledy 5, 190-197. 42
- Streit, C. 1938:* Saazer Latènefunde. Prag. 42
- Špaček, J. 1999:* Archeologické výzkumy provedené v roce 1998 Městským muzeem v Čelákovících. In: Středočeský vlastivědný sborník 17, 77-78. 42
- Špaček, J. – Venclová, N. 2003:* Pravěké sklo ve sbírkách Městského muzea v Čelákovících. In: Historické sklo 3, 71-80. 42
- Turek, R. 1936:* Archeologické problémy našeho kraje. In: Boleslavan 10, 213-222. 42
- Vencl, S. 1995:* K otázce věrohodnosti svědectví povrchových průzkumů, Archeologické rozhledy 47, 11-57. 42
- Venclová, N. 1990:* Prehistoric glass in Bohemia. Praha. 42
- Venclová, N. 1992:* Un atelier de travail du sapropélite à Mšecké Žehrovice en 42

- Bohême. In: *actes du 13e Colloque de l'AFEAT*, s. 109-116. Guéret.
- Venclová, N. 2000: Dvorce a druidové. In *memoriam Jan Rulf. Památky archeologické – supplementum* 13, 458-471.
- Venclová, N. - Neustupný, E. 2001: Výroba a sídla v době laténské. Projekt Loděnice. Praha 2001.
- Venclová, N. – Salač, V. 1990: Laténské sklo ze sídliště v Lovosicích. In: *Archeologické rozhledy* 42, 640-657.
- Vlčková, J. 1991: Pohlody, okr. Chomutov. Příspěvek k laténskému osídlení podkrušnohorského regionu. In: *Archeologické rozhledy* 43, 520-551.
- Voigt, Th. 1960: Einige Funde der Spät-La-Tène-zeit von Halle und Umgebung. *Jahresschrift für mitteldeutsche Vorgeschichte* 44, 1960, 223-251.
- Waldhauser, J. 1978 (Hrsg.): *Das keltische Gräberfeld bei Jenišův Újezd in Böhmen*, 1 – 2. Teplice.
- Waldhauser, J. 1981: Keltské rotační mlýny v Čechách. In: *Památky archeologické* 72, 153-221.
- Waldhauser, J. 1987: Keltische Gräberfelder in Böhmen. In: *Bericht der Römisch-germanischen Kommission* 68, 25-179.
- Waldhauser, J. 1996/2002: *Keltové na Jizeře a v Českém ráji* (1. a 2. doplněné vydání). Praha – Mladá Boleslav.
- Waldhauser, J. 2001a: *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Praha
- Waldhauser, J. 2001b: Obodř, o. Benátky nad Jizerou, okr. Mladá Boleslav. In: *Výzkumy v Čechách* 2001, 166.
- Waldhauser, J. 2002: Poznatky z rekonstrukce keltského zahloubeného domu z Markvartic na Jičínsku v kosmonoském experimentálním středisku Altamira.. (Re) konstrukce a experiment v archeologii 3, 107-115. *Experiment v archeologii*. Brno.
- Waldhauser, J. 2005: Laténský objekt 14/04 s rotačním mlýnkem a antickou mincí z Řepova na Mladoboleslavsku. In: *Archeologie ve středních Čechách*, 9.
- Waldhauser, J.- Drápela, L. – Krásný, F. 2004: Archeologické výzkumy na Mladoboleslavsku v roce 2003. In: *Středočeský vlastivědný sborník* 22, 147-152.
- Waldhauser, J. – Jenč, P. 1998: Aktivita doby laténské na lokalitě Sokolka v Českém ráji. In: *Středočeský vlastivědný sborník* 16, 137-141.
- Waldhauser, J. – Hlodňák, P. 1984: Keltské pohřebiště z Bíliny okres Teplice. In: *Památky archeologické* 75, 181-216.
- Waldhauser, J. - Salač, V. 1977: Keltská pohřebiště ve středním Pojizeří. In: *Muzeum a současnost* 1977, 35-80.
- Zápotocký, M. 1973: Keltská pohřebiště na Litoměřicku. In: *Archeologické rozhledy* 25, 139-184.
- Zápotocký, M. 1975: Archeologické nálezy a výzkumy litoměřického muzea v letech 1945-1973. In: *BZO 1973*, Praha 1975, 191-246.
- Zikmundová, E. 1972: Chov zemědělských zvířat na sídlištích doby laténské. In: *Vlastivědný sborník Podbrdská* 6, 33-52.
- Zita, J. 1960: *Osídlení Slivna v pravěku a středověku*. Mladá Boleslav (rukopis).
- kol. 1984: *Ottův slovník naučný VIII*. Praha.

Antické písemné prameny:

Caesar, G. I. (100-44 př. n. l.): *Zápisky o válce galské (Commentarii de bello Gallico)*

Fotografická příloha č. 1: Letecký pohled na lokalitu od jihu. Šipkami vyznačeny polohy Slivínko 1-4 (foto V. Kopřiva).

Fotografická příloha č. 2: Pohled na lokalitu Slivínko 2 od jihu. Šipkou vyznačeno místo výzkumu (foto J. Waldhauser).

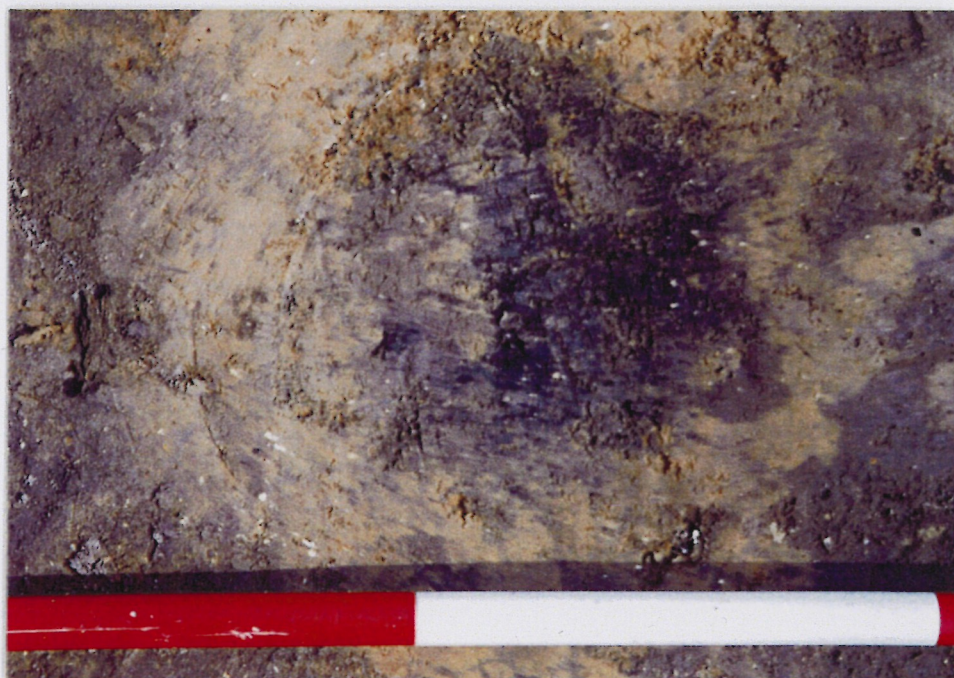
**Fotografická příloha č. 3: Slivínko 2. Objekt 1 / 02 po skrytí ornice (pohled od severu);
vypreparování objektu (pohled od západu; foto J. Waldhauser).**

Fotografická příloha č. 4: Slivínko 2. Objekt 1 / 02 – profil A-B (pohled od severu a východu; foto J. Waldhauser).

Fotografická příloha č. 5: Slivínko 2. Objekt 2 / 02 – objekt po skrytí ornice; vypreparování objektu (pohled od severu; foto J. Waldhauser).

Fotografická příloha č. 6: Slivínko 2. Objekt 2 / 02 – detail kůlové jamky na východní straně objektu; detail zahloubení (ohnišť?) v JZ rohu objektu (foto J. Waldhauser).